

Uvodnik

Andrej Bratuž

Dan spomina in Slovenci

Nekaj let sem je deseti februar dan spomina na fojbe in na eksodus Italijanov iz Istre. Na ta dan v Rimu na Kvirinalu predsednik republike skupno s sorodniki teh žrtev počasti njih spomin. Navadno je vse to bilo uokvirjeno v precej enostransko obujanje zgodovinskega spomina. Iz govora državnega poglavarja so tako izzveneli neki nacionalistični in revanšistični toni. Poudarek je bil na nekem domnevem slovanskem etničnem čiščenju.

Letos prvič pa je bila celotna slika dokaj drugačna in bolj objektivna. Giorgio Napolitano je namreč omenil tudi fašizem in njegove zločine proti slovenski manjšini v Italiji. S tem je gotovo skušal postaviti stvari na svoje mesto. Iz tega je gotovo razvidno, da je bil najprej fašizem, potem šele drugo. S tem je bil zelo zadovoljen tudi slovenski predsednik Danilo Türk. Gotovo je zgodovinska resnica prišla zdaj jasno na dan.

Večkrat smo že spomnili na znano tezo, ki jo je iznesel italijanski zgodovinar Nino Valeri, da je fašizem dedna bolezen italijanskega naroda. Vse to pa ne pomeni, da so bili vsi Italijani fašisti in kot taki krivi za zločine črnega režima. Tako tudi Nemci niso bili vsi nacisti in torej odgovorni za Hitlerjeve zločine. Medtem naj spet priključimo v spomin besede nemškega filozofa Karla Jaspersa, ki je zapisal, da ni zločina, ki bi ga nemški nacizem ne prizadejal drugim narodom.

Res je, da fašistična Italija ni nikdar doživela svojega Nürnberga, kjer bi lahko prišla do neke svoje katarze ali očiščenja. To je Nemčija doživela, kot je še doživela dan, ko je kancler Willy Brandt pokleknil pred spomenikom poljskim žrtvam v Varšavi.

Jasno je, da bi lahko tudi Slovenci izbrali svoj dan spomina in to predvsem za vse neštete žrtve fašizma, za vse svoje ustreljene junake, drugače pobite ali preganjane, zaprte in konfinirane. S tem bi jih mi res dostojno počastili.

"Svobode bi napil se kot medice" - tako lepo v svoji pesmi poje naš veliki, še mladi pesnik France Balantič, sam žrtev totalitarnega sovraštva. Svoboda je gotovo ena od velikih človekovih vrednot. Milijoni in milijoni ljudi na svetu je dalo življenje zanjo in za svoj narod. Še danes se na raznih koncih sveta bije boj za svobodo in demokracijo. Zato smo lahko globoko hvaležni vsem in zlasti vsem slovenskim žrtvam za njih nesebično daritev.

Naj še na koncu zabeležimo sprenevanje goriškega in rimskega župana, Romolija in Alemanna, slednjega ob obisku fojbe na Tržaškem. Tako sta potrdila pomen dneva spomina, na drugi strani pa jima je tako ali drugače vse to subjektivno zasidrano v preteklosti. Celotni zgodovinski spomin, ki vključuje tudi fašistično obdobje raznarodovanja in preganjanja Slovencev, mora verjetno še čakati na dejansko in popolno uresničitev.

Zgodovina je polna nasprotij. Nekateri pravijo, da se ponavlja, drugi, pa da je učiteljica življenja - magistra vitae. V njej imamo razvoj in napredek, vsek pa tudi padce (corsi e ricorsi kot pravi italijanski filozof G. B. Vico). Dan spomina je zato nujno tudi del te stvarnosti.

Dvodnevno srečanje tržaške mladine na Pomorski postaji

Foto Kroma

TRST Ob zaključku dveletne mladinske pastorale Medgeneracijski dialog je danes še kako potreben!

Pomorska postaja v Trstu je v soboto, 14., in v nedeljo, 15. februarja, postala prostor, kjer se je tržaška mladina sestala, da bi skupno in neposredno spregovorila o izkušnji dveletne (2007-2009) mladinske pastorale.

Končal se je tako načrt, ki ga je tržaški škof Evgen Ravignani močno podpiral, ker se je zavedal, da se razkorak med mlajšo in starejšo generacijo vedno bolj veča. Pred dvema letoma je bila zato inštitutu za verska in družbena vprašanja Osservatorio socio - religioso del Triveneto poverjena naloga, da v temeljiti raziskavi preuči versko čutenje mladih v tržaški škofiji. Alessandro Castegnaro je študijo objavil v knjigi z naslovom Vera na Standbyju, v izvirniku Religione in standby. **Trst še vedno mesto ob meji...**

Že sam naslov knjige zgovorno pravi, da vsebina publikacije prikazuje mladino, ki se po dokaj običajnem otroškem doživljanju vere in zakramentov v kasnejših, še zlasti v najstniških letih, oddalji od tradicije: katoliška vera postane tedaj ena izmed možnih variant, s katerimi je mogoče soočanje z bivanjskimi vprašanji, ki nam jih življenje nenehno postavlja. Srednja starost anketirancev je 23,4 leta, pretežno število prebiva v tržaški občini (93,4 %); razmerje med moškimi in ženskami je skorajda isto. Večina sodelujočih je šele vkorakala na pot, ki pelje do

odraslosti, redke izjeme pa so kak korak na njej že storile. 78% anketirancev je izjavilo, da verujejo, 40% pa je k temu pripomnilo, da se molitvi ne posvečajo.

Castegnaro poudarja, da je največje premike najprej opaziti v opuščanju evharističnega trenutka. Mladi najraje prenesejo nekdanje versko doživljanje v odmaknjen razdelek lastne biti in ga zaradi nešteti doživljanj, dejavnosti ter samega miselnega odraščanja običajno prezirajo. Vero postavljajo namreč na stranski tir: v standby namreč, v pričakovanju trenutka, ko se bodo v že odraslih letih in z dovršeno osebnostjo morali s tem vprašanjem spopasti. Ves ta čas pa je čutenje mladih podobno mozaiku nešteti obrazov, katerim ni mogoče natančno začrtati obličja, obdaja jih metropolitansko, večkulturno, pluralno in pluralistično okolje. Grajenje lastne osebnosti je namreč proces, ki traja zelo dolgo, vendar ta raznolikost je bogavstvo in pozitivno jo je treba izkoristiti - svari avtor knjige. Trst je torej mesto, v katerem je očitno razcep po eni strani med odkrivanjem drugačnih duhovnih praks in na drugi z močno identifikacijo s svojo izhodiščno veroizpovedjo. Trst je še enkrat potrdil, kako je njegova usoda vezana na pojem 'obmejnega'.

Slovenski utrip

"Podobne lastnosti izraža tudi slovenska mladi-

na", nam je zagotovil načelnik SZSO Paolo Biancuzzi ob stojnici skavtske organizacije. Predverje velike dvorane je bilo namreč namenjeno dejavnostim mladinskih združenj, večinoma skavtskih. "Člani in članice smo se nekajkrat sestali s predsednikom mladinske pastorale g. Valeriom Muschijem, ki je prisluhnil našemu mnenju, našim pričevanjem, našim željam in predlogom". Tudi pri Slovenski mladini je očitna želja po doslednejši komunikaciji in bolj tvornem ter vsestranskem sodelovanju s cerkveno ustanovo, še posebno z dušnimi pastirji. "Tako kot pri italijanskih sosedih je tudi pri nas prisotna želja po iskanju novih idej. Morda je pri slovenski specifiiki treba najprej opozoriti na dejstvo, da nas je očitno manj od Italijanov, kar običajno poveča učinek določenih dinamik in razmišljanj, ki so sicer podobna tako enim kot drugim".

"Mislim, da sta bodisi izkušnja mladinske pastorale bodisi današnje srečanje poudarila željo in potrebo mladih po iskanju duhovnosti", nam je povedal Jordan Piščanc, ki je za slovensko skavtsko organizacijo sledil dveletnemu načrtu tržaške škofije. Piščanc je navdušeno presodil predvsem izsledke dvodnevnega srečanja na pomorski postaji. "Ta vikend je jasno pokazal, kako lahko mladi vzpostavijo s starejšimi generacijami tvorno soočanje glede ključnih bivanjskih in verskih vprašanj. Res je, da današnja medijska občila, še zlasti televizija, nenehno razglablja o tovrstnih problematikah, njihovi odgovori pa žal odražajo poplavitveno razsežnost naše družbe in njih samih", je dejal Piščanc.

/stran5
Igor Gregori

Pogovor

Dimitrij Žbogar ob zaključku mandata na čelu Zveze neposrednih obdelovalcev spregovoril o položaju kmetijstva

3

Rim

Znamenje na pokopališču Flaminio hrani spomin na sto jugoslovanskih vojni in političnih jetnikov

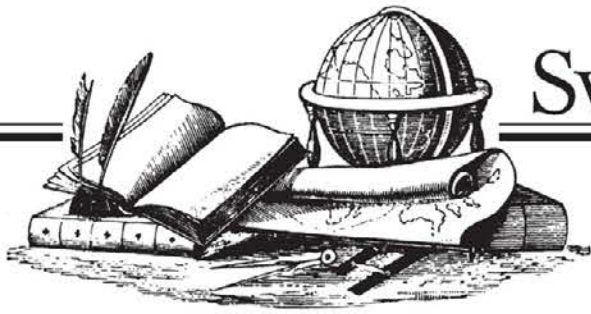
15

Pogovor

Dr. Elisabetta Kovic o Večstopenjski šoli s slovenskim učnim jezikom v Gorici in drugih novostih

16

Srečanje s sindikatom goriških šolnikov

Predočiti celovito sliko slovenskega šolstva v FJK!

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec se je v petek, 13. februarja, popoldne s kolegom Igorjem Kocijančičem in sen. Tamaro Blažina udeležil srečanja z goriškim odborom Sindikata slovenske šole. Sestanek je bil posvečen obravnavanju posledic, ki bi jih lahko vladna reforma italijanskega šolstva prizadela slovenskim šolam v FJK. Seja se je zaključila s sklepom, da bo v najkrajšem času izoblikovan skupni dokument za ministrico Gelminjevo. V svojem posegu je deželni svetnik Igor Gabrovec posebej izpostavil nesprejemljivost dodatnih krčenj, ki jih vladna reforma zahteva od slovenske manjšine. Na

je tako zastavljena reforma šolstva pravi atentat na prihodnost izobraževalnega sistema Slovencev v Italiji, je na petkovem srečanju v Gorici poudaril Gabrovec. "Slovenska šola je v vseh teh desetletjih že plačala previsok davek. Rezali, krčili, krpali in preoblikovali smo povsod, kjer se je dalo. Na Tržaškem so obnem izgubile številne šole, ki so bile mednarodno pravno zaščitene. Zato gre poziv tudi Sloveniji, ki je naslednica mednarodnih pogodb, naj preostalo šolsko mrežo tudi v odnosu do italijanske države zaščiti pred dodatnim brezobzirnim kledenjem", je še dejal deželni svetnik SSK in opozoril tudi ostale politične pred-

stavnike, da je poskus nižanja kvalitete slovenske šole potreben zato enačiti z dejanskim nižanjem ravni zaščite slovenske manjšine. "Če nam uspe, tudi s primerjalno analizo s stanjem primerjanskega šolstva v Sloveniji in na Hrvaškem, uveljaviti to enačbo, nam bo potem lažje zagovarjati potrebo po upoštevanju naše specifičnosti in torej odstopanju od strogih vladnih parametrov", je še dejal svetnik Gabrovec, ki se

Foto Bumbacco

osnovi projekcij, ki jih je pripravil goriški Sindikat slovenske šole, je jasno razvidno, da bo tako zastavljena reforma na Goriškem pomenila brisanje (v samih osnovnih šolah) osmih učiteljskih delovnih mest v najboljšem primeru, kar sedemindvajset (!) pa v primeru, ko bi se uresničila najbolj črnogleda hipoteza. "Številke ne lažejo, zato pa jih moramo brati kot alarmni zvonček za vso našo narodno skupnost, saj

stavnik, da je poskus nižanja kvalitete slovenske šole potreben zato enačiti z dejanskim nižanjem ravni zaščite slovenske manjšine. "Če nam uspe, tudi s primerjalno analizo s stanjem primerjanskega šolstva v Sloveniji in na Hrvaškem, uveljaviti to enačbo, nam bo potem lažje zagovarjati potrebo po upoštevanju naše specifičnosti in torej odstopanju od strogih vladnih parametrov", je še dejal svetnik Gabrovec, ki se

nic, laboratorijev itd...) in v dotacijah upravnega, učnega in neučnega osebja. Ponovil je tudi zahtevo po ponovni uvedbi ločenih lestvic za slovensko osebje. Po mnenju deželnega svetnika Igorja Gabrovca bi bilo smotno, da bi Furlanija Julijska krajina v pogajanjih z Rimom dosegla popolno upravno avtonomijo tudi na področju šolstva, kot to že velja za Dolino Aoste in Tridentinsko-Gornje Poadižje.

Ob primeru Eluane Englaro

Instrumentaliziranje čustev in etičnih načel

Kar se je v zadnjem mesecu dogajalo v Italiji ob preminevanju 37-letne Eluane Englaro, ki je po hudi prometni nezgodi sedemnajst let živela v popolni komi (nezavesti), iz katere se ni nikdar prebudila in je bila tudi s stališča poznane medicinske prakse možnost prebuditve dejansko zapečaten, je preselilo vse razumne meje nenadzorovanega odzivanja tako v medijih kot v političnih strankah. Pri tem so popolnoma obšli dejstvo, da si je Eluanin oče že po nekaj letih njenega brezupnega stanja vztrajno prizadeval, da bi se v skladu z državnim pravnim redom in temeljno človekovo pravico do svobodnega odločanja našla ustrezna rešitev za primer njegove hčerke, ki so jo z umetnim hranjenjem vzdrževali pri življenju. To ni bila lahka naloga, ker je povezana tesno z etičnimi načeli glede smrti in življenja. Tudi sodniki, na katere se je obrnil za pomoč, so bili postavljeni pred nenavaden primer, kako celotno vprašanje uskladiti s temeljnimi načeli italijanskega pravnega reda. Dolžnost jim je nalagala, da natančno in z intelektualno poštenostjo preučijo primer in v mejah pravnih možnosti tudi rešitev. Zato je povsem razumljivo, da je njihovo proučevanje trajalo več let ob številnih dvomih in negotovostih in različnih pravnih mnenjih. Milansko prizivno sodišče je meseca julija minulega leta (2008) izreklo dokončno razsodbo z izvršilno močjo, po kateri se ob sočasnem upoštevanju dovolj jasne volje same pacientke pred usodno prometno nesrečo in prizadete družine specializirani zdravstveni strukturi z ustreznim zdravstvenim in drugim osebjem dovolji prekinitve umetnega hranjenja po natančno določenem postopku. Prizadeta družina je to sodno razsodbo sprejela, za-

to ni bilo nobenega dvoma, da bo družina omogočila njeno izvršitev po točno predpisanih navodilih prizivnega sodnega zbora. Politične stranke, vlada in parlament so torej imeli več mesecev časa, da sprejmejo zakon, ki bi prepričal izvršitev zadevne sodne razsodbe, če se z njo niso strinjali. Dejstvo je, da vse omenjene institucije niso tega pravočasno sto-

rile, ampak so to skušale storiti tik pred dvanajsto uro, in to očitno pod močnimi zakulisnimi političnimi in drugimi pritiski. Zlasti politične stranke, predvsem vladne, so bile pod silo razmer, ki so jih same pomagale ustvariti z neprepričljivim opredeljevanjem za bolj formalno spoštovanje etičnega načela o pravici do življenja od spočetja do naravne smrti. Ironija usode je bila, da je Eluanina smrt prehitela parlament, kar je med drugim dokaz politične površnosti italijanskega vodilnega razreda, ki je v zadnjem trenutku hotel z enim zamahom rešiti svoj obraz pred nedoslednostmi in obnem zajeti veter v politična jadra s poceni demagoškimi potezami. Nekateri globlji poznavalci političnega ozadja za tako površno pripravo najprej zakonskega dekreta in nato rednega zakonskega osnutka za pre-

prečitev izvršitve navodil milanskega prizivnega sodišča, menijo, da je to bil sad koncentričnih pritiskov katoliško miselnih krogov in italijanske cerkvene hierarhije na vladne stranke, naj vendarle nekaj storijo v zvezi z Eluaninim primerom. Po tej razlagi je bil predsednik vlade Berlusconi tako rekoč "prisiljen" nastopiti v "bran življenja" in pri tem po svoji ustaljeni navadi zahteval od predsednika republike Napolitana, naj podpiše zadevni vladni odlok, če-tudi je sam dobro vedel, da tega predsednik republike ne more storiti, ker bi prekoril pristojnosti, ki mu jih daje ustava. Predsednik vlade se je nato spraval še nad samo ustavo, ki da preveč omejuje pristojnosti izvršne oblasti, konkretno vlade. Ustavo je treba zato po njegovem spremeniti, ker da je bila oblikovana pod "sovjetskim" vplivom.

Te Berlusconijske izjave o ustavi so naletele na neodbravanje tudi v samih vrstah vladne koalicije, da ne govorimo o levosredinskih opozicijskih strankah. Možno je, da zavedal spodrsnjaja in je v naslednjih dneh v neki televizijski oddaji na svoji televizijski mreži Canale 5 (vedno po svoji preizkušeni taktiki) zanikal, da bi kdaj napadel ustavo in predsednika republike, temveč samo poudaril, da "to ni nedotakljiv moloh" in obtožil levico in novinarje, da sprevačajo resnico... Nekdanji predsednik republike Scalfaro, ki je eden redkih preživelih članov ustavodajne skupščine (1946-1947), je na shodu Demokratske stranke 10. februarja dejal: "Kdor pravi, da je ustava prokomunistična, ne ve, kaj govori!"

Končno velja poudariti, da sta se od napadov predsednika vlade na Napolitana ogradila predsednik poslanske zbornice Fini in voditelj Severne lige Bossi. In nazadnje je treba omeniti uravnoteženo zadržanje deželnega predsednika FJK Tonda v zadevi Eluane Englaro.

Alojz Tul

Ob dodelitvi sredstev zakona 482/99 Trebaja obdržati jezikovna okenca

Deželni odbor je na nedavnem zasedanju sprejel odlok, ki določa razdelitev sredstev, predvidenih po državnem zakonu 482/99. Javnim upravam, ki so zaprosila za prispevek v smislu zakona za zaščito slovenske, furlanske in nemške jezikovne manjšine bo tako dode-

ljenih skupno 1,4 milijona evrov. Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec izraža zadovoljstvo, da so po približno dveh letih zavlačevanja in zamujanja sredstva vendar dospela v deželno blagajno, pri tem pa opozarja, da bo nujno treba iskati dodatne finančne dotacije v ta namen. Po prvih računih

namreč kaže, da bo vsakemu jezikovnemu okencu dodeljenih približno 20.000 evrov, kar je zdaleč pod pričakovanji tistih upraviteljev, ki verjamejo v koristnost in bogastvo večjezičnosti. Veliko krajevnih uprav je, računajoč na ta sredstva, uvedlo mnogo didaktičnih in kulturnih pobud, ki imajo zelo dobre odzive. Tak je npr. projekt "Naši jeziki so naše bogastvo - Le nostre lingue sono la nostra ricchezza", ki ga je za osnovnošolske otroke pripravila Gorska skupnost za Humin, Železno in Kanalsko dolino. Uslužbenkam, ki so pri tej javni upravi sledile izvajanju zakona 482/99, pa prav danes zapade delovna pogodba, zato je slej ko prej nujno, da deželna uprava zagotovi potrebna finančna sredstva v najkrajšem času, saj bodo v drugačnem primeru krajevne uprave primorane skrbeti ali celo prekiniti nastavljen delo.

Na dnu...

Povejmo na glas

Za spomine zblíževanja ne rušenja

Nedavni Dan spomina na fojbe in begunce, ko je predsednik italijanske republike Napolitano bistveno omehal svoje stališče, je dobra priložnost, da se globlje zavemo dvoreznosti vsakršnega spomina, posebno če gre za odnose med državami oziroma narodi. Razume se, da je italijanski predsednik z letošnjo izjavo v odnosu med Slovenijo in Italijo vnesel razbremenjujoče olajšanje, kar dokazuje, kako plodno je tisto spominjanje, ki upošteva in razume tudi drugega in ne le samega sebe. In pri tem je dovolj vzeti v misel njegovo lansko in predlansko izjavo, ko so se ob istem Dnevu ustvarile napetosti, s čimer je smisel naslovnih besed jasen: spomini zblížujejo ali rušijo, kar velja za odnose med narodi in državami kakor tudi za osebne odnose, torej za odnose med "mano in tabo". Ni namreč težko obujati spominov na lepe in prijetne dogodke, kar nas krepi in razveseljuje, težko pa se je tvorno spominjati hudih in usodnih doživetij. To še posebno velja za odnose med eno in drugo državo in narodom, ki so pogostoma obremenjeni z vojnami in z njo povezanimi pobitimi, umrli, izginulimi in izgnanimi. Kako se svojih pobitih, umrlih, izginulih, izgnanih spominjati brez bolečine in brez zamere? Bližnjih oseb, ki jih ni več, žal ni mogoče nadomestiti, ni jih mogoče priklicati nazaj in jih imeti v svoji sredi, kot smo jih imeli nekoč. Kako torej obhajati spomin na tragične dogodke brez tiste notranje tesnobe, ki se slej ko prej sprevrže v obtoženi-

vanje tistih na drugi strani, v obsojanje drugih, drugega naroda, druge države? V tej luči je logično, da navadno le svojim umrlim postavljamo spomenike, da bi jih obupani zaradi izgube preobrazili v središčni prostor narodove in osebne identitete. Toda istočasno na ta način spomin na prizadejano hudo nikdar ne mine, traja desetletja in desetletja in z njim zamere, očitki ter nemožnost zaživetja osvobodeno s tistimi, ki so nas prizadeli. Pa se da srečno zaživeti s tistimi, ki so nas ranili? Kaj ni to nemogoče niti na osebni ravni, kjer je odnos z vsemi, ki so nas hote ali nehotite oškodovali, prevarali, zapustili, za vedno pokvarjen in razkrojen? Kaj je res nepopravljivo, kadar človek dvigne roko nad drugega človeka, kaj smo res obsojeni in bomo npr. v neskončnost odpravljali posledice druge svetovne vojne brez upanja, da bi jih kdaj zares odpravili? Res je, obsojeni smo, če se ne dvignemo višje od svoje prizadetosti. In kaj pomeni višje od svoje prizadetosti? Pomeni, da vemo, kako so enako kot mi prizadeti tudi drugi, pomeni, da moramo enako spoštovati žrtve drugih kot svoje žrtve, da moramo enako objektivno lastno slepoto in nepopolnost kot slepoto in nepopolnost drugih in da je v dobro vseh, da se spomnimo - nemara je v tem odrešilni spomin - kako smo vsi na isti ladji življenja. Naš edini sovražnik je ledeni veter nesmisla, ki hoče, da bi rane preteklosti ostale vedno odprte in bi se v njihovem imenu kar naprej sovražili.

Janez Povše

POGOVOR Dimitrij Žbogar

"Kmet mora biti neposredno vpleten v trženje lastnega proizvoda"

Dimitrij Žbogar je že od leta 1998 pokrajinski predsednik Zveze neposrednih obdelovalcev, lani pa je sklenil svoj štiriletni mandat na čelu deželnega predsedstva kmetijske sindikalne organizacije. Lanske deželne volitve so namreč učinkovale bodisi na razmerje moči v politiki bodisi znotraj Zveze neposrednih obdelovalcev: prišlo je tako do uravnovešenja med različnimi zahtevami kmetijskih dejavnikov na teritoriju. Dimitrij Žbogar se je z novimi okoliščinami sprizajnil: "Navsezadnje imam veliko dela na svoji kmetiji, več časa bom namenil tudi družini. Izkušnja na čelu deželnega predsedstva mi je obenem služila zato, da sem se uspešno preizkusil na nekem novem področju in pridobil tudi samozavest; veliko sem se naučil, morda tudi to, da se kot manjšinci prevečkrat podcenjujejo in da se v manjšinskem kotlu izjalovi marsikatera pozitivna lastnost posameznika".

Za kmetijsko dejavnost sem se odločil pred mnogo leti: začel sem dejansko iz nič, saj kmetovanje ni bilo v tradiciji moje družine. Že od samega začetka sem se zavedal, da kmetijske sindikalne organizacije niso ustrezale potrebam naših kmetov, ki so večkrat zahajali v birokratske težave. Obenem smo zametali glade zaščite in promocije našega teritorija storili veliko napak, kar je privedlo do prepričanja, da je naše kmetijstvo postalo zgolj folklor. Zato sem se odločil za aktivno sodelovanje pri Zvezi neposrednih obdelovalcev in si nabral izkušnje in podpore ostalih članov in vodstva organizacije same, najprej na krajevni ravni, nato pa še na deželni. Pred štirimi leti smo s tedanjo Illyjevo upravo začeli postopek, ki bi razbremenil okove birokracije: začetek je bil dober, nato se je nekaj zataknilo. Po lanskih volitvah pa smo na mrtvi točki. Pred nedavnim je bila tudi izvolitev novega državnega vodstva ZNO. Želeli smo, da bi se zato najprej in čim prej prenovila deželna in pokrajinska vodstva, da bi politiko sindikata na vsedržavni ravni vodili novi in sveži organi. Kako ocenjujete mandat, ki ste

ga opravili kot deželni predsednik Zveze neposrednih obdelovalcev?

Ko sem začel svoje predsedniško delovanje, sem imel jasno pred sabo, kaj storiti. Začeti je bilo treba s temeljito notranjo kadrovsko prenovitvijo organizacije. Preosnovati smo morali tudi starinski in škodljivi odnos, ki ga je Zveza nekoč imela s politiko in političnimi igrami. Zadovoljen sem, da je bila ta vizija v skladu z željami mojih sodelavcev in ostalih kmetijskih področnih zvez.

Kakšni so bili učinki te prenovitve?

Ubrali smo pot, ki je kmetijski sektor razrešil tradicionalne in starinske logike denarnega financiranja, ki ni bil več učinkovit in ni dopuščal inovacije.

To je pa dolgoročni načrt: logiko financiranja kmetijskih dejavnosti, ki se je namreč zakoreninila v samem kmetu, ni bilo mogoče spremeniti kar čez noč.

Nekoč je bil kmetijski sektor vpet v začaran krog, v katerem so politični in sindikalni dejavniki osnovali razmerje drug do drugega zgolj na podlagi subvencij, kar je kmetijstvu nudilo začasno možnost preživetja in hkrati mu odjemalo perspektivno načrtovanje prihodnosti in suvereno razvijanje dejavnosti, politiko pa obdarovalo z dragocenimi računnicami v vidiku volilnih strategij. Tak sistem ni imel prihodnosti! Spremenil se je svet, spremenila se je logika politične moči: nekoč so kmetovalci sledili 'nasvetom' svoje sindikalne organizacije, komu naj na volitvah oddajo svoj glas, danes pa tako množičnega oz. lobijskega premika preferenc ni, ker vsak kmet razmišlja s svojo glavo. To je bilo na deželni ravni Zveze neposrednih obdelovalcev še kako očitno.

Prekinil sem vas, ko ste spregovorili o učinkih te prenovitve.

Največji učinek je bil v tem, da smo našo ustanovo obdržali pri življenju in jo reorganizirali, da bi postala kos novim izzivom. V ponos si štejem, da sem pripomogel, da je ZNO v teh letih postala ena redkih sindikalnih organizacij v državnem merilu, ki je avtonomna tako s finančnega kot s politič-

nega vidika.

Zakaj je to tako pomembno?

Ker je spajanje politike s kmetijskim gospodarstvom škodljivo. Preustroj Zveze je privedel tudi do stroge notranje discipline članov tako na krajevni kot na vsedržavnem nivoju. ZNO je sprejela prepričanje, da lahko postane ne le sindikalni zagovornik kmeto-

skih žitaric ne gre primerjati s kvaliteto žita, ki prihaja npr. iz Amerike?

Nikakor ne. Problem pa ni le v tem. Stroški pridelave so za italijanske poljedelce ali živinorejce zaradi skromnejših obdelovalnih površin, same dolgoletne tradicije - zaradi katere so italijanski pridelki svetovno znani - nedvomno

Foto IG

valcev, ampak tudi dejavnik, ki neposredno skrbi za celostni model finančnega in gospodarskega razvoja kmetijstva.

Kako pa naj bi ta model udeležili?

S širjenjem drugačnega pogleda na kmetijstvo je potrebno predvsem spremeniti način ponudbe živila, da lahko potrošniki izbirajo med hrano, ki daje vrednost domačemu teritoriju, in hrano, ki je odraz globalizacije: dejstvo je, da naši proizvodi odgovarjajo točno določenim predpisom, podvrženi so strogim nadzorom. Naši pridelki so zato izredno visoke kakovosti, zaradi česar se istovetijo z drugačno produkcijsko logiko kot proizvodi masovnega trženja. Potemtakem kakovosti italijan-

višji. Vrednost proizvoda gre meriti torej tudi sorazmerno z višino pridelovalnih stroškov. Velika ameriška podjetja, ki žanjejo hektarje neizmernih površin, imajo čisto drugačno miselnost od naših kmetov, poleg tega imajo tudi drugačen odnos do zemlje in teritorija, ki odgovarja zaslužkarskim težnjam. V Italiji (in posledično tudi pri nas) sloni poljedelstvo na logiki družinskega podjetništva: razmerja moči med ameriški in italijanskimi pridelovalci zato ne gre sploh primerjati. V Italiji je, denimo, sto družin, ki se neposredno ukvarjajo s kmetijstvom, v Ameriki pa je eno samo podjetje, ki morda preživlja sto družin: družbena vrednost kmetijskega proizvajanja je tako

drugačna.

Drug problem pa predstavlja distribucija agroživilskih proizvodov.

Današnji distribucijski sistem je v popolni milosti oz. nemilosti velikih distribucijskih koncernov, ki samovoljno določajo ceno proizvoda. Strategije velike distribucije so samozadostne in ne upoštevajo potrebe proizvajalcev. Kmet torej nima pri razdeljevanju lastnega pridelka skorajda besede: glavo je treba še enkrat kloniti pred drugimi dejavniki, ki večkrat sploh nimajo odnosa do zemlje in do sadov, ki jih ta nudi.

Kmetu primanjkuje suverenosti nad odločanjem lastne biti in prihodnosti?

Tako. Ceno jabolk npr. ne bo določil kmet glede na višino obdelovalnih stroškov, temveč distributer, ki bo samovoljno določil ceno glede na trenutno stanje notranjega in mednarodnega tržišča in spriču tega, kam bo določena živila izvozil: jasno je, da bo kilogram jabolk prodajal za določeno ceno v Italiji, za mnogo nižjo pa v Grčiji, Romuniji ali na Kavkazu... Delež zaslužka na vsiljeno ceno se je v zadnjih desetih letih za distributerje povečal za 10% oz. 15% (sega torej na 50% celotne vrednosti proizvoda), za kmeta pa se je znižal za 7%. Od 25% na srednji ceni proizvoda se je danes delež znižal na 17%! Za vsak evro, ki ga potrošnik potrosi za nakup živila, gre 17 centov kmetovalcu, ostali delež pa distribuciji in živilski industriji. Sistem torej ni več funkcionalen za naše upravičene zahteve! Če k temu prištejemo še pritoževanja distributerjev, da zaradi finančne krize se njihov zaslužek niža, je slika še toliko bolj zaskrbljujoča.

Zveza neposrednih obdelovalcev se je zato odločila, da bo skušala spremeniti način ponujanja kmetijskih proizvodov, tako da bo večala težo lastnih finančnih zahtev. Zveza cilja tudi na pojem večnamembnega kmetijstva, to je ideja o raznoliki proizvodnji, čemur smo se kraški pridelovalci spriču skromnih geografskih danosti že privadili. Dejstvo je, da se npr. furlanski pridelovalec koruze ne more več kosati s tujimi velikimi pridelovalnimi podjetji: v zadnjih letih je povprečna proizvodnja žitaric v Furlaniji dejansko zašla v težave, ker so postali stroški proizvodnje višji od dobička prodaje.

Kaj je torej storila Zveza neposrednih obdelovalcev?

Odločili smo se za kmetijstvo, ki bi koristilo družbi, ki bi bilo odraz teritorija, na katerem je nastalo, ki

bi bilo naklonjeno vsem gospodarskim in družbenim akterjem teritorija (krajevnim bančnim ustanovam in delovni sili) in ki je vrednost za celotno družbo. Pojem kmetijske proizvodnje in kmetijske same je treba premisliti v smislu čim širšega in raznolikega dobičkonosnega dejavnika: npr. lastne proizvode lahko kmet prodaja na domu. Kmet mora biti neposredno vpleten v trženje lastnega proizvoda.

Kaj pa odnosi z drugimi kmetijskimi sindikalnimi organizacijami, npr. s Kmečko zvezo?

Odnosi s Kmečko zvezo so dobri, čeprav obstajajo še določene načelne razlike, ki izhajajo iz drugačnega zgodovinskega zaledja obeh organizacij. Nikoli pa nisem odklanjal sodelovanja s KZ, vedno smo iskali pot do sodelovanja in večkrat smo zagovarjali tudi podobna stališča. Razmišljam pa, ali je lahko na tako majhnem teritoriju, kot je naš, smotno ohranjanje in vzdrževanje dve podobni organizaciji. Iskati bi bilo treba pot takega sodelovanja, ki bi vsaj racionaliziralo stroške in učvrstilo učinkovitost. Le tako bodo naši kmetje uspešno kljubovali zagonetni birokraciji, ki vse bolj zavira delovanje kmetij in kmečkih podjetij: politika je obenem vedno raje podpirala industrijo in gospodarstvo, kmetijski sektor je bil tako prepuščen samemu sebi oz. milosti in nemilosti politikov, ki so kmetijske probleme reševali tako, da se jih sploh niso dotikali. Razširjeno je prepričanje, da je država vedno financirala kmetijski sektor, v resnici pa ga je le posredno, ker največje ugodnosti je itak koristila prehrabena industrija tako, da je kmetijske proizvode (ki jih je kmet pridelal s pomočjo prispevkov) uporabljala za večanje lastnih dohodkov.

Kaj pa se bo dogajalo odslej, ko bo zaradi finančne krize država zategnila pas?

Kmet bo moral lasten pridelok prodajati po realni ceni, kar bo posledično spravilo v škripce tudi prehrabeno industrijo. Izjavljam zato, da kmetijski sektor ne bo občutil učinkov krize tako hudo kot ostalo gospodarstvo, ker je položaj kmetijstva že itak na tleh. In to še zlasti za kmetije srednjih velikosti (kot npr. v furlanski nižini), ki gojijo en sam proizvod.

Zveza neposrednih obdelovalcev je prepričana, da je treba od države zahtevati, naj ovrednoti italijanske in krajevne proizvode, ki so po kakovosti boljši od tujih, čeprav se tile kupujejo po nižji ceni. Igor Gregori

PARITETNI ODBOR Tokrat je bila zasedba sklepčna

Tondov odlok o vidni dvojezičnosti je treba izpopolniti

Člana paritetnega odbora Ivo Jevnikar in Damjan Paulin sta na prejšnji seji odbora, ki pa je bila zaradi pomanjkanja zadostnega števila članov nesklepčna, naslovila pisno priporočilo predsedniku Bojanu Brezigarju, v katerem sta zelo kritično presodila podpis Tondovih odlokov, ki po njunem mnenju ne spoštuje duha in črke zaščitnega zakona. Na zadnji seji paritetnega odbora, ki je bila v torek, 10. februarja, so člani Jole Namor, Stefano Pizzin, Maurizio Pessato, Mario Lavrenčič, Livio Semolič, Livio Furlan, Giorgio Brandolin in Odorico Serena posredovali predsedniku Brezigarju novo priporočilo, v katerem zahtevajo izpopolnitev odloka o vidni dvojezičnosti. Čeprav je deželni predsednik Tondo s podpisom odlokov postavil temelje za začetek izvajanja določila o rabi slovenskega jezika (pri napisih javnih uradov, pri urad-

nih listinah in na splošno pri vseh javnih napisih in praporih ter pri smerokazih in toponomastiki), je za podpisnike vsekakor nerazumljivo, da se odlok v nekaterih pomembnih vidikih oddaljuje od predloga, ki ga je pred časom izdelal paritetni odbor: Tondo je namreč iz njega izključil občini Špeter (desnosredinska občinska uprava je namreč zahtevala izključitev lastnega ozemlja iz seznama, kljub temu da je leta 2007 nanj pristala) in Naborjet v videmski pokrajini (kar je v nasprotju z jezikovno homogenostjo Kanalske doline) ter tudi samo videmsko pokrajino (Paulin in Jevnikar sta poleg teh javnih ustanov v svojem priporočilu vključila še zvezo občin Ah-ten-Fojda), v pokrajini Trst in Gorica pa omejuje izvajanje zaščitnega zakona.

Zato je treba odlok dodatno izpopolniti, tako da bo v celoti osvojil predlog, ki ga je izdelal paritetni odbor. V tem smislu podpisniki

dajejo mandat predsedniku odbora, naj opravi vse potrebne korake v odnosu do pristojnih uprav.

Predsednik paritetnega odbora Bojan Brezigar je med tiskovnim srečanjem pozitivno ocenil Tondov podpis dekretov, obžaloval pa je dejstvo, da so nekatere uprave v okrnjeni obliki pristopile k dekretu. Brezigar je prepričan, da deželni predsednik ni kriv za ta problem, ker se je zgolj držal mnenja dotičnih občinskih uprav. Prepričevalna naloga pripada namreč paritetnemu odboru: ta

akcija zahteva določen čas, še zlasti zaradi letošnjih občinskih volitev. Predsednik paritetnega odbora je zagotovil, da bo odbor nadaljeval pobudo o uveljavitvi 10. člena zaščitnega zakona in da bo v prihodnjih mesecih povabil na advicijo pristojne organe deželnih storitvenih podjetij, ki so po določilih 10. člena vključeni v seznam dvojezičnosti.

Foto IG

Bojan Brezigar je novinarjem spregovoril tudi o odobritvi stališča, ki so ga člani odbora sprejeli v zvezi z izvajanjem obvez do slovenske

manjšine, ki izhajajo iz okvirne konvencije Sveta Evrope o varstvu narodnih manjšin. Razen enega so vsi člani soglašali z ugotovitvijo, da Italija te obveze izvaja le delno. Brezigar je začel z obvezami, ki jih je Italija izpolnila (potrditev seznama 32 občin v FJK, kjer naj veljajo zaščitna določila, odlok o vidni dvojezičnosti, ustanovitev Deželne komisije za sloven-

sko šole, priznanje dvojezičnega šolskega centra v Špetru v Beneški Sloveniji in deželni zaščitni zakon za Slovence). Italija pa skriva še ve-

liko število grehov, kot npr. pomanjkanje zbirnega besedila vseh zakonskih določil o slovenski manjšini, pomanjkljivo pisanje imen in priimkov na dokumentih, raba slovensčine v javnih upravah, pomanjkljiva vidna dvojezičnost, neizpolnjene obveze glede vračanja lastnine, neprižnavanje Sindikata slovenske šole, vprašanje državne volilne zakonodaje in ločenih seznamov za osebe šol s slovenskim učnim jezikom, ustanovitev slovenske sekcije pri tržaškem glasbenem konservatoriju in vprašanje finančnih prispevkov za manjšinske ustanove. Brezigar je dodal, da bo paritetni odbor posredoval svoje stališče italijanskemu notranjemu ministru, kateremu bo priporočal, naj prisluhne tudi mnenju Deželne komisije za slovenske šole, posvetovalne komisije za Slovence v okviru deželnega zaščitnega zakona in najbolj reprezentativnih organizacij slovenske manjšine.

Postni čas 2009

Pastirsko pismo slovenskih škofov

Dragi bratje in sestre v Kristusu!

Letošnje pastoralno leto je v Cerкви na Slovenskem posvečeno mladim, zato je tudi postno pastirsko pismo slovenskih škofov posvečeno okrepljenemu prizadevanju za zdravo vzgojo in notranjo svobodo mladih. Skrb za ustrezno izobrazbo in vzgojo mladih je ena od glavnih nalog človeške skupnosti in dolžnost krajevne in celotne Cerkve. Apostol Pavel, čigar jubilejno leto obhajamo, se sprašuje: "Kajti kje je sin, ki bi ga oče ne vzgajal?" in celo nebeskega Očeta opisuje kot skrbnega vzgojitelja in negovalca (prim. Heb 12,7).

Današnja slovenska in evropska mladina se nahaja v relativni blaginji, vendar pa (p) ostaja tudi njena žrtev. Napori povojnih generacij, da bi vzpostavili stabilno in uspešno gospodarstvo, si uredili demokratske odnose in varovali mednarodni mir, niso bili nadgrajeni in podkrepilni z ustrezno vzgojo. Tako v šolstvu kot po družinah smo se odrekli vzgojnemu naporu, zapadli v površni optimizem, češ, otrok bo zrasel sam od sebe, poskrbiti je potrebno le za dobro materialno osnovo in mu ponuditi primerno družbeno klimo. Krovne vzgojne ustanove v

želji ustvariti "družbo, temelječo na znanju", stavile predvsem na izobrazbo. Izobrazba in znanje sta pomembni vrednoti, vendar le, če sta v območju bivanjskega smisla, če sovpadata z mladostnikovim čustvenim in socialnim razvojem in če ju spremlja moralna vzgoja. Sodobna pedagogika je to troje zanemarjala zaradi zagledanosti v utopijo znanja, pa tudi pod pretvezo ideološke nevtalnosti ali celo iz strahu pred krščanskim etosom. Stanje slovenske in evropske mladine je temu primerno. Opažamo, da mnogi mladi niso pripravljeni na sprejem odgovornosti za zrelo življenje in da podaljšujejo mladinske življenjske sloge. Računanje na izobrazbo ni dalo zelenih rezultatov, saj več mladih začete visokošolske študije ne zaključijo. Rezultat politike, ki je odrivala vzgojo in poudarjala izobrazbo, je, da nimamo dovolj primerno pripravljenih mladih ljudi na življenje.

Pred družbo je naloga, da najde bolj celostne in uravnovešene pobude za vzgojo otrok in mladine ter temu primerno mladinsko in šolsko politiko. K temu lahko veliko pripomore tradicija krščanskega humanizma, ki varuje pred skrajnostmi in eno-

stranskimi ideologijami. Cerkev na svojem področju in v svojih ustanovah lahko pokaže ustrezne pristope dela z mladimi.

Blaženi škof Anton Martin Slomšek (1800-1862) je verjel v mlade in je bil na poti verskega in moralnega zorenja ter usposabljanja za življenje njihov dobrohotni spremljevalec. Bil je prepričan, da krščanska vera in prijateljstvo z Jezusom lahko pomenu močno in učinkovito pomoč pri osmišljanju in premagovanju naporov ter jih vodi k veselemu in srečnemu življenju na zemlji in zagotavlja večno srečo v nebesih. Začel je tam, kjer je bilo glede na razmere, v katerih so živeli mladi, mogoče, in glede na to, kar je imel kot vzgojitelj v nedeljski šoli, na voljo. Na ta način so se vzpostavljali in gradili odnosi, mladi so se udeleževali verskega pouka, se učili brati, pisati in računati, pridobivali pa so tudi delovne navade. Slomškova nedeljska šola je bila šola za življenje. Z njo je ustvarjal ozračje veselja in prijateljstva. Za mlade je napisal učbenik Blaž in Nežica v nedeljski šoli.

Mladi se pritožujejo, da današnji vzgojno-izobraževalni pristopi in metode vedno ne upoštevajo življenjskih izzivov. V strokovnih pripravah manjka tudi skrb za uravnovešeno moralno in kulturno razsežnost. Vzgoja je pogosto omejena samo na trenutni učinek in se z osnovnimi življenjskimi vprašanji ne sprijema dovolj učinkovito. Slomšek pravi: "Iz dobre šole rastejo boljši časi, iz slabe pa slabši. Časi so taki, kakršni so

ljudje. Boljših ljudi pa ne bo, dokler ne bo bolje vzgojenih otrok". (Slomškove drobtinice, Družina 2001) Mladi želijo izražati svojo življenjsko moč, zato jim moramo ponuditi priložnost, da se lahko izkažejo v odgovornosti in v uresničevanju vrednot.

Šolo in pogosto tudi cerkev mladi razumejo za sinonima togosti in institucije, ki sta organizirana z določenim ciljem, zabavišča in diskoteke pa kot sinonimi svobode, neobveznosti in spontanosti, kamor radi zahajajo. Mladi na zabavah ne dobijo tistega, kar si želijo v globini srca, in od tam pogosto odhajajo razočarani in osamljeni. Danes so večini v našem kulturnem prostoru na voljo udobna stanovanja, moderno opremljeni vrtni, šolski in veroučni prostori, prenovljena župnišča ter igrišča za športne dejavnosti. Mladi se družijo zato, da se srečajo s prijatelji in da skupaj z njimi občasno tudi praznujejo. Pri tem so nepogrešljivi vzgojitelji, ki jih imajo radi, jih ne obsojajo in jih poskušajo razumeti v njihovih mladostnih iskanjih. Jezusovo povabilo: "Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vam bom dal počitek", (prim. Mt 11,28) je namenjeno tudi mladim.

Bratje in sestre! Z iskreno željo, da bi družba in Cerkev, odrasli in mladi, z roko v roki iskali in našli čim boljše poti do uspešne in ustrezne vzgoje, vas prisrčno pozdravljamo in na vse kličemo Božji blagoslov.

Slovenski škofje

Skupno iskanje Dialog

Noben dialog ni sestavljen iz sklepanja kompromisov, kot jih poznamo pri pogajanjih ali diplomaciji. Pri dialogu je najvažnejše skupno iskanje, želja, da odkrijemo nekaj, kar bo ostalo obema stranema skupno in trdno. Pri vsakem dialogu sta potrebni obe strani, ali celo več strani. Potrebujemo drug drugega, da dialog lahko zaživi. Najprej moramo razmišljati o smislu, ki naj bi ga dialog imel pri obeh straneh, ki sta vanj vključeni brez tretje strani ali brez posredovalcev. Vse mora potekati na ravni enakovrednih in enako pomembnih, tu ne sme imeti nihče prednosti ali večjih pravic. Velike napake pri dialogu so se v zgodovini dogajale, ko je prevladovala prioriteta ene strani nad drugo. Ob tem je prišlo v ospredje to, da namesto da bi iskali del resnice, ki je pri obeh, se je druga stran trudila zastopati nasprotno stališče. Priče smo bili najrazličnejšim nasprotjem in protislovjem, ki so se vedno breme za pravi dialog, ne glede na področje. Takšna početja so vedno vodila k obojestranski osiromašitvi ne samo zato, ker se je tako spregledalo bogastvo enih in zagovarjalo stališče drugih, pač pa tudi zato, ker svojo lastno tradicijo, ki je del dialoga, lahko tako napačno interpretiramo. Nujno je drugega odkrivati s ti-

stim, kar ima v sebi dobrega, in ga prav zato tudi poslušati. Pri tem nas ni nihče silil, naj zanikamo resnico. Ob tem pa naj bi se trudili spoznati, da obstaja tudi drugačna pot urejanja problemov, da so še druge sprejemljive izhodiščne točke, pa tudi drugačni načini pogovora ali celo druge besede... Čim bolj trdno smo prepričani o tem, kar je bistveno, tem bolj bomo pripravljeni na sprejetje raznolikosti, še zlasti tiste raznolikosti, ki ne ogroža bivanja. Pri dialogu se pogovarjamo vedno

kot enak z enakim. Tu ni nadrejenega in ne podrejenega. Obe strani sta v enaki vlogi in na isti višini, zato svojo identiteto v dialogu ne potiskamo v izolacijo ali ospredje ali nasprotovanje drugim. Celotni dialog je podoben življenju. To se prepleta med dobrim in slabim, med veseljem in žalostjo, tako se tudi dialog suče med odkrivanji in spoznanji, med strpnostjo in razumevanjem, pri tem pa je potrebna še veliko mera srčne kulture. Če te ni, dialog ne bo nikoli zaživel.

Ambrož Kodolja

Izseljenci po svetu

V letih 1960-2005 se je več kot podvojilo njihovo število

Državni statistični urad ob mednarodnem dnevu migrantov opozarja, da se seli vedno več ljudi. Po ocenah Združenih narodov se je število mednarodnih migrantov v svetu v obdobju med letoma 1960 in 2005 več kot podvojilo, in sicer z ocenjenih 75 milijonov na 191 milijonov.

Na številčnost mednarodnih selitev pomembno vpliva tudi razpad nekaterih večjih držav. Selitve znotraj teh držav so se namreč pred tem obravnavale kot notranje selitve. Po ocenah ZN je bila približno petina povečanja števila mednarodnih migrantov v svetu v obdobju 1960-2005 prav rezultat teritorialnih sprememb v državah Vzhodne Evrope.

Med migranti znotraj EU je največ državljanov Poljske in Romunije. Eurostat po zadnjih podatkih ugotavlja, da so se državljani držav čla-

nic EU-27 v obdobju od leta 2002 do leta 2006 selili več kot pred tem obdobjem, hkrati pa je EU ostala zanimiva za priseljevanje državljanov iz držav, ki niso članice EU. V letu 2006 je bilo med priseljenimi tuji znotraj držav članic EU največ državljanov Poljske, ki jih je bilo okoli 290.000, in Romunije, ki jih je bilo 230.000.

Tudi v Sloveniji se priseljevanje iz tujine zlasti po letu 2004 povečuje. V letu 2007 se je v Slovenijo priselilo 29.193 oseb, od tega 27.504 tujih državljanov.

Cenejši prevoz in več možnosti za potovanja omogočajo tudi kratkotrajnejše in ciklične selitve, pojavljajo pa se tudi nove oblike selitev. Tuji državljani, priseljeni v Slovenijo v zadnjem času, se večinoma priselijo z namenom, da ostanejo v Sloveniji manj kot eno leto. Ti lahko svoje bivanje v Sloveniji pozneje tudi obnovijo oz. po-

daljšajo. Slovenija je med državami članicami EU država z največjim deležem tujcev, državljanov držav, ki niso članice EU. Ta delež je v letu 2006 znašal 90 odstotkov vseh v Slovenijo priseljenih tujcev, v letu 2007 pa je bil ta delež 90,4-odstoten.

V Slovenijo se tuji državljani priseljujejo predvsem iz ekonomskih razlogov. Med selitvami v svetu praviloma prevladujejo selitve iz ekonomskih razlogov, ob oboroženih krizah pa se povečajo migracije iz humanitarnih razlogov. Med tujci, ki so se v letu 2007 priselili v Slovenijo, se jih je največ, 77,6 odstotka, priselilo zaradi dela, tudi sezonskega, ali da bi se zaposlili.

Pomemben delež v Slovenijo priseljenih tujcev v državi ostane. Od prebivalstva Slovenije konec leta 2007 je bila več kot desetina oz. 11,9 odstotka rojenih v tujini.

V Slovenijo priseljeni tuji državlja-

ni so večinoma mlajši. Med priseljenimi v Slovenijo že dalj časa prevladujejo stari od 20 do 29 let. Od leta 2000 njihov delež predstavlja v povprečju 34,9 odstotka vseh letno priseljenih. Priseljevanje tako ugodno vpliva ne le na številčnost prebivalstva v državi, temveč tudi na starostno sestavo prebivalstva, ki se v zahodnem

seljevanje ni rešitev problema starajočega se prebivalstva v zahodnem svetu, kamor se uvršča tudi Slovenija. V Sloveniji je bil delež prebivalstva, starega 65 let ali več, prvič večji od deleža prebivalcev, mlajših od 15 let, sredi leta 2003. Od tedaj dalje se to razmerje vedno bolj nagiba v prid starih 65 let ali več.

seljujejo v Slovenijo, prevladujejo moški. V letu 2007 jih je bilo 82,7 odstotka. V letu 2006 je bilo med tujci, priseljenimi v državo članice EU, največ moških prav med tujci, priseljenimi v Slovenijo.

Med tujci, priseljenimi v druge države članice EU, sta bila spola enakomerneje porazdeljena. V sedmih državah članicah EU pa je bilo med priseljenimi tujci več žensk kot moških. Med temi državami je na prvem mestu Ciper, kjer je bilo med priseljenimi tujci 64,1 odstotka žensk. Na ravni EU je bilo po ocenah Eurostata med priseljenimi tujci nekaj več kot 50 odstotkov moških.

Izobrazba v Slovenijo priseljenih tujcev je nizka. Po zadnjih razpoložljivih podatkih je bilo med delovno aktivnimi tujci, ki so se v Slovenijo priselili v letu 2006, največ oz. 60 odstotkov ljudi s

končano osnovno šolo. Končano srednjo šolo jih je imelo 34,7 odstotka, tri odstotke pa jih je imelo končano višjo šolo ali višjo od te.

svetu pospešeno nagiba v prid starejših.

Toda demografi opozarjajo, da pri-

Razmerje med spoloma je pri priseljenih v EU enakomernejše kot v Sloveniji. Med tujci, ki se pri-

7. NAVADNA NEDELJA

Iz 43,18-19.21-22.24b-25; Ps 41; 2 Kor 1,18-22; Mr 2,1-12

Jezus nikoli ne uči, da je bolezen kazen za grehe. Vendar je večkrat opozoril na njuno skrivnostno organsko povezanost / Sv. pismo NZ, 1530 /.

Današnji odlomek evangelija po Marku poroča o čudežu ozdravljenja hromega človeka. Ker mu še prej odpusti grehe, bi mislili, da je mož zbolel zaradi grehov. A ni tako, ker greh ima globoke korenine. Je neka temna skrivnost proti samemu življenju. Bog napove prvemu človeškemu paru smrt, če bo grešil proti Božji volji.

Jezus ozdravlja od vsakovrstnih boleznih, a še prej odpušča grehe. Zahteva pa vero kot pogoj za čudež ali hvaležnost po ozdravljenju. Sicer ne dela čudežev zaradi čudežev. Cilj je namreč vedno človek, njegova dobrobit. Samo človeka je treba iskati in reševati.

Marko piše, da so cele množice navezane na Jezusa. Upajo na ozdravljenje od bolezni. In Jezus jih dejansko veliko ozdravi. Vseh seveda ne more, ker jih je preveč.

V današnjem odlomku evangelija se pojavi hromi človek. Štirje krepki možje ga nesejo na nosilih. Njihova vera je takšna, da si zato, ker ne morejo v hišo k Jezusu zaradi drena ljudi pred hišo, odkrijejo streho. To ni bilo težko, saj so bile hiše pritlične, brez oken, en sam bivalni prostor za celo družino. Za malto jim je služilo blato. Vera v čudodelnika pa je bila močna. Hrome ga so spustili pred Jezusa ravno takrat, ko je govoril besedo, evangelij. Vsi so ga poslušali.

Lahko si mislimo nevoljo tistih, ki so komaj čakali, da pridejo na vrsto s svojimi težavami. Nekateri so se pa veselili domiselne poteze nosačev.

Jezus bolnika ni grajal, pač pa mu je takoj odpustil grehe. Katere? Le Jezus in hromi sta vedela, katere. Vsekakor tiste, ki so težili in hromili njegovo dušo. Brez oduščenja namreč ni svobode. Z odpuščanjem pa ozdravljeni z veseljem dvigne nosila in jo hitro ubere domov.

Iz celotnega Svetega pisma je razvidno, da je Jezus mož, človek za druge. Nekaj pismoukov, ki bi morali poznati Sveto pismo in se veseliti Jezusove besede, evangelija, ki povsod govori o ozdravljenju celega človeka, zakrknje srce ob eklatantnih znamenjih ljubezni Boga, kajti povsod govorijo o vstajenju "mesa". Zlasti preroki, in med njimi ne samo Izaija. In tudi ne samo nekaj pismoukov ali kak poseben psalm povečujejo Jezusa zaradi njegovega ponižanja do človeka. Ponižal se je namreč do smrti na križu. Osvobodil je človeka iz teme greha in vsakršne sužnosti. Zato je nerazumljiva nevoščljivost, ki se ne veseli svobode vsakega človeka, ki se osvobaja greha, pa naj bo še kako velik grešnik.

Pismouki imajo Jezusovo odpuščanje grehov za bogokletje, spregledajo pa ozdravljenja, izgone demonov iz ljudi, iz izmučenih človeških teles, kar je znamenje zdravja in veselja, znamenje Božjega kraljestva. Jezus v duhu takoj spozna, kaj mislijo v srcu, in jim očita hudobijo. Pravi, da ima kot Sin človekov na zemlji oblast odpuščati grehe. Pa saj je s čudeži, tu z ozdravljenjem hromega

človeka, govoril in oznanjal veselje in svobodo.

Vsi navzoči pri čudežu ostrmijo in slavijo Boga, rekoč: "Kaj takega še nikoli nismo videli". Bog le greha ne mara. Pri Izaiji pravi: "Le usužnjeval si me s svojimi grehi, utrujal si me s svojimi krivdami". Jaz sem, jaz sem tisti, ki izbrisujem tvoje prestopke zaradi sebe in se ne spominjam tvojih grehov" (Iz 43,24-25).

Apostol Pavel v pismu Korinčanom pravi, da je pri Bogu vedno "da" njegove obljube, njegove zvestobe. Jezus se je priličil človeku v vsem, razen v grehu. Takole govori Pavel v listu Hebrejcem: "Nimamo namreč velikega duhovnika, ki ne bi mogel sočustvovati z našimi slabostmi, marveč takega, ki je kakor mi preizkušani v vsem, vendar brez greha. Bližajmo se torej z zaupnostjo prestolu milosti, da bomo dosegli usmiljenje in našli milost, ki nam bo v pravem trenutku pomagala" - On je v dneh svojega mesa daroval molitve in prošnje z močnim vpitjem in solzami njemu, ki bi ga mogel rešiti iz smrti, in bil je uslišan zaradi spoštovanja do Boga" (Heb 4-5).

Gospod Karel Bolčina, župnik v Štandrežu in Podgori, je pred kratkim prevzel vajeti dekanije Štandrež. Škofovo imenovanje in nova naloga sta bila priložnost za pogovor z njim o vlogi dekanije in sploh o življenju Cerkve na Goriškem.

Kakšna je sploh vloga dekana?

Po zakonu cerkvenega prava je glavna vloga dekana povezovanje duhovnikov. To nam je nadškof tudi položil na srce, ko smo se duhovniki naše dekanije prvič srečali po mojem imenovanju. Druga naloga je pastoralna koordinacija, to pomeni, da se župnije po svoji dejavnosti ne razlikujejo preveč oz. da župnije, ki imajo določene potrebe, najdejo pomoč v sosednji župniji. Tretja naloga dekana je ta, da duhovnikom pomaga pri praktični upravi župnij. Dekan je tudi posrednik med škofijo in ozemljem. Dekanija Štandrež je zelo raztegnjena, saj gre od Števerjana do Jamelj, to je teritorialno največja dekanija v škofiji, vendar pri nas samo en župnik ima po eno župnijo, drugi imamo po dve. Zato dekanija pri nas nima samo "ozemeljskega" smisla, ampak zlasti duhovnega in pastoralnega. Dekan se zamenja vsaka štiri leta. Člani dekanije sveta predstavijo tri imena, njihovo mnenje pa ni obvezujoče, saj škof imenuje novega dekana na podlagi potreb in razmer.

Dekanijski svet deluje redno?

Sestavlja ga po dva člana vsake župnije. Če smo stvarni, naš dekanjski svet ne obstaja. Zadnja leta je bil sklican samo za glasovanje novega dekana. Nočem biti inovator, vendar bom skušal pozitivno delovanje tega sveta. Duhovniki namreč nismo več sposobni voditi pastoralnega dela v dekaniji. Nas je malo, nekateri so starejši, nekateri so škofa že prosili za upokojitev. Če se laiki ne bodo zavedeli svojega poslanstva in odgovornosti ter ne bodo opravljali nalog, ki jim pripadajo po njihovi službi, lahko zapremo Kristusovo Cerkev na našem ozemlju. Cilj vsake dekanije je, da raste in razširja Božje kraljestvo med nami. Duhovniška služba je oznanjevalna in posvečevalna. Duhovniki bi se morali posvetiti zlasti temu in osebnim pogovorom oz. duhovnemu vodstvu. Po-

POGOVOR G. Karel Bolčina, novoimenovani dekan

Naša skupnost je dober kruh, manjka pa malo soli!

Foto DFP

sebnost zadnje mesece imam včasih dneve tako polne s pogovori, da ne utegnem niti dihati. Ljudje stalno prihajajo. Duhovnik mora biti na razpolago za pogovor, delo v svetu pa je služba laikov. Jaz ne smem nadomeščati laika tam, kjer ima on dolžnost in pravico delati, naj bo to politika, kultura, družbeno-gospodarska dejavnost itd. Duhovniki take laike lahko podpiramo, vodimo in spremljamo, toda oni imajo dolžnost nositi Kristusa na omenjena področja.

Apostolska eksortacija Kristifideles laici vse to predvideva, toda obstajajo oza-veščeni laiki, sposobni take stopnje verskega življenja?

Naša dekanija je v tem primeru zelo nazaj. V številnih dekanijah škofije so laiki zelo dejavni. Saj jih imamo tudi mi na kulturnem in političnem področju, toda sprašujem se: ali so ti dovolj versko podkovani in se sploh zavedajo, da so kristjani? Sprašujem se, ali so naše katoliške organizacije, ki imajo tudi naziv katoliške, res katoliške? Katoliška organizacija ne more pripravljati kateregakoli sporeda, koncerta, predavanja v času, ko vemo, da smo duhovniki in verniki zaposleni. Najbolj kritično obdobje je zame čas pred Božičem in Veliko nočjo, ko naj bi se kristjani usmerjali v pripravo praznika. Tu nekaj ne gre. Nekaj bi morali preučiti.

Med ljudmi verjetno manjka krščanska forma mentis?

Imamo malo oseb, ki ima krščansko formo mentis; med temi, hvala Bogu, nekateri pripadajo mlajši generaciji. To se vidi pri delovanju v Cerkev, kulturi in politiki. To pa je še premalo. Skušal bom imeti čim več srečanj z majhnimi skupinami. Znotraj njih bi se skušal pogovoriti, kako lahko postanemo kvas in potem počasi začnemo kvasiti. Opažam, da pretakamo toliko solz, da še nekaj let verjetno

ne bomo imeli suše... Po mojem mnenju je Bog ustvaril oči na prednjem delu glave, da gledajo naprej, ne pa, da gledajo nazaj. Pomilovanje in obkovanje vodita nazadovanje družbe. Zato imam željo, da bi se npr. v skupini katehistov v dekaniji - skupaj z župniki - pogovarjali o katezezi. Podobno s tistimi, ki se ukvarjajo s karitativno dejavnostjo, z bogoslužjem itd. Se npr. naši pevski zbori pripravljajo na bogoslužje? Je dovolj, da bralec stopi v cerkev, morda tudi zamudi mašo, skoči k oltarju in prebere berilo, pa niti ne ve, kaj bere? Ali je primerno, da Božjo besedo berejo osebe, ki niso v Božjem razmerju? Ali se za ministrante trudimo? V Štandrežu jih imam tudi več kot 20, ker jih za to pripravljamo; to bi lahko storili tudi laiki, ki se zavzemajo za lepoto bogoslužja. Naše maše so velikokrat statične, mrtve, in vendar uvod v Rimski misal predvideva veliko možnosti maševanja. Za tako stanje niso vedno krivi samo duhovniki, ampak tudi laiki, organizirani in cerkveni pevci.

In "močne" točke naše dekanije?

Manjšina se združuje, da se brani pred večino; to je naravni zakon.

To je za nas velika pozitivna točka, ker tako lahko tudi ve-liko svojih sposobnosti in dejavnosti usmerjamo v skupnost. V naši skupnosti smo dober kruh, povezan s pomočjo vode in moke. Morda pa manjka nekaj soli, s krščanskega vidika. Pozitivno je zame tudi to, da so si kulturne ustanove zgradile lepa in funkcionalna središča; te možnosti moramo izkoristiti. Naj nam ne bo žal, če trošimo denar za pametne preureditve stavb! V Žabnicah pa pogrešam primernejšo hišo, ne le zavetišče, kjer bi imeli srečanja, duhovne vaje, simpozije itd. SKAD-ovci so svojčas imeli v Žabnicah odmevne študijske dneve, ki jih je obiskovala prava smetana katoliških izobražencev! To danes manjka. Ne smemo se bati dialoga in sodelovanja z nikomer: ne z italijanskimi brati in sestrami s tistimi, ki imajo drugačen politični nazor. Biti moramo v stalnem dialogu, toda dialog ne pomeni podcenjevanje ali uničevanje svojega, da se približaj drugemu. Dialog pomeni enakovrednost. Mene moti, da nekateri "naši" sodelujejo v "nenaših" društvih in zborih; "nenaši" pa nikoli ne pridejo sodelovat z "našimi".

Ste se po imenovanju že srečali z župniki?

Da, prejšnji teden. Obravnavali smo veliko vsebin. Tudi škofija nam je dala napotke in želje. Poleg običajnih vprašanj glede pastoralnega življenja obstaja veliko odprto vprašanje: pastoralna območja. Škof je dekane prosil, naj proučimo položaj in potrebe dekanije in župnij, naj ugotovimo stanje duhovnikov, nato pa naj proučimo možnost delovanja v taki obliki, da bi nekateri župnije ne ostale brez pastoralne oskrbe. V mestu Gorica je škof že pred leti prosil dekane, naj premislijo, kako bi lahko povezovali župnije, kajti jezuiti zapuščajo eno izmed naj-

večjih župnij v mestu. Kdo naj jo sprejme, ko nimamo duhovnikov na razpolago? V mestu bo torej treba župnije povezovati. To pa bomo lahko storili samo med takimi, ki so teritorialno blizu in sorodne v družbenem pogledu. O tem se še pogovarjamo. Kar se tiče slovenskih župnij, smo na grobo določili štiri področja: prvo je Kras (Doberdob, Jamlje, Dol), drugo je levi breg Soče (Štandrež, Sovodnje, Rupa, Peč, Gabrje, Vrh), tretje je desni breg Soče (Pevma, Podgora, Števerjan, Štmaver, Oslavje), četrto del pa je Gorica-mesto. Po mojem naj bi štirje najmlajši duhovniki prevzeli po eno od teh področij, vsi drugi naj bi ostali, kjer so, vendar bi jih razbremenili upravnega bremena, prosili pa bi jih za pastoralno sodelovanje. Vsako področje bi moralo tudi imeti skupino laikov, ki skrbijo za delovanje skupnosti. Nastopili bodo časi, ko bodo ostale naše župnije tudi brez nedelj-ske maše. Takrat bodo morali verniki sodelovati pri besednem bogoslužju, ki ga bo vodil laik, sv. evharistijo pa bo delil izredni delavec obhajila, laik.

Je to "dovolj" za nedeljo?

Če ni duhovnika, ja.

Kaj pa diakoni?

V naši dekaniji premalo čutimo to, premalo tudi morda zaupamo laikom. Zato si nismo nikoli prizadevali, da bi jih imeli. Mi je tudi žal, čeprav imam glede tega deljeno mnenje. Kaj bi se zgodilo, če bi npr. diakonova družina razpadla ali bi šli njegovi otroci na stran-pota?

Še nekaj besed o vašem študiju ter župnijah Štandrež in Podgora...

Zaradi pomanjkanja časa me čaka še teza. Vmes se mi je pokvaril računalnik, izgubil sem tezo, ki jo zapet sestavljam. V Štandrežu in Podgori imam v bistvu štiri župnije, saj sta obe dvojezični. Dobro se mi zdi to, da v obeh vaseh veliko delajo laiki. Ko me je leta 2003 škof poslal študirat cerkveno pravo v Benetke in sem ga vprašal, kako naj to storim, saj imam doma župnijo, mi je rekel: "Ne boj se! Na pastoralni vizitaciji sem videl, da župnija gre lepo naprej tudi brez tebe. Laiki bodo naredili vse". Po pravici moram povedati, da so v treh letih moje beneške izkušnje župnijo vodili laiki; ni propadla, ni nazadovala, nasprotno: imel sem vtis, da se je še bolj poglobila njihova zavest. To je znamenje upanja.

DD

Vest iz Vatikana

Dr. Franc Rode je že pet let na pomembnem mestu

V sredo, 11. februarja, je minila peta obletnica od imenovanja nekdanjega ljubljanskega nadškofa dr. Franca Rodeta (1997-2004) za prefekta Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. Papež Benedikt XVI. ga je 22. februarja 2006 imenoval za kardinala, kar je izvršil na konzistoriju 24. marca istega leta. Kongregacija za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja skrbi za več kot 2000 različnih redovnih skupnosti po vsem svetu. Kongregacije so uradi rimske kurije, po katerih papež skrbi za delovanje vesoljne Cerkve. Kurijo poleg državnega tajništva sicer sestavlja devet kongregacij, tri sodišča in enajst svetov.

Foto JMP

Prvo kongregacijo, ki je pokrivala področje delovanja ustanov Bogu posvečenega življenja, je leta 1586 ustanovil papež Sikst V. Omenjeni dikasterij se ukvarja z vsem, kar zadeva disciplino, študij, premoženje, pravice in dolžnosti ustanov posvečenega življenja, kamor sodijo tako ženski kot moški redovi ter redovne družbe, svetni inštituti in družbe apostolskega življenja. V okvir kongregacije sodijo tudi zadeve meniškega življenja, skupnosti posvečenih devic ter novih oblik posvečenega življenja.

S 1. strani

Medgeneracijski dialog...

Agora!

"Najprej smo prisluhnili vašim in našim zgodbam, v katerih se zrcali pričevanje krščanskega vsakdana. Drugi del načrta smo sklenili prepustiti dialogu: no, danes je čas za ta dialog", je dejal škof Ravignani v soboto v svojem dvojezičnem pozdravu (poudaril je tudi, kako je tržaška

Cerkve eno telo, v katerem sobivata italijanska in slovenska duša). Msgr. Ravignani je mladim predstavnikom katoliških gibanj, skavtom in ostalim, ki so pri načrtu sodelovali, zaupal še željo, da bi srečanje po dveh dneh obrodilo predvsem smer-nice, po katerih naj se v prihodnje razvija krščansko tkivo naše-

ga mesta. V nedeljo pa je škof Ravignani nagovoril množico z lepo mislijo o željah, pričakovanih in hrepenenjih mladih (govor objavljamo posebej).

Tržaška Cerkev je tako priredila srečanje, na katerem bi se mladi in odrasli, še zlasti tisti, ki so tako ali drugače vezani na svet najstnikov, soočali s tematiko medgeneracijskega dialoga. Udeleženci Agore so bili med dvodnevnim snidenjem deležni dveh okroglih miz: v soboto je odgovorna urednica tržaškega škofijskega tednika Vita nuova Fabiana Martini "moderirala" srečanje, na katerem so psihoanalitik Ambra Cusin, škof v Palestrini in asistent pri Katoliški akciji msgr. Domenico Sigalini ter glasbenik in svetovalec pri tržaški Karitas Adam Selj spregovorili o odnosu, ki ga mladi imajo s svojimi starši med odraščanjem, in o težavah staršev, ki so v istem obdobju poklicani k vse večjemu poslušanju in svetovanju. V nedeljo pa so vzgojitelj in misijonar Benito Fusco, izve-

denev v kinematografskih vedah Marco Tibaldi in Liviana Zanchettin, odgovorna pri študijskem centru San Martino al Campo, razglabljali o pojmu svobode in njenem pomenu danes. Med prvim in drugim delom študijskega popoldneva je bilo občinstvo povabljen, naj v tematskih skupinah premisli šest različnih tem od ljubezni in družine do notranjega doživljanja svetega. Izrisala se je podoba sedanosti, v kateri se mladi človek znajde na

Udeleženci sobotne okrogle mize, z leve: msgr. Domenico Sigalini, Ambra Cusin, Adam Selj in Fabiana Martini (foto IG)

že omenjenem razpotju. Poudarjeno je bilo med drugim, da mladinsko obdobje traja dalj časa kot včasih (nekoč je mlad človek pri dvajsetih letih že stopal v odraslo življenje, danes

se to običajno zgodi pri petintridesetih). Razumljivo je torej, da se miselni procesi (med katere sodi tudi odnos z religijo) v tako dolgem časovnem razdobju močno razvijajo in morda tudi razvodenijo. Družba mora zato izoblikovati ustrezne dialoške poti, da preraste medgeneracijski razkorak. Starši morajo obenem najti pravo mero, po kateri naravnati svoj odnos do otrok, napak pa se ni treba bati. Vodilo našega življenja mora namreč ostati ljubezen: na tej podlagi lahko zgradimo tvoren dialog bodisi v družini bodisi v odnosu z Bogom. "Ljubezen je namreč srečanje dveh krhkosti", je poudaril odgovoren za mladinsko pastoralo g. Valerio Muschi.

Nedeljski nagovor škofa Ravignanija

"Mislim na vas mlade in na odgovornosti, ki jih boste morali prevzeti v vašem življenju. Vem, da so sedaj v vas mladostne saxe in pričakovanja, in prav je, da je tako. Vem, da pre-jate svoje sposobnosti tako razuma kot srca, da se usmerjate k jasni in zavestni življenjski odločitvi, tako glede svojega poklica kot tudi čustvenega življenja.

Menim, da vam lahko rečem z iskrenostjo prijatelja, ki vam zaupa: ne pozabite, da to, kar ste, kot tudi talenti, ki bogatijo vaše življenje, so Božji dar. Zato, ko obračate svoj pogled vase, odkrivajte svoje sposobnosti in jih primerjajte s svojimi hrepenenji. Ne dovolite, da bi vas

premagal strah, češ da niste sposobni za odločitve, za katere mislite, da jim morate slediti. Zaupajte v Boga, ki vas je obogatil z jasnim razumom in močno voljo in vas je postavil, da živite v današnji družbi. V njej in v njenih nasprotjih, v kulturi, ki se zdi, da v njej prevladuje, imejte pogum, da se z njo soočate, brez strahu in brez popuščanja. Bodite vedno odprti za razumevanje ter cenite to, kar je res pomembno, in ne pustite, da vas zavajajo ideje, ki vidijo življenjsko srečo le v tekanju za uspehom, za uživanjem in za oblastjo. Le na ta način boste doživljali svobodo v vsej polnosti".

Skupina slovenskih skavtov (foto IG)

Kratke

Sedma Pravljična urica v Feiglovi knjižnici / Šaljiva pošast

V ponedeljek, 2. februarja, je lepo skupino otrok, ki so prihiteli v Feiglovo knjižnico na srečanje s pravljico in seveda lepo slovensko besedo, v pravljичni vrtnec potegnili mlada in že od otroških let za gledališko nastopanje nadarjena Giulia Battisti, prvoticejka na goriškem liceju Primož Trubar. Zelo dobro se je znašla med otroki in jih živahno ter razigrano vodila po pravljичni vsebini, ki jo je spremenila v pravi igrani prizorček, v katerega so se malčki hitro vživeli. Potem ko se je umaknila za zaveso, se je nepričakovano prikazala kot "grozna pošast" s smešno čepico na glavi. Protagonist pravljice je bila namreč pošast. Mali Gal zvečer ni mogel zaspati; zdelo se mu je, da se vsepovsod skrivajo pošasti, ki ga bodo zgrabile. Pa se mu je ena res prikazala, toda bila je navihana in prav po otroško nagajiva. Z Galom sta se takoj spoprijateljila in on se od tedaj ni več bal svojih strahov. Kot po navadi so otroci dobili spominček na pravljico: malo pošast iz blaga, ki so ji morali sami narisati oči. Tudi tokrat sta knjižničarki, Luisa Gergeolet, ki je za uvod predstavila študentko Giulio in povedala, da so pravljico prvič izvedli v sodelovanju z ZSKD, ki je v poletnih mesecih imela tečaj za mlade gledališke animatorje, in Breda Bertalančič spretnih rok, poskrbeli za drobno darilce. Otroci so se po pripovedi pomudili pri ilustriranih knjigah in si jih izposodili, da bi se ob njih tudi doma zasanjali v neizmerni pravljичni svet. / IK

In memoriam / Irena Beltram vd. Nanut

V 84. letu starosti nas je nenadoma zapustila Irena Beltram vdova Nanut. Vsi smo jo poznali kot Reno. V Štandrežu je bila prava inštitucija. Osnovno šolo je pod fašizmom obiskovala v Štandrežu v italijanskem jeziku, ker je bila z letom 1937 slovenščina prepovedana. Vedno je bila hvaležna takratnemu štandreškemu župniku Josipu Kosovelu, ki je zbiral šolsko mladino v zakristiji in jo učil, poleg verouka, tudi slovenščine. Verjetno je izvirala prav iz teh otroških let njena velika narodna zavest, ki se je kasneje še utrjevala. Rena je bila zavedna in odločna prednikomer. Obiskovala je vse kulturne prireditve v vasi in vedno je imela pohvalne besede za pobude, v katerih sta prišli do izraza slovenska pesem in beseda. V nasprotnem primeru je glasno in javno izražala svoje nezadovoljstvo in razočaranje. Rada je večkrat tudi darovala kak prispevek za društveno delovanje. Njena velika ljubezen je bilo petje. Že od mladega je sodelovala pri štandreškem mešanem pevskem zboru. Vsako nedeljo je s kora štandreške cerkve zvenel njen močni altovski glas. Pri vajah in nastopih je bila vztrajna in se jih je vedno udeleževala. Na koro ni nikdar manjkala. Za večdesetletno navdušeno petje je prejela priznanje Prosvetnega društva Štandrež in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice. Rena je imela smisel za družabnost in humor. Ob raznih priložnostih, porokah ali obletnicah, je prišla do izraza tudi njena pesniška žilica. Slavljenjem je rada prebrala kako svojo šaljivo, pa tudi poučno pesnitev.

Pevci so se od Rene poslovili med pogrebni obredom v štandreški cerkvi in na pokopališču 14. februarja 2009. Sinu Radu in drugim sorodnikom izrekamo globoko sožalje. / DP

SD Sončnica: naslednje predavanje bo 3. marca

Naslednje predavanje Sončnice (o sodobni prehrani) bo v torek, 3. marca. Gostja večera bo dipl. ing. Marija Merljak.

SOVODNJE OŠ P. B. Domen

V čar radijske igre s Frankom Žerjalom

Dan slovenske kulture so kot vsako leto želeli primerno praznovati tudi učenci OŠ Peter Butkovič Domen iz Sovodenj, zato so v šolo povabili gledališkega in radijskega igralca, režiserja in likovnega umetnika Franka Žerjala, da bi z njimi pokramljal o kulturi nasploh. Na to srečanje so povabili še vrstnike iz osnovne šole z Vrha Sv. Mihaela. Šolarji so se po uvodni pesmi, Prešernovi Zdravljici, razdelili na dve starostni skupini. Najprej so

se z Žerjalom zadržali učenci zadnjih treh razredov. Gost je v šegavem tonu otrokom razkril, kako se je z igranjem soočil že v prvih razredih osnovne šole, ko sta s sošolcem Pavlinčkom recitala hudomušno Stritarjevo pesmico o dveh "strahopetnih" junakih, fantiču in dolgohcu-zajcu. Tisti prvi igralski začetki so se polagoma razbohotili v različne vloge, ki jih je odigral predvsem v radijskih igrah z Radijskim odrom. Radovednim učencem je prebral in z

Ob dnevu slovenske kulture
"In čujem te; klavir igra..."

Zadnja ponovitev letošnje osrednje prireditve ob dnevu slovenske kulture, ki jo vsako leto prirejajo najpomembnejše kulturne in gospodarske ustanove Slovencev v Italiji, je bila v Kulturnem domu v Gorici, v četrtek, 12. februarja. Tudi goriška publika (med gosti je sedel predsednik goriške pokrajine Enrico Gherghetta) je za to priložnost napolnila dvorano in z užitkom spremljala prepletanje umetniške besede, glasbe in petja, kakor ga je za oko in uho v prijetno homogenost zžil igravec Gregor Geč, ki mu je bila zaupana režija letošnje proslave. Trije večeri, v Čedadu, Trstu in Gorici, so izvenili kot hvaležen poklon vsem tistim, ki so v sto let dolgem obdobju, tudi v hudih časih, svoje moči darovali Glasbeni matici. Ob 100-letnici njene ustanovitve je po njeni zgodovinski poti poslušalce vodila prof. Tatjana Rojc, ki je prispevala scenarij, v katerega je vpletla spomine Ubalda Vrabca, stihse Srečka Kosovela, pisma njegove sestre Karmele, pa seveda tudi nekaj bistvenih podatkov, da bi se osvežil spomin na delo, ki ga je ta ustanova opravila v tako dolgi dobi. Govorjena beseda je splavala med poslušalce iz ust poklicnih igralcev Maje Gal Štromar in Danijela Malalana, ki sta svojo vlogo dobro opravila in s svojimi nastopi razgibala vsebino in bila tudi njena povezovalna člena. Najpomembnejši glasbeno-pevski del pa so oblikovali člani Godalnega kvarteta Glasbene matice, mlada in zelo obetavna harfistka Tadeja Kralj, violinist Žarko Hrvatič in izvrstni harmonikar Aleksander Ipavec z ostalimi spretnimi harmonikarji, kitarist Marko Feri, ki v vselej prevzame s svojimi preciznimi in interpretativno bogatimi nastopi, ter pevci MePZ Jacobus Gallus z novim pevovodjem Markom Santicom. Njihovi glasovi so bili sicer, kot tudi instrumentalni deli, ojačeni z mikrofoni, kar je dalo

zvoku drugačne dimenzije. Slišale so se izvirne skladbe Aleksandra Ipavca, ki jih je sestavil namenoma za to slavo, in dela Kogoja, Ostrca, Grbca. V poltemi odra, katerega luči so rahlo osvetljevale posamezne izvajalce, so bile dobro vidne s troja viseče čebelice - nekatere so skrivale mikrofone -, v ozadju pa so se v "satovju" zvrstile video projekcije Antonia Giacomina in dopolnjevale govorni in glasbeni del s fotografijami, posnetki in izrezi iz delovanja Glasbene matice. Skandirani ritem je celoti dajal metronom, ki se je oglašal tudi v rokah igralcev. Strogo je odmerjal čas, ki neizprosno teče in s seboj odnaša neizpolnjena pričakovanja. Ob koncu je namreč grenkobno noto prireditvi dalo branje 15. člena zaščitnega zakona, ki določa tudi nastanek avtonomne slovenske sekcije na državnem konservatoriju Tartini: besede, besede..., ki preidejo v zlobudranje, saj se niso še udeležile. Slavnostni govornik na goriškem večeru je bil Davide Clodig, glasbenik in kulturni izbeneške Slovenije; svoj govor je uglasil na tri "glasbene stavke", ki jih v celoti objavljamo. Ob rob naj pripisemo, da bi na prihodnji osrednji prireditvi ob pomenu na našega največjega pesnika, Prešerna, končno spet radi slišali nesmrtno verze velikega duha iz Vrbe, ki so že predolgo izrinjeni iz te skupne slovesnosti. / IK

Davide Clodig: Govorna sonata Prvi stavek Allegro ma non troppo

Vsako soboto se peljem v Bardo, gor me čakajo moji učenci. Enotni prostor Slovencev v Italiji za zdaj še ni dosežen rezultat. Zadnje soboto sem imel s seboj plakata, na katerem je pisalo o stoletnici Glasbene matice. Kako je čudna včasih zgodovina. Odprli smo podružnico komaj pred sto dnevi

Davide Clodig

in že praznujemo.

Sto dni ali sto let? Ne vemo. Učimo se skladbe slovenskih skladateljev, veselimo se skromnih dosežkov, od časa do časa se ozremo na zasneženo hribovje, za katerim se skriva Rezijanska dolina, in gremo naprej.

Ali je bilo isto v Trstu leta 1909? Težko vprašanje. Gotovo se takrat pod veliko glavo ni razmišljalo o glasbeni vzgoji, saj zavesti o kulturni pripadnosti in bogati dedščini ni skoraj nihče podpiral. Obratno.

Komaj pred stotimi dnevi je slovenska glasbena šola začela delovati in nekako vključila tudi Tersko dolino v šolski sistem naše skupnosti. V sosednji dolini pa smo, kot se za manekenko spodobi, izbrali Luigio kot osebnost Primorske v mesecu januarju.

Če bi letos organizirali eno samo poenoteno deželno proslavo ob Dnevu slovenske kulture, in to v videnski pokrajini, bi zagotovo napravili bolj kulturno in elegantno potezo.

Drugi stavek Largo, kvazi otožno Pogled iz nižine na gorovje me vedno preseneti. Tudi meni, ki stanujem v hribih, je takšen pogled tuj. Človek iz nižine mora

biti raveden, saj se gotovo vsak dan sprašuje, kdo živi tam za tistimi kamnitimi vrhovi.

Ta človek bi moral biti podoben nekemu, ki se uči igrati na klavir in se mu za vsako tipko odpira vesolje melodij. Ali nekemu, ki mu note na papirju niso le znaki, temveč seštevke čustev, ki se prepletajo v neki tenki dimenziji. Žal mi je včasih za ljudi, ki se ne zavedajo moči glasbe. So kot tisti, ki preživljajo vse svoj čas v dolini in se zbujaajo vsak dan, ne da bi se spraševali, kaj leži za tistim edinim bregom, ki visi nad njimi.

Odkrivanje je nekaj čarobnega. Prideš na vrh gore in šele tedaj razumeš, zakaj si se toliko trudil. Sprva bereš knjigo, polno not, ki se vsujejo brez logike na klavir. Šele potem in vse naenkrat se ti prikaže skladateljeva brezhibnost in presenečenje je polno. Kolikokrat nismo prišli do vrha in smo dovolili, da zmagata indiferenca?

Glasba pripomore tudi k temu, da lahko pridemo na vrh gore in odkrijemo drugo dolino, in tako naprej na naslednji vrh in do nove doline.

Tretji stavek Rondo'

Ne more biti naključje, da pogosto uporabljamo besedo 'sto'.

"Poznava se že sto let", to bi spontano rekel človek, če bi govoril o Glasbeni matici.

Ne more biti naključje, da pogosto uporabljamo besedo 'sto'.

Danes dihamo vsi sto na uro. Radi bi si malo oddahnili in šteli kot otroci, najprej do deset, potem do sto. Kar ni lahko, če istočasno opravljamo sto stvari.

Ne more biti naključje, da pogosto uporabljamo besedo 'sto'.

Nič, saj me ni bilo. In kaj dela, kdor je takrat bil? Nič, saj ga ni. Morda tudi zato je stoletnica mejnik.

Ne more biti naključje, da pogosto uporabljamo besedo 'sto'.

Ljudje nas zapuščajo. Ustanova pa ostane, sama, ne da bi bila več vezana na ljudi. Ostane ustanova, ki združuje ljudi raznih starosti, raznih obdobj, raznih misli...

Ne more biti naključje, da danes uporabljamo besedo 'sto'.

Društvo goriških upokoencev v letu 2009
Program dejavnosti

Na začetku leta je prav, da Društvo slovenskih upokoencev za Goriško seznanimo svoje člane in prijatelje z delovanjem, nameni in načrti v tekočem letu. Ob upoštevanju mnenj in želja je Upravni odbor vključil v letni program razna srečanja kulturno-prosvetnega značaja, med katerimi imajo poseben pomen pevka tradicija, srečanja in druženja s sorodnimi društvi tako iz Italije kot iz Slovenije in organiziranje ekskurzij ter izletov v kraje z zanimivo kulturno dediščino. Prvo srečanje društvenih članov je že potekalo na dan sv. Valentina, 14.

februarja, v Prvačini; bilo je namenjeno tudi spominu na Franceta Prešerna. V marcu bo izveden na dan žena (8.3.) enodnevni izlet v Vicenzo za ogled najznamenitejših kulturno-zgodovinskih zgradb in objektov ter za obisk romarske poti na griču Berico, od koder se odpira tudi lep pogled na mesto. Po ogledu Vicenze bo kosilo pri kmečkem turizmu blizu Padove. Zaradi rezervacije je obvezen predujem 20 evrov. Letošnji mesec maj bo namenjen spominu na Ivana Cankarja, čigar 90-letnica smrti je bila v decembru 2008; zato je Upravni odbor sklenil

organizirati izlet na Vrhniko, v nedeljo, 10. maja, na dan njegovega rojstva. Popoldne bo sledil ogled Predjamskega gradu in okolice. V juniju bo potekalo letovanje na Malem Lošinju v sodelovanju s Krut-om. V juniju bo Društvo priredilo tudi srečanje s sorodnim društvom iz Slovenije. Vsako leto v začetku avgusta organizira Društvo t. i. piknik, povezan z izletom v značilen kraj. Letos bo ta potekal 1. avgusta pri izviri Ljubljance. Namen srečanja je preživeti poletni dan v stiku z naravo. Dne 29. avgusta prireja društveni balinarski odsek tradicionalni turnir v Sovodnjah ob Soči od 8. ure dalje. V septembru bo Društvo spet priredilo v sodelovanju s Krut-om letovanje na Malem Lošinju. Po možnosti bo v tem mese-

cu organiziran tudi nekajdnevni izlet. V oktobru bo potekalo večdnevno potovanje po dolini Neretve, imenovano "po mandarini", in po poteh NOB. V načrtu so nastopi društvenega ženskega pevskega zbora pri nas in v Sloveniji. V novembru bo tradicionalno martinovanje. V decembru pa bo nekaj dni pred koncem leta zaključno novoletno srečanje, t. j. silvestrovanje.

Upravni odbor DSUG lahko spremeni ali prenese načrtovano dejavnost iz enega meseca v drugega. Naj povemo še to, da se bodo nastopi ženskega pevskega zbora in tekme v balinanju vrstili tudi ob drugih priložnostih. Posebno pozornost bo posvečalo Društvo že utečenim stikom z društvi upokoencev iz Slovenije. ED

menjavo glasu tudi interpretiral zabavno otroško radijsko igro, ki jo je sam napisal, o rožnatem

praščiku Pig Paulu, izjemnem pevcu, ki je rešil opero pred propadom. Povabil je otroke, naj sami

končajo zgodbo, in začuda se je njihov konec ujemal z njegovim. Med drugim jim je razkril skrivnosti šumov v radijskih igrah, ki so nekoč bili zaupani rumoristom. Beseda se je ob vprašanih šolarjev dotaknila seveda tudi našega Franceta Prešerna. Ob tem jim je gost dejal, da bi bilo vse drugače na svetu, ko bi se vsi ravnali po stihih iz Prešernove Zdravljice. Ob vprašanju, kaj je kultura, je razpredel lepo misel, da je to hrepenje po lepem, po lepi slovenski besedi. Kultura je pač vse lepo, kar nas obdaja in nam pomaga, da lepše živimo. Prebral jim je tudi pesmi Nocoj smo Srečka Kosovela - v kratkem bodo sovoedenjski učenci namreč obiskali pesnikovo rojstno hišo v Tomaju - in Intervju, otrokom zelo priljubljene-

ga Toneta Pavčka. Pozornost prvo- in drugošolčkov pa je ujel z dvema smešnima pravljicama, in sicer o čuku Frančku, ki ni znal ne pisati ne brati in ga je zato sova Puk lahko "vlekla za nos", in o žabonu Žabku, ki ni znal postavljati strešic, in njegovji prijateljici Živki. S tole je prvošolčkom zaželel, da bi si čim boljše prisvojili svet črk, ki so nujna podlaga vsemu ostalemu. Najmanjši poslušalci se kar niso hoteli posloviti od prijetnega gosta. Ko so se vrnili v razred, so mu še enkrat zapeli Zdravljico in še sladko pesmico o čokoladi. Na prisrčno srečanje z otroki bo Žerjala spominjal dar - publikacije, ki jih je izdala sovoedenjska šola.

SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA Dr. Bernard Spazzapan

"Zasvojenosti se ne rešujejo s tibetansko meditacijo"!

Ko govorimo o odvisnosti, najprej pomislimo na alkohol, tobak in mamil. Še zlasti v zadnjih letih pa se pojavljajo nove oblike zasvojenosti, ki so prav tako - če ne še bolj - vredne pozornosti. Predvsem zaradi tega je bilo predavanje znanega goriškega psihiatra dr. Bernarda Spazzapana, ki ga je Skupnost družin Sončnica povabila v torek, 10. februarja, v Dom Franc Močnik v Gorico, še posebno zanimivo.

Dr. Spazzapan, ki se že več kot dvajset let strokovno ukvarja s patologijo užitka, saj je bil do nedavnega vodja oddelka za odvisnosti v goriški bolnišnici, se po upokojitvi ukvarja z zasvojenostjo od igre na srečo z zdravstvenim domu v Novi Gorici. Na začetku je - po pozdravu Mirjam Bratina v imenu prireditelja - kot iztočnico večera povedal, da je človeku, prav tako kot živali, iskanje užitka in ugodja prirojeno, saj so v njem prisotne primordijalne zahteve po zadoščenju in veselju. Sredstva za doseganje zadoščenja in užitka so ne le razne snovi, ampak tudi oblike zabave (shopping, brskanje po internetu, spolnost) in dejavnosti, kot npr. delo, šport, hrana, umetnost, celo molitev, je potrdil psihater. "V vseh teh primerih lahko pride do zasvojenosti", stanja, ko gremo preko rek-

reativne faze in izgubimo kontrolo nad užitkom. Predavatelj je obrazložil, zakaj v iskanju omame pride do zasvojenosti, nato se je ustavil pri odvisnosti od alkohola, ki je zlasti pri mladih zaradi iskanja hitre pijanosti posebno zaskrbljujoča in nevarna. Spregovoril je tudi o igri na srečo in poudaril, da ob želji po hitrem zaslužku pri tem bistveno vlogo igra zabava. Poudaril je, da igralnice niso glavni problem, saj so zelo nevarne tudi najrazličnejše loterije in slot machines, ki jih vse pogosteje srečujemo v barjih. Na obzorju se medtem pojavljajo nove snovi in nove oblike "starih" snovi, ki povzročajo odvisnost. Predvsem zaskrbljujoča pa je v našem času zasvojenost z elektronsko tehnologijo, ki prinaša s sabo tudi hude spremembe v stilu življenja. T. i. virtualna odvisnost oz. odvisnost od interneta (Internet addiction disease) ima vse značilnosti prave patologije, ki vodi v obse-

Foto DPD

svinost, neprijetno počutje, ki je nekdo "off line", in pomanjkanje spanja zaradi nočnih "on line sessions". Kdor ne najde užitka v normalnih medčloveških odnosih, je povedal Spazzapan, ga pač išče v virtualnih. To prinaša nemir, prikrievanje svojih navad, izgubo kontrole nad uporabo interneta, kar pa ovira vsakdanje življenje, odnose v družini, v šoli in na delovnem mestu. Da ne pride do ranljivosti,

ki bi kasneje privedla do zasvojenosti pri mladih, lahko starši veliko naredijo v njihovih prvih letih življenja z zgledom, zdravimi odnosi in zdravo komunikacijo. "Treba se je angažirati, da nastajajo zdrave vrstniške skupine, take, ki prinašajo pozitivne vrednote, saj vrstniki mladih še največ pomenijo", je podčrtal psihater in omenil športna združenja ali skavtsko organizacijo. Če pa že pride do bolezni, te ni mogoče zdraviti "po domače", v družini, ampak je potrebno se obrniti do specialista. "Nikogar ne obsojajte, saj se lahko zgodi vsakomur". Najboljša je skupinska terapija, ko se osebe med sabo kontrolirajo, motivirajo in si tako pomagajo, sicer pa

lahkih rešitev ni. V razpravi je predavatelj podrobneje orisal terapijo hazarderjev, razlike na področju zasvojenosti v Italiji in Sloveniji, marsikaj zanimivega je povedal iz svoje bogate dolgoletne izkušnje. Sporočilo pa je bilo jasno: "Zasvojenosti se ne rešujejo s kitajsko rastlino ali tibetansko meditacijo. Zdravljenja se je treba lotiti zelo resno".

DD

Kratke

Vabljeni na pustno popoldne v družbi razigranih skavtov

Jopejina Jopejina, našega pusta ni doma... seveda!!! Odpravlja se že proti skavtskemu sedežu v Gorici, na drevored 20. septembra. Tam bo 20. februarja od 15. do 17.30 potekalo pustno popoldne, namenjeno vsem otrokom, ki se radi igrajo in zabavajo.

Pobudniki smo roverji in popotnice (skavti, stari od 16. do 20. leta) iz Gorice. Odločili smo se namreč, da bomo tudi letos odšli na potovalni tabor. Želje po novih izkušnjah in doživetjih nas vodijo vse do Islandije, kjer bo potekal Roverway: mednarodni tabor za vse roverje in popotnice. Da bi prispeli do tabora, se bomo posluževali avtobusa, letala... in seveda nog!! Deset dni si bomo lahko nabirali znanje na sedaj dokaj oddaljenem otoku. Vse to tudi veliko stane, zato smo se odločili, da se bomo samofinancirali. Denar zbiramo na najrazličnejše načine. Eden od teh je tudi priprava pustovanja, na katerem bomo zbirali prostovoljne prispevke. Otroci bodo v varstvu, posredovali jim bomo veliko mero veselja in radosti, saj je poskrbljeno za nešteto iger, glasbo in še marsikaj. Zahvaljujemo se vsem, ki so nam doslej pomagali, in tudi tistim, ki nam bodo v prihodnje. / Roverji in popotnice iz Gorice

Uspehi SCGV Emil Komel na tekmovanju mladih glasbenikov

Na Regijskem tekmovanju mladih glasbenikov Primorske, ki ga je tudi letos oranizirala Zveza primorskih glasbenih šol pod pokroviteljstvom osrednjih slovenskih glasbenih ustanov in je potekalo v Gorici, Postojni in Kopru, sta se odlično odrezala dva gojenca Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Kitarist Anton Konc, učenc prof. Franka Reje, je prejel srebrno priznanje, medtem ko je bil violinist Aleš Lavrenčič zlat. Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel je priredil v Centru Bratuž tekmovanje za mlade kitariste, na katerem se je izkazal Konc. Ravnatelj Centra Komel Silvan Kerševan je udeležencem poklonil knjigo in plošče ter v krajšem nagovoru izpostavil pomen, ki ga ima glasba pri izgradnji človeku bolj prijazne družbe.

Aleš Lavrenčič

Obvestilo uredništva

Gospa Albina Pintar nas je prijazno opozorila, da je v zapisu tajniškega poročila PD Podgora, ki smo ga objavili v prilogi v prejšnji številki, prišlo do napake, kajti bilo je zapisano, da so 20. 12. 2008 v cerkvi sv. Justa v Podgori imeli koncert pod pokroviteljstvom Krajevne skupnosti Podgora, pravilno pa bi se moralo glasiti, da je koncert priredila Krajevna skupnost Podgora.

Obvestila

V petek, 20. februarja, bo v skavtskem sedežu na Drevoredu 20. septembra v Gorici od 15. do 17.30 pustno popoldne, namenjeno vsem otrokom, ki se radi igrajo in zabavajo. Pobudo prirejajo roverji in popotnice iz Gorice. Vabljeni!

SCGV Emil Komel vljudo vabi vse člane na redni občni zbor, ki bo v petek, 20. februarja 2009, ob 18.30 ob prvem sklicanju in ob 20.30 ob drugem sklicanju v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Na dnevnem redu izvolitev novega odbora.

Naslednje predavanje Sončnice (o sodobni prehrani) ne bo 24. februarja, ampak v torek, 3. marca. Gostja večera bo dipl. ing. Marija Merljak.

Vpisovanje v otroške vrte in v 1. razred osnovne šole poteka na ravnateljstvu v ul. Brolo, 21 od 2. do 28. februarja 2009, od ponedeljka do petka od 11. do 13.30, ob sobotah od 11. do 12.30, ob torkih in sredah tudi popoldne od 15. do 17. ure.

V ponedeljek, 2. marca, bo ob 18. uri v Feiglovi knjižnici na Verdijevem korzu v Gorici predzadnja letošnja Pravljična urica.

Z Novim glasom v južno Turčijo in na Ciper po poteh sv. Pavla od 20. do 29. aprila 2009. Vabimo Vas, da pohitite z vpisom, ker se bo vpisovanje zaključilo 20. februarja. Za informacije: uprava v Gorici, tel. 0481 533177 ter uredništvo v Trstu, tel. 040 365473.

Darovi

Za Novi glas: S. T. 15 evrov.

Sožalje

Ob nenadni smrti dolgoletne cerkvene pevke Irene (Rene) Beltram vd. Nanut se je s hvaležnostjo spominjajo pevci cerkvenega zbora Štandrež in izrekajo iskreno krščansko sožalje sinu Radu, sestri Lilijani

in bratu Izidorju ter ostalim sorodnikom.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 20.02.2009 do 26.02.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 20. februarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 21. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 23. februarja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 24. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 25. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pust, pelpnica, post - izbor melodij.

Četrtek, 26. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki polžek

Domiselna postavitve pravljice Čarovnik iz Oza

Po božičnih in novoletnih počitnicah so se učenci od drugega do petega razreda osnovne šole, abonenti Velikega polžka, enega izmed otroških abonmajev, ki ju v Goriškem vrtiljaku prireja Kulturni center Lojze Bratuž ob strokovni pomoči Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, spet zbrali v veliki dvorani KCLB v ponedeljek, 26. januarja, na dveh ponovitvah pravljice Čarovnik iz Oza, ki s svojo bogato domišljijko pahljačo vedno znova prese- neča. Znana zgodbico o deklici, ki jo je vihar odpihal v neznano

deželo in ji je dobra vila, ker je premagala hudobno veščo, podarila rdeče čevljičke, ter se je s prijatelji, ki jih je spoznala med potjo, odpravila do čarovnika iz Oza in pri tem rešila deželo hudobne čarovnice, so odigrali mladi igralci v svojevrstni postavitvi društva Artizani, hiša otrok in umetnosti ljubljana. Predstava v zelo domiselni režiji Irene Rajh Kunaver je imela kratak uvod z glasom iz zaodrja, ki je obnovil vsebino pravljice, potem pa se je vse dogajalo brez besed, ob primerni spremljajoči glasbi in virtuozičnih nekaterih igralcev, ki so se izkazali kot pravi akrobati. Spretno kot opice so se vzpenjali po nekakšnih visokih belih zavesah, ki so spreminjale obliko in scenografsko sliko, kot je pač zahtevala zgodba. Presenetljivo so se s pomočjo nevidnih rok preoblikovale v konja ali v ogromna usta čarovnika iz Oza z

velikanskimi očmi. Izredno učinkoviti sta bili dobra vila in čarovnica, ki sta bili ogromni, saj so jima hodulje dajale veličasten in obenem strašljiv videz. Vizualno podoba predstave so v pisano slikovitost odeli tudi kostumi živahnih barv. Igralci, preobraženi v dekle, ki si je želela spet na svoj dom, v motovilasto strašilo, ki je hrepenelo po pameti, v plašnega leva, ki bi rad pogum, in okornega pločevinastega junaka, ki bi rad imel utripajoče srce, so seveda brez besed, a z zgovorno mimiko in gestami dovolj jasno prikazali pravljico, ki je očarala in prevzela zaradi izvornosti odrske uprizoritve, pa tudi vsebine, v kateri se dobri junaki borijo proti zlu. Otroci in učiteljice ter učitelji so predstavo v glavnem lepo sprejeli, saj je bila tokrat razumljiva tudi za tiste solarje, ki jim slovenski jezik dela preglavice.

JK

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na
CENTER ZA ZDRAVLJENJE VENSkih BOLEZNI V PORTOROŽU
- dr. sci. med. J. Zimmermann, specialist kirurg
Prejledi: Štandrež (Go), ul. San Michele 141, torek 16-20; Trst, ul. dell'Istria 214, sreda 16-20. Tel. 00386 31 837218

JADRO DRUŠTVO - ASSOCIAZIONE Združenje Staršev Slovenske Šole v Romljanu

v sodelovanju z
Zvezo slovenskih kulturnih društev,
Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti
in Občino Tržič

vabijo na

VEČER SLOVENSKE KULTURE
v okviru 15. revije kraških pihalnih godb

v soboto, 28. februarja 2009, ob 20. uri
v Občinskem gledališču v Tržiču

Priložnostna misel: Nataša Paulin

Nastopajo: Kraška pihalna godba Sežana
Pihalni orkester Ricmanje
Pihalni orkester Kras Doberdob

Koncertna sezona 2008/2009

EKATERINA RICHTER
RUSIJA

Zmagovalka na 8. Mednarodnem tekmovanju v klavirski interpretaciji Giuliano Pecar 2008

Na sporedu Chopin, Tchaikovsky, Prokofiev

Kulturni center Lojze Bratuž
Četrtek, 19. februarja 2009, ob 18.30

Ob 25-letnici smrti

Dr. Anton Kacin (1901-1984)

V didaktiki, publicistiki in v pisateljevanju nasploh je Kacinovo delo zelo bogato. Skupno z Martinom Jevnikarjem je izdal Slovensko slovnico za srednje šole (1948). V italijanski pa je izšla njegova slovnica Grammatica della lingua slovena (1972). Z drugimi slovenskimi Slovenci v Trstu je še sodeloval pri raznih slovenskih vadnicah in drugih knjigah o slovenskem jeziku. Spominimo se njegovih antologij in zbornikov, kot so npr. Pisano polje, Klasje in Jadranski almanah. Veliko je člankov in razprav z literarnega področja, posebej o številnim osebnostim našega kulturnega sveta. Tako je napisal uvod v pesniško zbirko Venec spominčič možu na grob Ljubke Šorli ob dvajsetletnici smrti Lojzeta Bratuža. Bil je tudi urednik Goriške straže in številnih publikacij Goriške Mohorjeve družbe.

Dr. Anton Kacin je bil v Gorici prvi in dolgoletni predsednik Odbora za Katoliški dom, ki je oskrbel, izbral sredstva in kupil ustrezeno zemljišče in nato z darovi go-

riških in ameriških Slovencev postavil Katoliški dom s prostorno dvorano in drugimi ustreznimi prostori. V ZDA je za to veliko naredil goriški rojak dr. Karel Bonutti.

Kakšen je bil dr. Kacin? Bil je zelo izobražen, dober in blag človek. Po značaju nekoliko zadržan, ni sam nikoli stopal v ospredje, čeprav je tja šel. Rad se spominjam, kako smo sredi petdesetih let prejšnjega stoletja goriški študentje, člani Slovenskega katoliškega akademškega

društva (SKAD) šli na izlet v Avstrijo. Obiskali smo Koroško in Štajersko, Celovec in Gradec. Z nami je bil dr. Anton Kacin, ki je tudi izlet vodil. Glavna zanimivost je bil obisk Dunaja in njegovih tudi za slovensko zgodovino pomembnih spomenikov. Tedaj smo v avstrijski prestolnici lahko videli še zavezniške in sovjetske vojake, saj je šele potem spet prišlo do neodvisnosti Avstrije z Državno pogodbo leta 1955.

S tem tudi zaključujem ta zapis ob 25-letnici smrti velikega Slovenca.

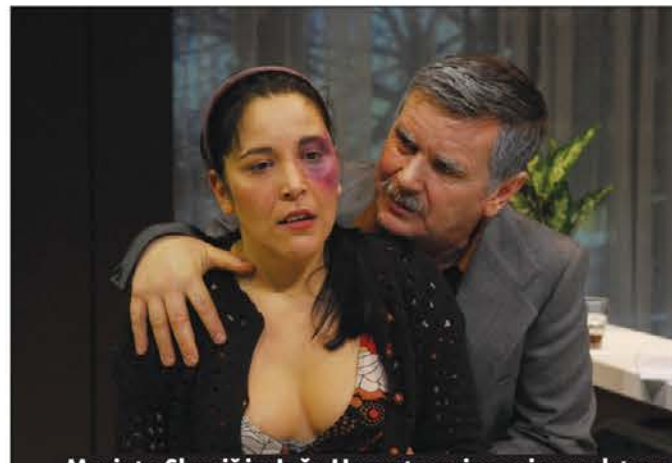
Andrej Bratuš

Kljub zdrharskemu vršenju v vrhovih Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica so člani igralskega ansambla odlično izpeljali tretjo premierno uprizoritev v letošnji sezoni, dramski prvenec Andreja E. Skubica, ki je sicer bolj poznan kot prevajalec in pisec, tudi dramatisiranih, romanov (Grenki med, Fužinski bluz). Kot v šali sam pravi, piše nekakšni "socialni nadrealizem", "ker to življenje postaja tako noro, da ni več realno", pa vendar je in še kako realno z vso svojo grenkobo vred. Prav tako tematiko obravnava njegovo delo Neskončni šteti dnevi, ki je krst prejelo prav na odru SNG Nova Gorica v četrtek, 5. februarja. Predstavo je premierno publika tudi zaradi ugajane režijske in igralske interpretacije nagradila z dolgotrajnim odobravalnim ploskanjem. Vidno zadovoljen s predstavo je bil tudi prisotni avtor, ki so ga igralci ovenčali z lovorjevim vencem. Matjaž Latin je, ob dramaturški razčlenitvi Martine Mrhar, režijski čopič namočil v povsem realistično deluzijo, ki strogo sledeč avtorjevemu dramskemu loku ne ponuja nikakršnega svetlega izhoda protagonistom, malim ljudem z obrobja slovenske prestolnice, ki se dan za dnem z istimi eksistencialnimi pričakovanji srečujejo v bifeju, ostanku tistih, ki so v socialistični Jugoslaviji bili nepogrešljivi privesek "marketov". Ti novodobni proletarci od življenja ne pričakujejo nič več, zaznamovani so od sodobnih družbenih razlik in nepravilnosti, ki poštenemu delavcu ne dopustijo, da bi opravljal svoje delo. Prav misel na neperspektivno prihodnost vodi do ekstremnih mej protagonista Matjaža, nekdanjega protaga, a zdaj zmeraj bolj vzkipljivega in nasil-

SNG Nova Gorica Ujetost v življenje brez izhoda

nega mladeniča, ki se ob svojem splošnem nezadovoljstvu grobo znaša nad ubogo zaročenko Nežo. Prav svoji zaročenki, natakari v bifeju, ki se trdno oklepa svoje službe, kljub skromni plači, neki dan zaveže roke in noge, vsakdanje obiskovalce pa obdrži kot talce in z brzostrelko v rokah zahteva pravico do delovnega mesta v tovarni v domači vasi na Primorskem, ki so jo lastniki po njemu nerazumljivi tržni logiki zaprli. Pri tej svoji zahtevi se poslužuje medijev, ki jih predstavlja novinarka Petra, a njeno poročanje naleti na gluha ušesa, saj se vse skupaj sprevrže v nekakšen reaty show in spektakel brez globine, ki bi jo morala odsevati kruta resnica. Tudi mediji so pač komercialni "biznis", kateremu je vse podrejeno. Ta gluha loza in vsa brezupna situacija neznansko utrudita Matjaža, da ob koncu opusti svojo namero in se poražen umakne. Trpek konec odsluževanja duševno stanje današnjega človeka, ki je zaradi brezizhodnega boja tako izmučen, da še pravega upora ne zmore speljati do konca, saj ga je to zgloboziralno življenjsko stanje izsesalo do mozga. Matjaža, pri katerem se

redki nežni trenutki zmeraj bolj umikajo pred grobimi nevrotično nasilnimi izpadi, je plastično in dovršeno znansiral Primož Pirnat. Nežo, ranljivo dekle, ki jo dogodki iz začetne naivne vere v sočloveka vodijo v trdo realnost in v temni jutrijšnji dan, dobro dekle, ki si ga skušajo ostali vsak po svoje "prilaščati", je z iskreno-

Marjuta Slamič in Jože Hrovat v prizoru iz predstave

stjo, bogatim čustvenim razponom in včasih prav dramatičnim nadhodom imenitno izoblikovala Marjuta Slamič. Svojsko figuro invalida, ki mu priklenjenost na vozniček ni ovira za spolne pohotnosti, je tudi z učinkovito mimiko in gestikulacijo ustvaril Vojko Beljšak. Dovršen lik upokojenega profesorja biologije, ata, ki bi iz iste nagnjenosti rad pomagal Neži, je izdelal Jože Hrovat, ki je imel za študij vloge na razpolago prav malo časa, saj je v predstavo

vsokočil namesto obolelega Bine-ta Matoha. Mamko, upokojeno uradnico, ki v mladi Neži vidi tek-mico in izgubljeno dušo in bi rada zahajala v kakšen bolj fin lokal, je z zrelostjo igralskega znanja odigrala Mira Lampe Vujičić. Fali-ranega umetnika, še zaverovane-ga v svoje slikarske zmožnosti, je poosebil Blaž Valič, Maja Poljanec pa je bila novinarka z neizpolnje-nimi ambicijami in lezbijskimi težnjami. Ta slovenski mikrokoz-mos, ki naj bi bil odraz splošne ukleščenosti današnjega človeka v neizprosni družbeni sistem, je odlično predstavil režiser Matjaž Latin, ki se namenoma ni spuščal v reinterpretacije Skubičevega

teksta, ampak ga je postregel takšnega, kakršen je, realističen, oster, brez iluzij, ki pač ne sodijo v današnji zmeden čas. Na veristično struno so uglašeni tudi scenografija Mojce Kocbek Vimos s stvarnim vpo-gledom v skromni bife, video posnetki Neja Sajeta, ki

z velikim zastirnim oknom pokažejo premikajoči se cestni promet in pešce, nazadnje pa še vrvež v marketu, in kostumi Tanje Zorn Grželj. Za primerno glasbeno spremljavo je poskrbel sam režiser Latin, ki je s to predstavo v Slovenskem narodnem gledališču ustvaril že četrto odskri biser, uravnan na socialno noto, ki ga najbolj privlačuje in ob kateri se najbolj udeležijo njegove gledališke estetike in izbire.

Iva Koršič

V petek, 6. februarja, so v ajdovski galeriji odprli prvo od preglednih razstav, ki bodo obeležile 60-letnico Lucijana Bratuša, akademškega slikarja in grafika, profesorja kaligrafije in tipografije na ljubljanski ALUO. Bratuš se predstavlja s svojimi listi iz skicirke, z akvareli in kaligrafskimi deli.

Avtor, domačin iz Vipave, sodeluje z omenjeno galerijo vse od svojih ustvarjalnih začetkov, ki se dotikajo časa ustanovitve te umetnostne institucije. Je namreč stvaritelj prvega logotipa Pilonove galerije, s svojim kaligrafskim napisom pa je opremil tudi njeno fasado.

Bratuš je po končani Šoli za oblikovanje v Ljubljani študiral slikarstvo na tamkajšnji Akademiji za likovno umetnost (diplomiral je leta 1971 pri prof. Nikolaju Omersi ter Maksimu Sedeju), kjer

Ajdovščina / Pilonova Galerija Svoja dela razstavlja Lucijan Bratuš

je leta 1973 dokončal tudi specialko za grafiko pri prof. Marjanu Pogačniku. Z Akademijo (ALUO) je sodeloval vse od leta 1987, najprej kot zunanji sodelavec, od leta 1995 kot redni zaposleni, leta 2007 pa je postal redni profesor za področje vizualnih komunikacij. Kot gostujoči profesor sodeluje s tujimi akademijami v okviru programa CEEPUS (Cluj, Skopje, Krakov, Zagreb), leta 1997 pa je začel s tipografsko delavnico za študente Tipu Brda. Ukvarja se s slikarstvom, umetniško grafiko, kaligrafijo, grafičnim oblikovanjem in teorijo likovne umetno-

sti. Od leta 1970 se je samostojno predstavljal na več kot 65 razstavah, sodeloval na več kot 170 razstavah slikarstva, grafike in oblikovanja doma in v tujini in se udeležil številnih likovnih kolonij in simpozijev ter za svoje delo prejel 15 nagrad in priznanj. Na razstavi v Pilonovi galeriji se umetnik predstavlja s slikarskimi ter kaligrafskimi deli, vsebinsko glavno pa zavzemajo predvsem drobna risarska dela. Ti intimno rojeni in iskreno povedni zapisi so sicer izhodišče vsem ostalim avtorjevim področjem ustvarjanja – slikarstva, grafike in oblikovanja.

Bratuševe skicirke so polne neprestanih in nerazdružljivih dopolnjevanj ter soočanj dveh na prvi pogled nespojajočih si motivov t. j. figure in kaligrafije. O Bratuševem risarskem opusu je v spremljajočem katalogu Jožef Muhovič med drugim zapisal, da je Bratuš s tem, ko je rešil problem, "kako združiti nespojiti figurativnega in kaligrafskega (od katerih se nobenemu ni bil voljan odreči), ... istočasno rešil tudi težavo, kako v svoji umetnosti trajno poročiti poezijo unikatnosti in poezijo mere, to je univerzalnosti. To pa, tudi če se uresniči enkrat samkrat, ni majhna stvar". Gorazd

Kocjančič pa je v svojem uvodnem

besedilu spregovoril o filozofski, duhovni plati umetnikovega ustvarjanja, rekoč, da je prav izkustvo kaligrafije "odločilno tudi za Bratuša kot grafika: v svojih stvaritvah nikoli ne pozablja tisočletne verige skrivnostnih upredmetenih človeškega duha, porojenih iz napetosti med njujo simbola in svobodnostjo simboliziranja, med nepredvidljivim videnjem kaligrafske ustvarjalnosti in neizprosno izročila, med obiljem pomenljivega in jedkosti racionalizacije".

Po razstavi, ki ji sledijo še Bratušove predstavitve v ljubljanski Galeriji Lek (grafike), Galeriji Velenje (grafike), Kosovelovemu domu v Sežani (slike) in Galeriji Tir v Solkanu (tipografija), se lahko sprehajate do 27. februarja.

Tanja Cigoj

Brane Jazbar razstavlja v Vipavskem Križu Med Aborigini in Maori

Brane Jazbar se v Vipavskem Križu predstavlja z novo slikarsko serijo. Dom krajanov v vasi, ki leži nedaleč od ustvarjalčevih rojstnih Malih Žabelj, je že gostil njegova dela.

Upokojeni likovni pedagog, ki živi v Ajdovščini in se posveča slikarstvu, grafiki, oblikovanju, kaligrafiji ter fotografiji, je v novembru 2007 že nastopil na samostojni razstavi s slikarskim ciklom Impresije izpod Himalaje. Na tokratni razstavi se predstavlja z dvema, v eno združenimi serijami slik, ki sta se porodili skozi popotovanja. Slikarski zapisi, pod-

naslovljeni Med Aborigini in Maori, so v avtorjevo slikarsko govorico ubesedeni "obrazi" dveh dežel, podobe svojevrstnosti njunih potez in raznolikosti značajev. Avtor je izbrano zaznavanje vidnega in slišnega odel v dosledneje dognano stilizacijo, slogovno enovitost in zgoščenost vsebine ter z izoblikovano vizijo vidno in zakrito vtikal v suvereno osebno predstavo. Obvladovan ples dinamičnega, ki ga oblikujeta razdeljenost slikarske površine na polja in pasove ter razgibana slikovitost položajev likov in predmetov, izbranih iz sveta tra-

dicionalnih simbolov, je uglasen v razpore znotraj barvne lestvice, ki jo narokuje izbrani motiv, zaznavajoč deželni svojstveno barvo. Mehkoba poteze je vidna predvsem v avtorjevem samozavestnem preigra-

vanju znotraj samosvoje tehnike - slikanja s pastoznimi nanosi akrilnih barv na akvarelni papir. Z njo dosežena lazurnost, ki je lastna slikanju z oljem, osvetljuje in presvetljuje plasti pod gladno naslikanega. Jazbarju je

svetloba pomembna tako v svojem barvnem kot vsebinskem smislu, in motiv avstralske posebnosti, "svete gore" Aboriginov, mu je kot opazovalcu dovoljeval beleženje premen ujetih v trenutke, upodabljanje različic njenih "potez" v spreminjanju skozi dan.

S prepletenimi in v prostoru razpletenimi simboli staroselcev Nove Zelandije, ki označujejo zeleno deželo, je Jazbar ustvarjal nova bivališča, od koder se tridimenzionalnost umika ploskovitosti, da bi se v njunem soočenju izvršil in dopolnil proces medsebojnega poučevanja. S takšnim spajanjem dveh razsežnosti likovnega je tudi v zgodbi in vsebini sočasno presegel dimenzijo razlagalnega.

Jazbarjevi prostori naslikanega nas popeljejo v čas po vrnitvi v svet vsakdanjega, ko

doživljaji in doživljanja ostajajo, da bi, globoko vtisnjeni in v "povratniku", obnovili spoznanja na odpravi odkrivanja ne (po) znanega. Med razbranim in zakritim, osebnim in univerzalnim, med prikritim in razkritim se tako razprostirata podobi dveh dežel, zajetih v "itinerarij" ustvarjalnega.

Odprtje razstave, ki je bilo dan pred slovenskim kulturnim praznikom, je pospremil bogat in razgiban program z glasbeno predstavo pevskega zbora ajdovske osnovne šole pod taktirko Marinke Šuštar ter nastopom poznanega in uveljavljenega "didžeridui-sta" Mateja Gorupa. Ob razstavi, ki si jo lahko ogledate do konca februarja, je avtor izdal tudi mapo z enajstimi podpisanimi in oštevilčenimi listi slikarskih del iz omenjene serije.

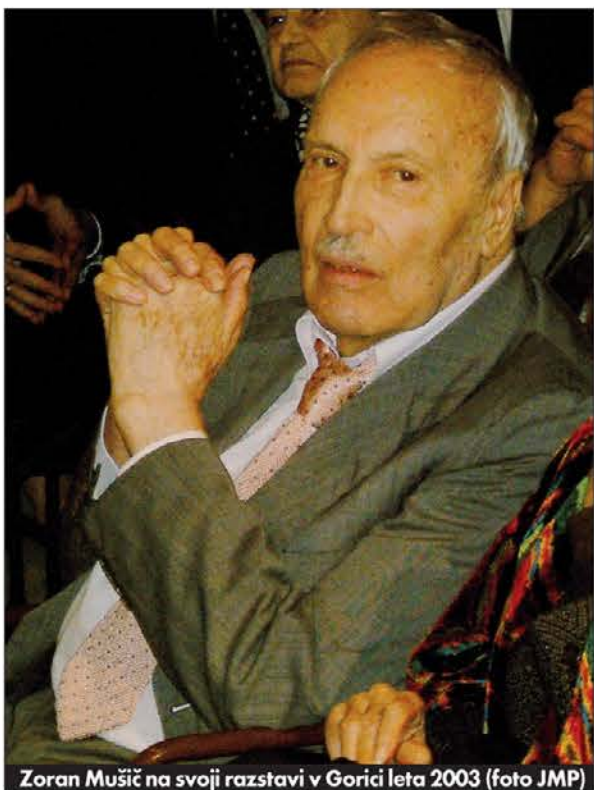
Tanja Cigoj

100-letnica rojstva goriškega umetnika Pilonova galerija je "odprla" Mušičevo leto

V stoletnico rojstva Zorana Mušiča, ki jo obeležujejo razstave po vsej Sloveniji, je v torek, 10. februarja, Pilonova galerija popeljala z izdajo publikacije Zoran Mušič na Goriškem ter z intimno razstavo dveh prijateljev - Pilon in Mušiča.

O življenju Mušiča, ki ga je Gojko Zupan označil ne le za slovenskega, temveč za evropskega in vsega sveta, so v tokratni publikaciji zbrani sveži podatki, ki so bili javnosti do danes povsem nepoznani ali le delno znani. S potjo družine Mušič skozi "večdomnost" in "večdomovinsko" je Zupan, velik poznavalec umetnikovega življenja in dela, bralcu osvetlil postaje Mušičevega mladostnega obdobja v Bukovici, iz katerih je avtor črpal tudi v nadaljnjem ustvarjanju, ter njegova poznejša vračanja v rojstno okolje. Slikar je namreč zapisovalcem svojega življenja v starosti natančno pripovedoval spominjanja na posamezne trenutke zgodnje mladosti, ki jih sicer potrjujejo tudi dokumentarni viri, a

Zoran Mušič na svoji razstavi v Gorici leta 2003 (foto JMP)

ti niso povezovali z ustvarjenimi podobami. In zdi se, da so le-ti "bolj vplivali na motiviko, način njenega izbora, na barve in njihovo prevladujočo skalo kot tiskane študije o barvah". V svojem

nekega križišča kultur, iz Mitteleuropae, z mejnega sveta, človek brez stalnega naslova...". Irene Mislej je v svojem sprememnem besedilu orisala odnos dveh prijateljev umetnikov, predvsem pa

začetke Mušičevega povojnega bivanja in ustvarjanja v Parizu skozi zapise nedavno odkritih Pilonovih spominov na rojaka in stanovskega kolega. Ti so opisani v čvrstem Pilonovem jeziku in "mestoma se zdi, kot da beremo dnevniške zapise, ki so nastali včeraj, po dolgi in živahni debati z Mušičem v montparnaški kavarni". Življenje Mušičevega prijatelja, zgodovinarja in filozofa Alojza Bizjaka, ki se je z Mušičem najverjetneje prvič srečal sredi 30. let v Mariboru in ki je umetnikovo pot spremljal vse do svoje smrti, je v publikaciji očrtala

Maja Marinkovska. Bizjakove članke, ki so ovrednotili Mušičeva dela, je zbral Gojko Zupan in kljub dejstvu, da so to zapisi "nesporna prvega likovnega kritika, ki je opazil Mušičev talent", teh v umetnikovi bibliografiji ni najti. V mansardi galerije postavljeno razstavo, ki obenem predstavlja zadnji del Pilonove stalne zbirke, sestavljajo - poleg pisem in dokumentov, pričevalcev dialoga med Mušičem in Pilonom skozi leta - mali, intimni zapisi v risbi, večidel medsebojni portreti dveh prijateljev. Osrednje dogajanje je Pilonova galerija pospremila tudi s strnjeno predstavitev prvega vodiča po eni svojih zbirk. Knjižica Zbirka del Pilonovih prijateljev popelje po tej kompleksni zbirki v nastajanju, katere zamatki segajo v čas pred samo ustanovitvijo galerije in ki jo sestavlja 495 del 106 umetnikov, ki so kakorkoli povezani s Pilonom ali Pilonovo galerijo. Opremljena s slikovnim gradivom (fotografija je delo Primoža Breclja) ter z besedili Irene Mislej, Maje Marinkovske in podpisane je izdelek oblikovalca Ranka Novaka.

Veno Pilon:
Mušič v ateljeju

Tanja Cigoj

Likovna galerija Ars na Travniku v Gorici Veselja do življenja polne slike Vojka Gašperuta!

Vojko Gašperut je primorski slikar, ki imenitno odslikava sicer res istrske vedute in obmorski svet, krajine in borjače Istre, a je predvsem slikar veselja do življenja, je na odprtju likovne razstave v galeriji Ars na Travniku v torek, 10. t. m., dejal Jurij Paljk, ko je predstavil slikarja, ki se je rodil v Breginjskem kotu, a že dolga leta živi in ustvarja v Istri.

Lepega kulturnega večera se je udeležilo veliko Gašperutovih prijateljev, za lep glasbeni uvod pa je poskrbel mladi kitarist Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice Anton Konc, ki je prav isti dan tudi prejel srebrno nagrado na območnem tekmovanju.

Vojko Gašperut je na predstavitvi lepo povedal, kako ga je morje

Foto DPD

dobesedno očaralo in si je ob morju našel svoj dom, predvsem pa je v Istri našel tisti prostor, v katerem najlepše slika. Paljk je

dejal, da nihče, ki osebno ne pozna Vojka Gašperuta, ne bi mogel reči, da slikar svoja velika platna, vsa so v tehniki akril na platno, slika z usti, kot je tudi izpostavil Gašperutovo veliko veselje do življenja, ki dobesedno sije z njegovih platen, najbolj pa se odraža v Gašperutovih življenju zavzanih barvah, ki gredo od sredozemsko rumene, do strastne rdeče in prešerno modre, s katerimi upodablja stare soline, morje, odslikava istrske borjače, domačije, lep svet, ki nam je sicer dan na ogled, le prave oči pa je treba imeti, da se v njem najdejo lepota in veselje, radost, ki preveva vsa Gašperutova likovna dela. Razstava je na ogled do konca meseca po urniku Katoliške knjigarne!

Foto DPD

Celjska Mohorjeva družba Knjiga jubilentke Mimi Malenšek

Pri Celjski Mohorjevi družbi so ob visokem jubileju pisateljice Mimi Malenšek izdali knjigo Ko dozori jerebika. Kot poročila Slovenska tiskovna agencija, je Berta Golob, ki je za knjigo pripovedi Malenškove napisala sprememno besedo, povedala, da je z Malenškovo povezana že vse življenje. Sestra Golobove je bila prijateljica Malenškove, sama pa je prebrala vsa njena dela. Kot je dejala, so bila vsa dela Malenškove "v

naši hiši prebrana in občudovana". "Malenškova v svojih delih obravnava zgodovinske, obče in človeške probleme z veliko natančnostjo in odgovornostjo", je presodila Golobova. Dogodke niza v obsežnih pripovedih o Primožu Trubarju, Tomažu Hrenu in Jakobu Petelinu Gallusu in s tem "bralcu približa svet, okoliščine in človeka

samega", je prepričana Golobova. Malenškova je na povabilo Golobove, naj predstavi knjigo, skromno dejala, "da ni nič posebnega". Gre za izbor

Bambičeva galerija / Kulturni večer

Slovensko kulturno dediščino moramo ljubiti!

Slovensko kulturno dediščino moramo dosledno negovati, ponosno moramo gojiti naše slovenstvo.

S tem razmišljanjem je Jelka Cvelbar v imenu Sklada Mitja Čuk uvedla večer z naslovom Srečanje ob Prešernu, ki je bilo v soboto, 31. januarja, v Bambičevi galeriji na Opčinah. Cvelbarjeva je med drugim poudarila, kako mnogi zavestno zatajujejo lasten slovenski izvor in se odločajo za druga porekla, ker mislijo, da so le-ta prestižnejša. Iztočnica za tako grenko ugotovitev je bila usoda, ki je doletela sliko Franceta Prešerna, razobešeno na steni openske galerije: "Prešernov portret smo nekoč našli v smetnjaku v nepo-

sredni bližini neke slovenske šole v Trstu, ki so jo zaradi pomanjkanja otrok ravnokar zaprli. Na sliki je mogoče razbrati ime avtorja: Božidar Jakac je delo ustvaril leta 1946, v času, ko se je za slovensko šolo in manjšino nasploh začelo obdobje novega upanja", je dejala Cvelbarjeva, ki pa je našemu zamejskemu življu na podlagi radostne Prešernove Zravljiče zaželela novega elana in kulturne svežine.

Openki kulturni večer je nato zaživel ob glasbi, likovni in besedni umetnosti. Po glasbenem utrinku, za katerega sta poskrbela harmonikar Aleksander Ipavec in saksofonist Piero Purini, je prof. Magda Jevnikar predstavila niz ak-

varelnih stvaritev domačega umetnika Mateja Susiča. Slike so do kotička polnile stene Bambičeve galerije. "Razstava z naslovom Zimska idila učinkuje sveže in neobremenjeno, kot bi nastala z lahkoto in mimogrede", je dejala umetnostna kritičarka. Matej Susič je v svojih stvaritvah zajel najbolj intimne podobe zasnežene pokrajine, "v kateri gre zaman iskati poznane kraje, saj je umetnik upodobil predvsem lastne domišljijske krajine". V upodabljanju zimske idile izražajo bar-

ve hladno ujetost v poledenelo ozračje: tu so nianse odločilne in narakujejo mehke prehode v eni sami barvni lestvici; in vendar celota učinkuje zanimivo, razgibano in nikoli dolgočasno. Tematsko izbiro je avtor sam opredelil: "Vsaka slika ima v sebi skrito pripoved: zimski letni čas večkrat interpretiramo kot sovražno obdobje, oseb-

be Marku Tavčarju pa je bil prepuščen uvod v drugi del kulturnega večera, na katerem je prof. Tatjana Rojc spregovorila o pesniški zbirki Zora Tavčar Žarenje, ki jo je lani izdala ravno GMD. "Zbirka obsega 50 let ljubezenskega doživljanja, ki dokazuje, kako pojem nič ne more obstajati", je dejala prof. Rojčeva. V prejšnjih

vala o življenju in o absurdu v njem. Odgovor, ki ga Tavčarjeva ponuja bralcu v zbirki Žarenje, v katerih so zbrane njene poezije od leta 1947 do 2007, pa odločno vodi v sprejetje ljubezni kot vodila življenja. Poezije, ki izpričujejo tudi avtoričino čutno žensko kri in upanje, temeljijo na prepričanju, da dvogovor z ljubljeno osebo še obstaja, da zveza in zaveza imata podlago v spoštovanju in ljubezni.

Marko Tavčar je v svojem posegu poudaril, da poezija te zbirke dopolnjuje avtoričina dela v prozi: dejansko sta to dokazala Aleksij Pregarc in njegova hči Maša, ki sta občinstvu prebrala nekaj odlomkov iz proznih del Zore Tavčar in izbor poezij zbirke Žarenje.

Z leve: Tatjana Rojc, Zora Tavčar in Magda Jevnikar (foto IG)

no pa v njem vidim romantično idilo... ali morda še kaj več". Tajniku Goriške Mohorjeve druž-

benjskih zbirkah se je Zora Tavčar namreč poglobljala v eksistencialna vprašanja in se spraš-

Izjave ogorčenosti ob mazaških akcijah

Nočnim neofašističnim mazačem je treba čim prej stopiti na prste!

Nedavni mazaški podvigi neofašističnih skrajnežev, ki so mesto posejali z žaljivimi napisi in nacifašističnimi simboli, zaskrblijo javnost in širijo občutke nemoči in nevarnosti. O tem se je deželni svetnik SSK Igor Gabrovec pogovarjal z načelnikom tržaškega oddelka Digos Luco Caroccijem. Deželni svetnik Gabrovec je Carocciju izpostavil začudenje zaradi dejstva, da ostajajo skrajneži skoraj vedno neznani. "Mazaške akcije so po kraških vaseh žal že prava stalnica, o čemer pričajo vedno na novo pomazani smerokazi in oskrunjeni spomeniki padlim, v zadnjih dneh pa so bili ponovno pod udarom tudi sedeži slovenskih ustanov, kot je Dijaški dom Srečka Kosovel", je še dejal Gabrovec. Vodja Digosa Luca Carocci je deželni svetnik Gabrovca zagotovil, da so sile javnega reda občutno povečale nadzorovanje teritorija s posebno pozornostjo do objektov, ki so običajne tarče mazaških podvigov. Pri tem je bila posebej poudarjena koristnost sodelovanja ljudi, saj vsaka informacija glede sumljivih premikov, zlasti v nočnih urah, lahko bistveno pripomore k izsleditvi vandalov.

Foto Kroma

Ob zadnji mazaški akciji: pismo SSO in SKGZ tržaškemu prefektu

Predsednika SSO in SKGZ, Drago Štoka in Rudi Pavšič, sta naslovila na tržaškega prefekta in deželnega vladnega komisarja dr. Giovannija Balsama dopis, v katerem ga opozarjata na neštete napise - slogane in kljukaste križe - po mestnih zidovih in cestnih znakih na področju celotne tržaške pokrajine proti slovenski manjšini, njeni zgodovini in kulturi. Prosi ga, naj stori, kar je v njegovih močeh, da se čim prej izsledijo krivci teh žaljivih napisov in naj bodo primerne kaznovani po pravih veljavne kazenskega zakonika, ki predvideva kazni za tiste, ki netižno sovraštvo in nestrpnost do slovenske manjšine. Prepričana sta, da je treba dialog in mirno sožitje med tu živečima narodoma vsak trenutek našega življenja varovati in ščititi in vseh možnih ravneh. Zahvaljujeta se mu za vse korake, ki jih namerava storiti z namenom, da se zavarujeta dialog in mirno sožitje med narodoma, ki v teh krajih živita in sobivata že stoletja.

ZCPZ v sodelovanju z ZSKD

prireja

TROMESEČNI VOKALNI TEČAJ

pod vodstvom Adija Daneva

ob sobotah od 7. marca dalje

v Finžgarjevem domu na Opčinah:

- a) v jutrajnjih urah bodo potekala predavanja o vokalni tehniki s praktičnimi vajami za pevce naših zborov, za mlade pevce in za vse ljubitelje petja;
- b) v popoldanskem času bodo srečanja namenjena opernemu, koncertnemu in komornemu repertoarju za solopceve.

Za informacije in vpise (do 27. februarja) pokličite na tel. števil. 349 4937834 ali 328 4535725

Gospodu VILIJU ŽERJALU

ob 80-letnici

prirčno čestitamo ter želimo obilo zdravja in moči, da bi z Božjo pomočjo še dolgo obdeloval Gospodov vinograd.

Sobrat Milan Nemač ter slovenska župnijska skupnost pri Sv. Ivanu v Trstu

Stoletnica rojstva Jožeta Prešerna
Zaslužnemu duhovniku
v spomin

Pred sto leti (4. februarja) se je v Smolenji vasi pri Novem mestu na Dolenjskem rodil duhovnik Jože Prešeren, ki je takoj po končani drugi svetovni vojni več desetletij razvijal bogato delovanje med Slovenci v tržaškem mestnem središču. V razgretem povojnem Trstu, kjer so Italijani Slovence pogosto istovetili s komunisti, so morali nekomunistični

Slovenci imeti mnogo poguma, da so pokazali svojo narodno istovetnost, a obenem niso dovolili, da bi jih vodili komunisti. Tak pogum je v strogem mestnem središču pokazal prav dr. Prešeren, ko je kmalu po končani vojni prevzel skrb za slovensko mašo pri Novem sv. Antonu in uspešno vabil v to veliko središčno tržaško cerkev številne takrat tam živeče

slovenske ljudi, ki so se odzvali vabilu mladega in delovnega duhovnika. Dr. Prešeren je razvijal bogato versko in vzgojno delovanje. Med drugim je organiziral Slovensko dijaško zvezo in tedenske sestanke za številne mladinske skupine, ki so se zbirale v pomožnih prostorih omenjene cerkve. Dr. Jože Prešeren je izšel iz organizacije Tomčevih "mladcev" v predvojni Ljubljani. V tej organizaciji je

vladala stroga organizacijska disciplina. Takšna vzgoja je ustrezala Prešernovemu značaju, zato jo je predajal tudi drugim in jo od njih tudi zahteval. Po eni strani je mladega človeka navduševala, po drugi pa ga je včasih tudi odbijala. Ker je po desetih letih uvidel, da s to organizacijo nima med mladimi dovolj uspeha, je svoje delovanje preusmeril v delo med skavti. Z vso vnemo se je posvetil tej organizaciji in dosegel lepe uspehe. Dr. Prešeren je posvečal veliko skrb tudi Marijini družbi v ul. Risorta, kjer je dal porušiti dotrajano poslopje in poskrbel za gradnjo novega. Njegovo

delovanje na dušnopastirskem in vzgojnem področju je bilo raznovrstno, vendar je ustrezalo le razmeram tistega časa. On in seveda nekateri drugi duhovniki (naj med temi spomnimo na dr. Ivana Vrečarja in Jožeta Jamnika, ki se je tudi rodil pred sto leti) in izobraženci, ki so ob koncu vojne prišli kot begunci iz osrednje Slovenije, so pustili močan pečat med tržaškimi Slovenci ne samo na verskem, ampak tudi na narodnostnem področju. Dr. Jože Prešeren je umrl v Trstu 13. marca 1992, pokopali pa so ga v njegovi rojstni vasi.

(mab)

PETERLINOVA DVORANA Umetniki za Karitas

Širokodušni načrt, ki je namenjen potrebnim

Pobuda Umetniki za Karitas je po številnih predstavitev na Slovenskem in v zamejstvu končno prišla tudi do Trsta. V Peterlinovi dvorani so namreč v petek, 13. februarja, odprli razstavo umetnin, ki jih je skupina slovenskih umetnikov (Zalka Arnšek, Bogdan Čobal, Jana Dolenc, Robert Faganel, Zmago Jeraj, Silva Karim, Azad Karim, Mira Ličen Krmpotič, Marjan Miklavc, Albina Nastran, Blaž Šeme in Miha Žorž) izdelala med likovno kolonijo na Sinjem vrhu nad Ajdovščino. Pobuda je nastala že leta 1995 in sčasoma postala prepoznavna v slovenskem prostoru zaradi kakovostne umetnostne teže, predvsem pa zato, ker je smoter načrta usmerjen v dobrodelne namene: izkupiček prodanih del je namreč v celoti namenjen potrebnim. Kot je na večeru poudaril ravnatelj primorske škofijske Karitas Matej Kobal, bo tokratna umetniška pobuda, katere geslo je bilo Rad te imam, zaupam ti!, pomagala središču za brezdomce in zasvojenca pri Bertokih.

Voditeljica načrta Umetniki za Karitas Jožica Ličen je na večeru uvodoma opredelila gonilno silo, ki vsakega gosta likovne

kolonije iz leta v leto prepričuje o visoki človekoljubni razsežnosti pobude: "Vsi so poklicani, da darujejo nekaj svojega. Podatka o darovanem času slikarjev, kiparjev, strokovnih sodelavcev

kolonij. "Drug pomemben trenutek je kulturni večer, ki ga prirejamo v sodelovanju z Radiem Ognjišče. Udeležencem nudimo tako možnost, da spregovorijo o svojih pogledih in

Z leve Sergij Pahor, Jožica Ličen, Jože Bartolj in Matej Kobal (foto IG)

in vseh drugih, ki skrbimo za udejanjanje ljubezni do bližnjega, ni in ga tudi ne potrebujemo, le dela štejejo. In prav odkupljena dela so pomagala lajšati stiske družin, mater, otrok, mladih, zasvojenih, bolnih, ostarelih..." Voditeljica načrta je spregovorila o družabnem in kulturnem trenutku kolonije: mednje sodi t. i. dan odprtih vrat, med katerim se gostom kolonije pridružijo še drugi amaterski in akademski slikarji ter udeleženci prejšnjih

občutkih", je povedala Jožica Ličen. Pogovore z umetniki je na lanske koloniji vodil kulturni urednik Radia Ognjišče in slikar Jože Bartolj, ki je obenem tudi strokovni sodelavec načrta Umetniki za Karitas. Bartolj je na večeru v Peterlinovi dvorani prispeval razmišljanje o sodobnem pomenu kulture in umetnosti, še zlasti z ozirom na sedanjo slovensko kulturno sceno. Izhajal je iz knjižne uspešnice Gorana Vojnoviča Čefur-

ji raus!, zaradi katere je avtor letos prejel nagrado Prešernovega sklada. Roman pripoveduje zgodbo o 17-letnem Marku Djordjiću, nadarjenem košarkarju, ki pa preneha s treniranjem košarke in se posveti sedenju pred blokom na ljubljanskih Fužinah. Bartolj se je z ozirom na slog romana, ki uporablja pretežno slengovsko besedišče mladih bosanskih priseljencev, spraševal, kako lahko tako literarno delo pripomore k državotvornemu nadgrajevanju slovenske kulture. "Kultura danes žal sledi trendu sodobne tehnologije, ki teži k nadnacionalnemu. Današnja kultura - predvsem slovenska - podira nacionalne meje in mite. Avtor knjige Čefurji raus! je uporabil tako spakedranščino, ki diši po globalnem: in to je primer odtujevanja kulture in umetnosti od človeka". Bartolj je razmišljal tudi o odnosu med nekdanjo kulturo, katere nosilka je bila Cerkev, in sodobnimi kulturnimi težnjami, ki so postale last elitnih skupin. "Nekoč je bilo mecenstvo duhovno dejanje, danes pa je podpora kulturi zgolj zavarovanje kapitalnega vložka". Prešernova nagrada Vojnovičevemu romanu je namreč še enkrat potrdila, kako je slovenski prostor v soglasju s sodobnimi trendi, ki raje nagrajujejo splošne centrifugalne zgodbe kot pa delo, ki izhaja in goji tradicijo slovenske pisane besede. "Čas bo vendar pokazal, kaj je bilo vredno umetniške teže, kaj pa ne".

Igor Gregori

Življenjski jubilej
Antek Terčon
sedemdesetletnik

Res je, prijatelji! Če verjamete ali ne, Antek Terčon je 11. februarja dopolnil 70 let. Saj mu jih ne bi nihče prisodil, pa vendar je tako. Srečujemo ga na vseh mogočih prireditvah, verskih svečanostih, kulturnih in športnih dogodkih predvsem v vaseh devinsko-nabrežinske občine, a tudi v širšem našem prostoru. Res je zvest in pozoren obiskovalec. Prav iz srca mu zato voščimo vse dobro in predvsem trdnega zdravja ter da bi ga še dolgo veselilo sodelovati z našim listom, podobno kot je že prej redno poročal o dogajanju v Nabrežini in okolici za tednik Novi list. Moramo priznati, da malokdo tako pozorno spremlja naš zamejski tisk in rad pove, kaj misli o vsem, kar se dogaja okrog nas. Odraža ga izostren politični čut, ki si ga je pridobil v dolgih letih aktivnega političnega delovanja. Antek se je namreč sredi šestde-

setih let aktivno vključil v delovanje Slovenske skupnosti. V tej stranki se je dolga leta neutrudno razdajal, saj je bil že od začetka član tržaškega pokrajinskega sveta, večkrat je bil tudi izvoljen v izvršni odbor, od srede sedemdesetih let do leta 1989 pa tudi v deželno tajništvo stranke. Nedvomno je ime Antka Terčona najbolj trdno vezano na delovanje stranke v domači občini. Leta 1970 je bil prvič izvoljen v devinsko-nabrežinski občinski svet. V ta svet je bil potrjen še dvakrat, in sicer od 1975 do 1980 in še za naslednje petletje, vendar je leta 1981 odstopil, ker se je odločil za posebno delovno izkušnjo v Južnem Jemnu. Do tedaj je bil tehnični učitelj za fiziko na znanstvenem liceju v Trstu.

Naslednja njegova delovna izkušnja pa je še bolj potrdila njegovo navezanost na strankino delo, saj je sprejel tajniško mesto za svetovalsko skupino Slovenske skupnosti na sedežu deželnega sveta v Trstu, kjer je tesno sodeloval z deželnimi svetovalci SSK. Po deželnih volitvah 1993, ko stranka ni imela več svojega predstav-

Foto DPD

nika, pa je prešel v deželni pravni urad, kjer je ostal do upokojitve.

Iz aktivnega političnega delovanja se je Antek umaknil pred kakimi petnajstimi leti predvsem iz zdravstvenih razlogov, a še vedno ga politična strast razvname, ko gre za vprašanja, ki zadevajo obstoj in razvoj naše narodne skupnosti tako v devinsko-nabrežinski občini kot na splošno. Vendar bi bilo premalo, ko bi o Antku govorili samo kot o politiku. Že v zgodnji mladosti je bil namreč zavzet delavec tudi na prosvetnem in športnem področju. Bil je med ustanovitelji SKD Igo Gruden in ŠD Sokol, večkrat tudi predsednik obeh društev. Ko sedaj uživa ob delu v vinogradu in opravljanju zadolžitve, ki pripadajo nototom, naj jubilarntu na koncu še vsi prijatelji Novega glasa kličemo: "Fantje, gor robo!"

OB PREŠERNOVEM DNEVU Govor Iva Cotiča v Kulturnem domu 10. t.m.

Vabilo k vzgoji srčne kulture

Čenjene gospe, spoštovani gospodje!

Dan slovenske kulture je praznik vseh nas!

Praznik, s katerim izkažemo svoje spoštovanje in hvaležnost slovenskim pesnikom in pisateljem za prejeto kulturno dediščino, in prvi vrsti Prešernu, ki je dvignil in postavil slovensko kulturo v sam vrh evropskih narodov.

Prešeren je v takratnih nenaklonjenih družbenih okoliščinah vztrajal, bodril ljudi, prispeval k uveljavitvi materinega jezika in tako dal svoj doprinos h gradnji narodne identitete.

Je dan slovenske kulture kot tak danes še pomemben?

Dokler bomo na ta dan v srcih občutili praznično razpoloženje, bo prav gotovo aktualen, saj je praznovanje dneva slovenske kulture odraz življenja naše skupnosti, utripa naše kulturne ustvarjalnosti.

Osmi februar je pravzaprav eden izmed redkih "praznikov", ki ga spoštujemo vsi Slovenci, in to ne glede na versko ali politično pripadnost. Ob tem prazniku se vsi brez večjih zadržkov čutimo povezane z matično domovino; Prešernove proslave zarišejo meje slovenskega kulturnega prostora na čisto poseben način.

Mislím, da je praznovanje dneva slovenske kulture enkratno tudi za pripadnika druge narodnosti, ki te kar začudeno pogleda, ko mu obrazložiš, da je osmi februar v Sloveniji državni praznik, da je to dan slovenske kulture in da ga praznujemo tudi mi. Z vidnim presenečenjem po navadi še enkrat preveri, ali je prav razumel, da je na svetu najti narod, ki praznuje dan kulture.

Prešeren je še danes aktualen tudi zaradi dostojanstva, ki ga je izkazal z vztrajnim pisanjem in ustvarjanjem v slovenskem jeziku, saj je bilo treba tudi takrat, podobno kot danes, veliko poguma, samozavesti, pokončnosti, da se je slovenski človek lahko uveljavil na socialnem, kulturnem, gospodarskem in političnem področju. On je vztrajal, spodbujal je rojake, naj se otresejo starih zamer, nevoščljivosti in razprtij ter naj bodo zvesti svojemu narodu.

Kaj pa mi, smo tudi mi tako pokončni kot Prešeren? Včasih se mi zdi, da se zaradi ljubege miru, sožitja in apatičnosti sami odpovedujemo narodnemu dostojanstvu.

Pravic, ki so nam že priznane, ne izkoriščamo. Mislím, da sta načrtno zavlačevanje in neizvajanje manjšinskih zakonskih določil s strani italijanske države že dosegljivi svoj namen, če se npr. naši ljudje zavestno odpovedujejo pravici do spremembe priimka v prvotno slovensko obliko ali možnosti sporazumevanja v materinem jeziku v odnosu do javne pravice. S koriščenjem manjšinskih pravic nikomur ne jemljemo ničesar, le same sebe spoštujemo! Uporaba materinega jezika je večkrat predmet razhajanj. Jezik je eden izmed najmočnejših dejavnikov, ki nas razlikujejo od večinskega naroda. Na jezikovnem nivoju se proces asimilacije odvija počasneje, asimilacija pa ni zaradi tega nič manj boleča. Morali bi poudarjati večjo skrb in pozornost, ko uvajamo dvojezičnost v naše prireditve, društvene seje, v šolsko okolje, saj bo za pripadnika večinskega naroda zelo težko sprejemljiv katerikoli korak nazaj. Včasih se zelo radi kar sami predstavimo kot pripadniki dvojezičnega društva, da bi privabili čim večje število članov, kar seveda ustvari med pripadniki večinskega naroda določena pričakovanja glede uporabe pogovornega jezika. V razmislék nam bo Gordonova teorija, ki predvideva sedem stopničk do popolne asimilacije. Prvi korak je kulturna asimilacija. Manjšina prevzame kulturne modele in vrednote večinske skupnosti. Upam si trditi, da smo ta korak na področju vedenjske kulture in kulture vrednot deloma že naredili.

Gordon postavi strukturalno asimilacijo med večinskim in manjšinskim subjektom na drugo stopničko; gre za poenotenje društev, inštitucij, sol, sredstev javnega obveščanja, političnih strank. To pa je po Gordonovi teoriji nepovrnljiva točka: proces asimilacije se od tu dalje odvija sa-

bran. Tudi v tem smislu je vsak izmed nas poklican, da na svoj način dopolni in oplemeniti delo, trud in ustvarjalnost naših prednikov.

Če se za trenutek zaustavimo in pomislimo na posameznike iz našega zamejskega sveta, ki bi se lahko upravičeno ponašali, da so s svojim delom, življenjem postavili spomenik slovenski kulturi in obogatili evropsko zakladnico, ugotovimo, da tudi mi premoremo velikana!

Velikana, ki so ga, kot sicer več generacij naših rojakov, zaznamovali trpljenje, totalitarizmi in tragedije, pa kljub temu v sebi ne nosi jeze ali želje po maščevanju, v dilo mu je le upanje, da bi bodoči

ki nas na kulturni ravni veže na Evropo, ne moremo mimo dejstva, da imamo tudi navadni ljudje pri širjenju kulture svoje poslanstvo. Prepričan sem, da v zvezi s tem čisto vsak izmed nas veliko naredi, če skrbi za vzgojo in posredovanje srčne kulture v družini, v okolju, kjer živi, dela, ustvarja. V ospredju vseh naših prizadevanj, načrtov, naj bo oseba, v svoji enkratnosti in neponovljivosti. Prepričan sem, da je vzgoja srčne kulture najboljšo poroštvo in prvi pogoj za razvoj vsakega posameznika in skupnosti. Srčna kultura, ki zaobjema družinske navade, ljudsko izročilo, nenapisano modrost, običaje kraja, kjer živimo, naj bo protiutež materialni obsedenosti, katere žrtve so naši najmlajši, in dragoceni biser, ki ga skrbno čuvamo zato, da ga bomo lahko nekoč predali svojim otrokom. Hiter napredek sedanjega časa daje neverjetne možnosti za materialno blagostanje, kar pa je lahko zelo nevarno, če z njim ne raste tudi srčna kultura. Vzoredna rast na obeh področjih pa ni samodejna, saj je materialna dediščina včasih danost, medtem ko je srčna kultura sad ljubezni, časa, pogovorov, zglede, ki jih vsi niso deležni.

Pred letom dni sem se preselil iz Gorice v rodno vas svojih staršev, na Vrh Sv. Mihaela. Z ljubeznijo in velikim spoštovanjem spremljam izredno bogato kulturno dediščino, ki jo Vrhovci hranijo in gojijo še danes. Kamenček v mozaiku tega bogastva je tudi koledovanje: na Svete tri kralje vaški fantje obiščejo vse domače hiše, kjer zapojejo staro koledovanjsko pesem, ki jo je zapisal že pater Gregorij Alasia da Sommaripa v 17. stoletju. Koledovanjska pesem se tako skrbno prenaša iz roda v rod že več stoletij. Dejstvo, da so moji otroci s tihim občudovanjem poslušali petje in še mesec po tem ponosno prepevali refren vrhovske kolednice, je zgovoren znak, da so, tako kot meni, tudi njim vrhovski fantje posredovali nekaj enkratnega, nekaj, česar ti ne kino, ne najnovejša play station ne bosta nikoli nudila.

Sprenevedal bi se, če ne bi priznal, da se družbene razmere pri nas zelo hitro spreminjajo. Prepričan pa sem, da so gojenje srčne kulture, naših tradicij in navad, ljubezen do slovenske kulture in jezika ter vse, kar vrednoti našo specifičnost, v dometu vsakega izmed nas, in je zato odgovornost, kako bodo bodoči rodovi praznovali Prešerna in dan slovenske kulture, brezpogojno samo naša. Le čim bolj bogata srčna kultura jim bo omogočila, da se bodo lahko prosto premikali, kamor jih bo vodilo življenje, in se brez zadržkov ali občutkov manjvrednosti soočili z drugimi ter tako spoznali in poglobili svojo specifičnost, obogatili sogovornika in mirno živeli tako sami s sabo kot z drugimi.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

Ob vlogi tako zaslužnega moža,

Foto Kroma

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

Ob vlogi tako zaslužnega moža,

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

rodovi ne doživeli vojn, koncentracijskih taborišč, preganjanj, zaslisevanj, mučenja... Velikana, ki je, kot mnogi drugi, ostal zvest svojim idealom, kljub neutemeljenemu in krivičnemu nasprotovanju okolja. Velikana, ki je znal uresničiti "Prešernovo dostojanstvo". Velikana, ki mu je uspelo prodreti na evropsko kulturno sceno in po dolgih šestdesetih letih nagovoriti najprej Francoze, nato Nemce in ostale evropske narode, med temi tudi Italijane o "nepoznani tragediji". Profesorju Borisu Pahorju naj gre vsa čast in naša hvaležnost, da je pokončno vztrajal in osvetlil dostojanstvo in v njem potisnjeno in večkrat zamočeno tragedijo naših očetov, ki je neizbežno zaznamovala tudi nas.

Obvestila

Z Novim glasom v južno Turčijo in na Ciper po poteh sv. Pavla od 20. do 29. aprila 2009. Vabimo Vas, da pohačate z vpisom, ker se bo vpisovanje zaključilo 20. februarja. Za informacije: uprava v Gorici, tel. 0481 533177 ter uredništvo v Trstu, tel. 040 365473.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 23. februarja, ob 20.30 v Peterlinovo dvorano v Ul. Donizetti 3 v Trstu, kjer bo razgovor o knjigi Moj oče Zorko, ki jo je napisala prof. Marija Ščuka Kerže. Ob okrogli mizi, ki jo bo vodil Ivo Jevnikar, bodo ob avtorici spregovorili še Lida Turk, ki je za knjigo napisala spremno besedo, Marija Cenda, ki je iz italijanščine prevedla Ščukova zaporniška pisma, in tajnik Goriške Mohorjeve družbe Marko Tavčar.

Darovi

Za misijonarko S. M. Tadejo Mozetič: župniji Boršt in Boljunc 27,50 evrov.

Za misijonarja Paola Bajca daruje Meri Bizjak 20 evrov.

Za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu daruje NN 200 evrov.

Za Društvo Rojanski Marijin dom darujeta Diomira in Tine Frančeški 50 evrov.

Za postavitev plošče pod podobo Rožnovske Matere božje daruje Adrijana Krapež 20 evrov društvu Marij Kogoj.

Ob krstu male Vere darujejo nonoti in stric 50 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor in 30 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

V spomin na botro Emo daruje Žerjal I. 30 evrov za Vincencijevo Konferenco Sv. Ivan.

Za misijonarja Danila Lisjaka daruje M. M. 40 evrov.

Ob noveletni nabirki je svetoivanska župnijska skupnost darovala 585 evrov za domači cerkveni pevski zbor.

Za glasilo rojanske verske skupnosti Med nami daruje Nada Martelanc 20 evrov.

DSI Proslava slovenske kulture

Preverjanje stanja duha med Slovenci

Prešernove proslave so za vsako skupnost Slovencev tisto, kar je v življenju družstva občini zbor, v podjetju odobritev obračuna in proračuna – skratka, gre za preverjanje stanja duha med Slovenci. S temi uvodnimi mislimi je Mitja Ozbič nagovoril številno občinstvo, ki se je v ponedeljek, 9. februarja, zbralo v Peterlinovi dvorani v Trstu. Ozbič se je v nadaljevanju svojega razmišljanja dotaknil bistvenega vprašanja zamejskih simbolov oziroma vrednot, ki se skrivajo za samimi simboli. Razmišljal, in sicer vzel je v pretres vse bolj aktu-

nu komisije literarnega natečaja Mladike prebral zapisnik komisije, ki je letos obravnavala 76 prispevkov v prozi in 55 ciklusov pesmi, ter nagradil najboljše prispevke. V kategoriji proze je prvo nagrado prejela novela z naslovom Vračanje, ki jo je napisala Manka Kremenšek Križman iz Ljubljane, drugo nagrado je prejela novela z naslovom Čakajoča, ki je nastala izpod peresa Mateje Gomboc iz Ljubljane, tretjo nagrado pa je komisija podelila noveli z naslovom Reka, ki jo je napisala Nataša Konc Lorenzutti iz Šempasa. Prvo nagrado za poezijo je prejel ci-

Mitja Ozbič nagovarja občinstvo Peterlinove dvorane (foto Kroma)

alno vprašanje simbolov. Že sama izbira simbolov krepi neko skupnost ne le znotraj same sebe, ampak tudi v očeh javnosti. Gre namreč za vedno aktualno in pereče vprašanje identitete in zunanje identifikacije. Ozbičovo razmišljanje je po eni strani izhajalo iz nedavne barkovljanske afeze glede uporabe slovenskih narodnih barv, po drugi strani pa je ravno ta dogodek služil k širšemu razmišljanju, kaj smo pravzaprav. Ozbič je izpostavil, da bi se morala naša skupnost najprej zamisliti o sebi, nato pa iskati vzroke in krivice za naše trenutno stanje izven nas. Skupnost, ki navzven učinkuje krhko in neenotno, odseva to tudi drugim, in je zaradi tega tudi bolj ranljiva. Glede vprašanja, kateri simboli nas pravzaprav združujejo, pa je Ozbič mnenja, da je potrebno tudi na tej ravni izbirati, to pa se začne že pri sami avtodefiniciji skupnosti. V novih razmerah "brez meja" bo potrebno spremeniti tudi naše gledanje na skupnosti. Namesto o zamejcih bi morali govoriti o Slovincih v Italiji. Ohranjanje pojma zamejstva pa je Ozbič zelo nazorno primerjal z delovanjem japonskih vojakov na pacifiških otokih, ki so branili japonsko cesarstvo, ker jim ni dospel nova, da se je vojna, in torej tudi sama situacija, pravzaprav korenito spremenila. Marij Maver je ime-

kel pesmi "Dobro, pa se še izboljšuje" Lidije Golc iz Ljubljane, drugo nagrado je prejela Andrejka Jereb z Idrije za cikel pesmi brez naslova, tretjo nagrado pa je prejel prav tako cikel pesmi brez naslova, ki jih je napisala Stanka Devjak iz Maribora. Prozne odlomke ter pesmi so prebrali člani Radijskega odra, Tomaž Susič, Alenka Hrovatin, Nadia Roncelli in Anka Peterlin. Na večer so podelili tudi 34. priznanja Mladi oder, ki jih podeljuje Slovenska prosveta v Trstu in Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici. Na večer so podelili nagrade tržaškimi skupinam, in sicer učencem Osnovne šole Franceta Bevka na Opčinah, dijakom Nižje srednje šole Srečka Kosovela z Opčin, dijakom Nižje srednje šole Ivana Cankarja pri Sv. Jakobu, Mladinski gledališki skupini Slovenskega kulturnega društva Iga Grudna, Mlademu odru Zbora Ladjica iz Devina, Igralski skupini Tamara Petaros, Slovenski prosveti in Radijskemu odru, Gledališki skupini Slovenskega kulturnega kluba, Slovenskemu odru, Slovenskemu dramskemu društvu Jaka Štoka ter skupini staršev otrok osnovnih šol in vrtcev openskega didaktičnega ravateljstva. Večer je glasbeno oblikovala Moška pevske skupine Sv. Jernej z Opčin pod vodstvom Mirka Perlana.

PR

KCLB ZSKP Iskrivi smeh na ustih vseh

Otroško obarvan večer

Tudi letošnji niz veseloiger ljubiteljskih odrov, ki se pod naslovom Iskrivi smeh na ustih vseh vije enajsto leto s prirediteljema, Kulturnim centrom Lojze Bratuž in Zvezo slovenske katoliške prosvete, se nagiba h koncu. V četrtek, 5. februarja, je bilo na vrsti nagrajevanje natečaja Mladi oder, ki ga že vrsto let razpisujeta Slovenska prosveta iz Trsta in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice z željo, da bi se v mladih čim bolj razživila iskrica ustvarjalnosti na odriških deskah. Sodeč po prijavljenih skupinah in podeljenih priznanjih, lahko sklepamo, da se mladi, predvsem pa otroci radi pokažejo na odru, vsaj ob

Shafferja Črna komedija v režiji Franka Žerjale. Priznanj so bile deležne tudi mladinske skupine: mladinska skupina KD Sabotin iz Štmarva za prikaz Gostilna pri Tonetu in Tončki proti Štmaver on the beach, tekst in režija sta bila skupinsko delo; mladinski cerkveni pevski zbor Štandrež za delež, ki ga je pod vodstvom Alessandre Schettino prispeval v prikazu An bot u starih cajtih - Nekoč v starih časih, in za Štandreški Disney, katerega tekst sta Daniela Puja in Alessandra Schettino povzeli po Disneyjevih pravljicah. Priznanja za otroške skupine pa so prejeli: otroška dramska skupina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana za igrico Zore Piščanc Sv. Miklavž v Gorici v

tika Shakespearja in citiral Hamletove besede, ki jasno obrazložijo, da med drugim mora igralec replike izgovarjati čim bolj jasno, s čustvenim nabojem, pri tem pa ohraniti čim večjo naravnost, da se lik izriše v pravi luči, pa tudi ne sme po svoje prikrojati teksta.... Černic je sklenil svoj poseg z modrimi besedami: "Torej mladi, igrajte se teater. In igrajte toliko, da vam bo ostalo še teka. Igrajte kralja z žezlom in mečem in igrajte raztrganca. Ne bojte se glavnih vlog - zmogli boste. Ne bojte se skromnejših stranskih vlog - vsaka izrečena beseda je v igri kot biser na ogrlici".

Z otroško neposrednostjo so večer obarvali mali igralci otroške dramske skupine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana, ki so pod vodstvom Kristine Corsi premierno odigrali igrico Naočniki, neznanega avtorja. Tekst iz daljnega l. 1936 je v izvedbi števerjanskih otrok dobil potrebno svežino, saj vsebinsko ni vezan na čas. Zgodbica pripoveduje namreč,

Foto DP

težko pričakovanem miklavževanju. Levji delež je seveda tudi letos pripadel dramskemu odseku PD Štandrež, ki po redni, nepretrgani dramski dejavnosti in številu ponovitev daleč prekaša ne samo goriške, ampak na splošno "zamejske" ljubiteljske gledališke skupine. Iz rok predsednice ZSKP Franke Padovan in predstavnika Kulturnega centra Lojze Bratuž, Damjana Paulina, so priznanja prejeli: odrasle dramske skupine: dramski odsek PD Štandrež za postavitev komedije Carla Goldonija Primorske združe v režiji Jožeta Hrovata in kratke enodejanke Stari grehi v režiji Janeza Starine ter za scensko glasbeni prikaz ljudskega izročila v Štandrežu An bot u starih cajtih - Nekoč v starih časih, katerega besedilo in režija sta bila skupinsko delo; dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana za uprizoritev dela Petra

režiji Kristine Corsi; otroški pevski zbor Rupa-Peč za prizor Frtaljičca, za katerega sta besedilo napisala Zulejka Devetak in Martina Geon ter ga tudi zrežirali; otroški pevski zbor Vrh Sv. Mihaela za prizor Nepozaben Božič, na besedilo in v režiji Tatjane Devetak in Karen Ulian, otroška skupina SKD Hrast iz Doberdoba za postavitev igrice Vike Grobovšek Do tiste stezice v priredbi in režiji Mateje Černic. Na večeru, ki ga je povezovala Liza Terčič, je o liku gledališkega igralca spregovoril Marko Černic, ki ga ni treba posebej predstavljati, saj je s svojim naravnim igralskim darom oplemenitil že marsikatero odsko delo v različnih dramskih skupinah, gledalce pa je v smeh spravil tudi s svojimi dovršenimi liki v operetah, ki jih je na oder postavila ZSKP. Za osvetlitev pristne podobe igralca si je izposodil misli velikega drama-

kako so otroci razbili mamičino očala in kako je vsak izmed njih hotel popraviti škodo. Tako so mamič za rojstni dan vsi kupili očala, pa še očka. Tudi sama mama si je privoščila nove naočnike! V štiridesetminutni predstavi v dveh dejanjih so nastopili Ilaria Berniach-mama, Jernej Terpin-tata, Ana Terčič, Tamara Fiorelli, Sara Terpin, Sara Soban, Matej Hlede, Miha Kovic-otroci in Klara Terčič kot služkinja in prijateljica. Hudo-mušnost je igrice pokazala tudi ob koncu, ko so otroci sklenili, da bo očku za god vsak kupil lasuljo; "sedem lasulj pa te pripravi v obup", je pokomentiral očka. Mamič za rojstni dan so tudi veselo zapeli, pri tem jih je na klavir spremljal Matej Hlede. Igrico bodo ponovili v Sedejevem domu v Števerjanu v marcu za materinski dan.

IK

Knjiga Jelke Mrak Dolinar Brazde mojega življenja

Pretrajljiva zgodba o borbi za življenje mladega dekleta, ki je bilo po montiranem procesu zaprti celih šest let: od 17. do 23. leta. Kot je avtorica zapisala: sredi titoističnega "gulaga", kalvarija Jelke Mrak, kasneje v avstrijskem Špitalu poročne Dolinar, se je začela že v otroških letih med drugo svetovno vojno. Gre za izredno zanimive in dragocene spomine na otroška in mladostna leta v predvojni Jugoslaviji. Toda težišče knjige postavlja v medvojno, skoraj usodno izkušnjo. Z mamo sta jo najprej doživeli v Primorskem, potem pa po drugih krajih na Slovenskem, zlasti v Ljubljani ob koncu vojne. V tem zadnjem delu opisuje predvsem razmere v ženskih zaporih v Šentvidu pri Ljubljani. Tam sta bili skupaj s sestro Kristo, po montiranem procesu, obsojeni na 12 let prisilnega dela. Po petih letih in osmih mesecih neizmerne trpljenja v titoističnem "gulagu", v katerem se je skupaj s 700 jetnicami borila za golo preživetje, za ohranitev

civiliziranega sveta v razčlovečenih zaporih, je bila avtorica knjige Jelka Mrak leta 1951 pomiloščena. Danes živi v Špitalu ob Dravi, kjer kot priča časa s svojimi življenjskimi zgodbami opozarja na strašna grozodejstva, ki so jih povzročili trije "izmi" prejšnjega stoletja, da se to ne bi ponavljalo, zaradi zbrisanega ali potrebam trenutne politike prirejenega

Pogovor z duhovnikom, ekumenistom, profesorjem dr. Stankom Janežičem na Višarjah

zgodovinskega spomina. Kot je razumeti iz vsebine in nagovora avtorice, izpolnjujejo njeni spomini zvestobo svojemu nazoru in vrednotam. V svoji univerzalni razsežnosti delujejo katarzično; so ogledalo, ki ponuja pogled v obdobje, ki ga moramo poznati, da bi razumeli današnji čas in ga znali spreminjati na bolje. Knjiga je te dni izšla pri založbi Družina, spremno besedo za knjigo je napisal Jože Možina, lektorirala jo je Marija Bratina, opremil pa Tone Seifert. Nekaj več o tem je na spletni strani www.druzina.si. Knjige se dobijo tudi v župnijskih uradih.

MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Vrstnica in vprašanje, ki mi ga postavlja

Zunaj tako sonce, kot ga ni bilo že dolgo. Ravno v tem trenutku, nekaj centimetrov navzgor po zemljevidu, poteka pogreb dekleta skorajda moje starosti. Na srečo kamere nimajo vstopa v cerkev, verjamem, da nam vsem ta cirkus več kot preseda. V prejšnjih dneh sem vzela v roke kak časopis, ki je neizbežno objavljal fotografijo dekletovega očeta ali pa njo, ko je še cvetela kot mediteranska roža, kljub gorski krvi v žilah. Opazovala sem njega, gube na obrazu, zareze ravno na čelu, med očmi, tam, kjer se zarezujejo vse skrbi. Skušal si predstavljati neko emotivno stanje in vendar je, na srečo, povsem nemo-goče. Ne moreš razumeti.

V dneh, ko je moja negibna vrstnica razburjala celo državo, sem bila tri dni v bolnišnici in kasneje na nekajdnevem okrevanju doma: časa na pretek, da uvidiš, v kakšni družbi živi-mo. Tudi sama sem prebirala novice o njej, se hudovala nad stramentalizacijo njenega položaja, obnemela nad nepredstavljivo nesramnostjo tega ali onega. In, bolj kot kakršnakoli novica, me je vedno prizadel obraz tistega očeta, tiste globoke zareze med očmi. V tem trenutku razumem tudi, da se o tem ne da pisati, verjetno niti ne razmišljati. Vse je tako odvečno, tako tustransko in brez smisla.

Mož je pred meseci dočakal smrt dragega prijatelja, kateremu se je pred desetimi leti pokazala redka genetska bolezen, ki mu je bila tako rekoč družinsko usojena in ki izbruhne vedno po štiridesetem letu. Skušam si predstavljati, kaj pomeni živeti z mislijo, da ti je oče že zbolel in umrl za isto boleznijo, čez nekaj desetletij pa bo

doletelo tebe. In vendar se ta možki, ki ga nisem nikoli srečala, ker mi je mož rekel, da bi bilo prehudo (zame in zanj), ni nikoli vdal. Bil je vrtnar, poročil se je, le otrok nista imela, razumljivo. V prostem času je igral tolkala s prijatelji iz najstniških let in je postopoma vedno pogosteje spraševal za stolico, noge ga niso več držale. V teh desetih letih je postopoma začel izgubljeni kontrolo nad telesom, vse do zadnjih štiri- petih let, ko je živel v enem od domov, kjer so zidovi prepojeni s trpljenjem osebe in z vsemi željami, ki jih tista telesa ne morejo več izražati.

Včeraj je v televizijskem intervjuju, posnetem nekaj dni pred dekletovo smrtjo, neka redovnica v klavzuri izjavila, da se bo dalo "plodnost dekletovega življenja razumeti le izven tega sveta, izven tega življenja". V vsem tem pompu sem imela vedno pred očmi le obraz tistega očeta in zareze na njem. Danes obrazu v mislih dodam še stavek tiste redovnice. Drugače bi vse sku-

paj, naše življenje, naše trpljenje, neznanost bivanja, ki je doletela nekatere, vse skupaj ne imelo smisla. Zakaj smo bili ustvarjeni? Kakšen je smisel tustranske hoje? Kakšen je smisel takih življenjskih poti, kot je bila dekletova, njenega očeta, moževega prijatelja, vseh, katerih emotivno, kot tudi fizično stanje, nam ni na noben način doumljivo? Edini odgovor, ki sem si ga zmožna dati, je, da odgovora nimam. Nikakor. Ne vem za smisel, ne za razlog trpljenja. Želela bi besed, ki bi razjasnile to temo, pogovorov, ki bi mi ponudili iztočnico za drugačen razmislek. Morda se dokoples do spoznanja le, če se od njih oddaljš. Morda na življenjski poti srečaš nekoga ali nekaj, ki ti, pa čeprav po desetletjih, ponudi odgovor.

Decembrska in januarska številka Galeba Praznični nadih in zimska idila

Decembrsko številko Galeba so navdihnili božični in novoletni prazniki. Že naslovnica Lea Pacorja, prvošolca OŠ Virgil Šček iz Nabržine, z božičnim drevescem, sv. Miklavžem in snežakom je opozarjala na veselje ob praznikih in zasneženi pokrajini. Tudi drugi likovni prispevki mladitih risarjev so bili ubrani na to tematico. Ob 20-letnici SK Brdina so pripravili likovni natečaj Smučarski utrinki. Nagrajena dela je objavil Galeb na svojih decembrskih straneh, na katerih sta bili tudi vsebinsko pomenljivi pesmici Zvezdane Majhen, Moja sreča in Voščilo. Obe neposredno nagovarjata srca. Zasnežena zimska pokrajina se je zrcalila tudi v zgodbi Kateri je pravi? o deklici Tjaši in medvedku Tjanu. Kako velika prijateljca sta postala beli snežak in črna vrana, so peli prisrčni stih Martine Legiša ob prikupni ilustraciji Štefana Turka. Decembrska številka je Galebovim bralcem v naročje nasula še veliko zanimivega branja. Otroci so gotovo bili najbolj veseli nadaljevanj zgodbic, ki jim prinašajo točke za bralno značko. Vneti kuharji so lahko pripravili okusna Škrobkova božična darila, spretni ročice pa izdelke iz žice po navodilih Jasne Merku'. Ob 150-letnici povesti o Martinu Krpanu je Marjeta Zorec povabila bralce v leto 1858, ko je Fran Levstik snoval svojo povest. V središču pozornosti

prisodob o živalih so bili koklja, pišče in jajce. Psihologinja Suzana Pertot je starše in šolnike povabila k razmišljanju o otrocih in video igrich. V kotičku otroških prispevkov je bila tudi lepa fotografija učencev OŠ F. Milčinski s Katinare, ki so nastopili na proslavi ob prenovitvi domačih šolskih prostorov. Galeb je

svojim bral-

cem v decembru pripravil presenečenje: ob 55-letnici izhajanja revije in ob 10-letnici izdajanja Galebovih knjig jim je podaril koledar za l. 2009 z ilustracijami, povzetimi iz Galebovih knjig, ki so izšle v l. 2008. Na naslovnici januarske številke mladinske revije dirjajo smučarji in se trejo gledalci, kakor jih je v tehniko kolaža narisal Jan Kalc, tretješolec OŠ F. Milčinski s Katinare. Risbice, ki so jih prispevali otroci iz OŠ I. Grbec-M. G. Stepančič iz Škednja, so tudi vse ubrane na zimske strune kot

tiste njihovih vrstnikov iz OŠ V. Šček iz Nabržine. Seveda so poleg risbic otroci poslali Galebu vrsto lepih zapisov. V peti Galebovi številki se nadaljuje potpis Marjete Zorec o Velikih Laščah v spomin na Levstika in okroglo obletnico njegove znane povesti. Klarisa M. Jovanovič je v svoje prisodobе o živalih povabila gos in gosaka; ob simpatični ilustraciji Vena Dolenca bodo otroci osvojili rekla v zvezi s to predstavnicno perjadi. Tinko in Tonko, okroglična fantiča iz ilustracije Vesne Benedetič, se v zapisu Berte Golob še naprej gresta igre z besedami. Pripovedi v nadaljevanjih poznanih piscev (Tatjana Kokalj, Žiga Gombač, Marko Kravos, Štefka Kac Marn, Slavko Pregl, Patricija Peršolja, Evelina Umek) pa vabijo otroke na avtobus s šolsko miško, na pukušnja piškotkov s Tjašo in Tijanom, na ogled vojne med Desnič in Levič, v sadovnjak z deklico Robin, pri kateri je zmeraj tudi nagajivi Zizijon, se pomuditi z Varjo in dedkom, ki razpreda o pravljicah, prisostvovati prepirkom dvojčkov Maksa in Klare in ob Žigi si predstavljati počitnice kot torto. Delavne ročice bodo svojo domišljjsko moč sprostile ob nenavadnih lepljenkah Jasne Merku', tisti, ki se radi motajo v kuhinji, pa bodo s Škrobkom pripravili polarnega medveda iz mandljev. Še veliko lepega in zabavnega bodo bralci odkrili na 55 straneh januarskega Galeba, ki je tudi tokrat namenil nekaj prostora odraslim z rubriko psihologinje Suzane Pertot. Svoj strokovni pristop namenja otroku in njegovemu brskanju po spletu.

IK

Izšla je knjiga v slovenskem jeziku, ki predstavlja zgodovino Judov

Bogati bi morali več prispevati za odpravljanje krize

Vlada sprejema nove ukrepe, s katerimi naj bi se učinkovito bojevali proti krizi, ki se v začetni fazi najbolj kaže v hitrem naraščanju števila brezposelnih in v zmanjševanju naročil industriji in tudi storitvenim dejavnostim. Brez dela je že okoli 80 tisoč ljudi, v mnogih primerih pa sicer redno zaposleni po več dni ostajajo doma. V industriji gospodinjskih strojev Gorenje v Velenju, ki je med najbolj pomembnimi blagovnimi znamkami v Sloveniji in kjer so v prvih dveh mesecih tega leta prodali dobro petino manj izdelkov, so vsem delavcem ponudili sporazumno prenehanje delovnega razmerja. V zameno jim je uprava obljubila denarno pomoč, večjo od siceršnje odpravnine ob odpovedi delovnega razmerja iz poslovnih razlogov. V sindikatu Gorenja menijo, da gre za pošteno ponudbo, za katero se lahko zaposleni odločijo svobodno, sindikati pa jim pri dogovoru z upravo ponujajo pravno pomoč. Dogovor o sporazumnem odhodu je doslej podpisalo okoli 80 delavcev in uradnikov. Razmere v avtomobilski industriji pa so se precej izboljšale, kar občutijo tudi v tovarni avtomobilov Revov v Novem mestu. Preobrat se je zgodil, potem ko se je več evropskih držav odločilo za uvedbo premij, do katerih so upravičeni lastniki starih avtomobilov, če jih umaknejo iz prometa in si kupijo nov, ekološko manj sporen avtomobil. V vladi napovedujejo sprejem drugega sklopa gospodarskih in finančnih ukrepov, ki bodo namenjeni predvsem bankam in izvoznim podjetjem. Država bo dala poslovnim bankam jamstvo za milijardo evrov, ki bo namenjena kreditiranju podjetij. Temeljna usmeritev vlade pa vendarle ostaja spodbujanje varčevanja, kar pa po mnenju opozicijskih strank ter mnogih finančnih in gospodarskih

strokovnjakov ni dovolj. Stanje je sedaj tako, da poslovne banke zmanjšujejo ali omejujejo kreditiranje, podjetja zaradi manjšega povpraševanja zmanjšujejo proizvodnjo in število zaposlenih, prebivalstvo pa manj troši in celotno gospodarstvo nazaduje. Ta krog bi morali presekati, tako da bi z novimi naložbami spodbujali rast proizvodnje in s tem tudi porabo oziroma potrošnjo. Minister za finance Franc Križanič napoveduje prav takšno usmeritev in zatrjuje, da se bosta finančna in gospodarska kriza v Sloveniji začeli zmanjševati že čez nekaj mesecev. Vedno več je mnenj in opozoril o tem, da bi za premostitev krize bila potrebna in celo nujna prerazporeditev dohodkov. V sindikatih zahtevajo, da bogati posamezniki prispevajo več sredstev kot pa delavci in drugi državljani, ki se morajo preživljati z zelo nizkimi plačami ali pokojninami. V Sloveniji ni zanesljivih podatkov o plačah, ki jih prejema tako imenovani poslovneži v podjetjih in bankah, ker so njihovi prejemki določeni v individualnih pogodbah, ki so tajne oziroma zaupne narave. Predstavniki Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je ob predlogu, da naj bi zmanjšali nekatere pravice iz zdravstvenega zavarovanja zagrozil, da tega ne bodo dopustili, in dodal, da bodo delavci raje odšli protestirati na ulice, kot se je to zgodilo v Grčiji. Vlada je sicer predlagala tistim, ki zaslužijo ali imajo več, naj si sami znižajo plače oziroma prejemke, toda na to pobudo ni odziva. Zoper znižanje plač so protestirali tudi sodniki in župani slovenskih občin.

Napetosti med zaposlenimi pa nastajajo tudi v tistih podjetjih,

Borut Pahor

ki so v težavah, njihovi vodilni uslužbenci pa še naprej prejema visoke plače, kot da država ne bi bila v krizi. Pozornost javnosti je pred dnevi vzbudilo javno pismo, ki ga je Slavko Zihert, znani psihater in podpredsednik LDS, poslal predsedniku vlade. V njem Boruta Pahorja poziva, naj preneha sodelovati z nekdanjim predsednikom slovenske vlade Janezom Janšo. Premiera je potrdil predsednik države dr. Danilo Türk. Predsednik vlade se je odzval s pismom, v katerem je zatrdil, "da bo tudi v prihodnje ostal zvest svoji držbi in ne bo spreminjal svojega političnega prepričanja". Psihiater in podpredsednik LDS je na Pop TV odgovoril, "da, če Borut Pahor ne bo dočkal konca mandata na funkciji predsednika vlade, to ne bo posledica trenj znotraj koalicije, ampak njegovega sodelovanja z Janezom Janšo.

Na slovenski TV dokumentarni film z naslovom Maša za Lojzeta Bratuža

Mohorjeva družba v Celovcu je izdala knjigo z naslovom Kratka zgodovina Judov, ki jo je napisal Klemen Jelinčič-Boeta, sin politika Zmaga Jelinčiča Plemenitega in po materi Jud. To delo je prvi poskus sistematične predstavitve judovske zgodovine v slovenskem jeziku nasploh. V knjigi je

opisano tudi judovsko življenje na Slovenskem, v Trstu in Gorici, vse do druge svetovne vojne. TV Slovenija je v nedeljo, 15. februarja, na prvem sporedu predvajala dokumentarni film z naslovom Maša za Lojzeta Bratuža, mučeniško žrtev fašizma. Gre za dokumentarec, ki ga je zasnovala častnikarka in publicistka Dorica Makuc iz Gorice. V Kažipotu, ki je medijska priloga tednika Družina, so ob oddaji spomnili, "da so fašisti Lojzeta Bratuža ujeli v Podgori, 27. decembra leta 1936, po maši, pri kateri je vodil pevski zbor. Prililili so ga piti bencin in strojno olje, kar je povzročilo zastropitev in počasno, skoraj dva meseca trajajoče umiranje. Umrl je 16. februarja 1937. Ta zločin in vsesplošni izgon slovenščine, slovenskega petja in vsega, kar je fašistični režim spominjalo na to, da na okupiranih ozemljih ne živijo Italijani, pač pa tujerodni ljudje in njihova narodna kultura, je zgostil mrak nad vso Primorsko. Obenem pa je v upornih srcih Primorcev vžgal trajen protest, ki ga še tako krut zasedbeni režim ni več pogasil".

Martjan Drobež

Kratke

Razstava del dveh umetnikov z naslovom Zapustil bom sled

V razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu so v počastitev 7. februarja, slovenskega kulturnega praznika, odprli razstavo del dveh umetnikov z likovnega področja in umetniške fotografije. S svojimi stvaritvami se predstavljata Jožica in Stojan Zafred. Jožica Zafred se je kot učiteljica flavte na glasbeni šoli v Sežani začela zanimati za fotografijo in se ji intenzivno posvetila. Kmalu nato je začela slikati dokumentarne fotografije za potrebe svojega moža, žal zdaj že pokojnega slikarja Stojana Zafreda. Njen dosedanji opus je raznolik in obsega najrazličnejše tematike. Sodelovala je na mnogih razstavah in natečajih doma in v tujini. Tokrat prikazuje fotografske portrete svojega moža Stojana Zafreda.

Stojan Zafred je bil fenomen med slikarji. Slikal in pisal je namreč z usti, saj so ga posledice nesrečnega padca že v zgodnji mladosti kruto priklenile na invalidski voziček. Na razstavi je prikazanih samo nekaj njegovih del, grafik in drugih likovnih stvaritev, pretežno z motivi Krasa. Sprehod skozi galerijo Zafredovega tridesetletnega ustvarjalnega opusa bi bilo zagotovo izjemno in veliko kulturno doživetje, vendar ostaja preobsežen, da bi ga lahko zaobjeli in predstavili v karseda celotni vsebini. Umetnik je nekoč dejal, "da je zanj slikarstvo način razmišljanja, način življenja, esenca s kopreno večne skrivnosti. Občutek praznine pa je pogojen z razmišljanjem, zakaj sploh to počnem. Zame je izredno važno, da zapustim sled v času in prostoru". Razstava del fotografov in slikarjev Jožice in Stojana Zafreda, v razstavišču Stolp na vratih v Štanjelu, bo odprta do 31. marca.

Kmečki turizem v Slavčevi hiši v Potoku pri Dornberku

Številnim t. i. kmečkim turizmom, to je gostiščem, ki obratujejo zlasti ob koncu tedna oz. med prazniki, se je pridružila tudi znana kmetija Slavček. Slednjo vodita Franc in Alenka Vodopivec, je pa v Potoku, v spodnji Vipavski dolini, tik pod zgodovinsko obarvanim in arhitekturno zanimivim naseljem Tabor nad Dornberkom. Slavčeva hiša izhaja iz stare družinske kmetije, katere zapisi segajo v davčno leto 1769. Tega leta se je namreč Anton Vodopivec-Slavec, kot so ga imenovali domači, oženil z Urško. Tedaj se je kmetije prejel ime pri Slavčevih. Franc in Alenka Vodopivec v svoje gostišče oz. kmečki turizem vabita z doma pečenim kruhom in jedmi iz shrambe kot tudi iz štedilnika. Nudita zlasti znani vini rebulo in merlot, na voljo pa sta tudi apartmaja za prenočevanje šestih oseb.

Tekmovanje, ki med potrošniki širi zavedanje o avtohtonih slovenskih jedeh

V Sloveniji na pobudo in pod vodstvom prof. dr. Janeza Bogataja redno prirejajo tekmovanja in ocenjevanja izdelovalcev kranjskih

klobas, tega znanega in zaščitene mesnega izdelka. S tem bi radi tudi preprečili številne ponaredke, saj ponekod pod blagovno znamko kranjske klobase prodajajo izdelke slabše kakovosti in drugačnih značilnosti. Na zadnjem tekmovanju je dalo v pokušanje in oceno enajst izdelovalcev kranjskih klobas iz vse Slovenije. Komisija, v kateri je bil tudi predstavnik biotehnične fakultete Univerze v Ljubljani, je ocenila, da sta najboljša izdelovalca kranjskih klobas Mesarstvo Arvaj iz Kranja in družba Pomurka iz Murske Sobotice.

V Medani urejajo čistilno napravo

V Medani, ki je morda najbolj znana in opevana vas v Brdih, tudi zato, ker je bil tam rojen pesnik dr. Alojz Gradnik, potekajo razna dela za ureditev infrastrukture. Urejajo kanalizacijo in čistilno napravo. Le-ta bo urejena kot biološka čistilna naprava, bo pa na vzhodni strani naselja. Zmogljivost čistilne naprave bo znašala 400 enot ter bo zadoščala za potrebe Medane. Omenjena dela za ureditev kanalizacije in zgraditev čistilne naprave bodo predvidoma stala okoli milijon 350 tisoč evrov. Sredstva bodo prispevali Evropski sklad za regionalni razvoj, država iz naslova

republiške takse za obremenjevanje voda in občina Brda. Dela, pomembna za razvoj Medane, bodo predvidoma končali do konca letošnjega junija. Ob tem navajamo, da je Medana v Sloveniji in tudi marsikje v tujini postala znana predvsem po zaslugi nekaterih vinogradnikov in vinarjev, ki so se uveljavili v Evropi in tudi ZDA. V zadnjih letih v vasi razvijajo turizem in se posvečajo kulturi. Ljudsko izročilo pravi, da naj bi vas dobila ime po neki Ani, ki je prodajala med in so ljudje klicali za njo: Med, Ana!

Kulturni dom Nova Gorica Čaroben večer z istrskim nadihom

V sredo, 28. januarja, je bil na sporedu eden izmed večerov, ki se pod naslovom artsredica z različnimi vsebinami vrstijo v novogoriškem Kulturnem domu. Svojevrsten glasbeno gledališki dogodek sta soustvarila igralka Nevenka Vrančič, članica SNG Nova Gorica, in glasbenik, harmonikar Jure Tori. V mali dvorani KD je zavel pravi istrski piš, ko se je ob spremljavi zvokov harmonike, ki so se enkratno zlivali z zgodbami, pojavila igralka Vrančičeva s plenirjem na glavi in s prisrčnostjo, a tudi srčnostjo prave Šavrinke, ob pevskega uvodu začela pripovedovati Istrske štorije in štorijce po besedilu Marjana Tomšiča, poznanega zbiratelja ljudskega gradiva iz slovenske Istre, in pisateljice Nelde Štok-Vojška. Ob premišljeno izbranih scenskih pripomočkih, rekvizitih in osvetlitvi prizorišča je, oblečena v krilo, ki se je po potrebi domiselno spremenilo tudi v ciganove hlače, razpredla istrske

pežljivost, kot je sama pojasnila, je s sočno pripovedjo ob glasbenih intermezih avtorske glas-

be harmonikarja Torija poslušalcem postregla z zgodbo o Šavriniki Plavki, ki je nosila prodajat jajca v Trst, a je bila tako jezikava, da ji je najdeni zaklad v potoku pred nosom izginil, pa je bila vseeno dobre volje, saj vsako jajce, ki ga je nabrala in položila v plenir, je bilo kot veliko zlato zrno. Poslušalce je popeljala še v skrivnostno notranost začarane hiše, kjer je pogumni Tinče rešil ubogo zakleto dušo. Živo je stopila pred publiko tudi pripoved, kako je premeten

cigan prelisčil samega vraga, ki je kot lutka z grozečim spakovanjem učinkovito oživel v

igralkinih rokah in njenem glasu. Daljše zgodbe, že pravi igrani prizori, so se spletale s krajšimi utrinki, izmed katerih je vsak nalil nekaj kapljic modrosti v čašico ljudske filozofije. Pri tem seveda ni manjkala niti znana pesmica o kavi, ki se večkrat oglašja iz grl pevcev naših zborov. Vrančičeva jo je spremnila z mletjem kave v lesenem mlinčku, tako da se je prijeten vonj razlezel po dvoranah in vzdruše je postalo še bolj domače; zadišalo je po preteklosti, ko so bili ljudje revnejši, a vseeno srečnejši od današnjega nevrotičnega človeka, ki ne zna uživati ob drobnih stvarih. Dramsko gledališki projekt Zlato zelje je igralka Nevenka Vrančič pripravila pred časom, ko je slavila tridesetletnico svojega gledališkega ustvarjanja, ki se je v glavnem vilo na odru novogoriškega gledališča. Vživeta v dušo istrskega človeka – svetovalki za dialekt sta bili Rožana Koštal in Alferija Bržan – je ustvarila prijeten, čaroben večer in gledalce prijazno povedla v tiste čase, ko so si ljudje pod večer pri kmečkem delu marsikaj pripovedovali in z bujno domišljijo nadgrajevali poznano ljudsko izročilo.

Iva Koršič

Trst DTTZG Žige Zoisa

Za kulturni praznik ogled Ljubljane

Že drugo leto zapored praznujemo dijaki trgovskega in geometrskega oddelka zavoda Žiga Zoisa Prešernovo proslavo z enodnevnim poučnim izletom v Slovenijo. Letos smo obiskali Ljubljano. Ljubljana je namreč sodobno mesto, ki ga naši petošolci dobro poznajo, saj so tam opravljali dvotedensko delovno prakso in med prostim časom odkrivali lepote tega tako imenovanega "mesta mladih".

V petek, 6. februarja, smo se vsi dijaki obeh oddelkov zavoda Zoisa odpravili na ekskurzijo. Avtobus je v zgodnjih jutranjih urah odpotoval iz Trsta, mimo Opčin in v kratkem času smo prispeli do cilja. Naši "kolegi" geometri so si šli ogledat gospodarsko zbornico Slovenije. Vodila jih je Anastazija Koršič. Tu so spoznali dva arhitekta, Sabarja in Vugo. Vuga jih je peljal na ogled steklene ozidave za Narodni muzej in jim orisal objekt. Poleg tega so lahko občudovali razne stanovanjske zgradbe in vile.

Trgovci pa smo imeli na programu vodeni ogled Ljubljane. Ta se je začel pri Mestnem muzeju, kjer smo se razdelili v dve skupini. Vodil je imel s seboj nekaj starih slik Valvasorjeve Ljubljane in jih sproti primerjal z današnjim stanjem mesta.

V času med dvema svetovnjima vojnama je današnja podoba Ljubljane oblikoval predvsem domači arhitekt Jože Plečnik. Najprej smo šli mimo Narodne in univerzitetne knjižnice, kjer je danes shranjenih več kot en milijon knjig, med drugim Stiški rokopis. Nato smo šli do Gosposke ulice, kjer so nekoč živeli plemiči in Judje v lepih in razkošnih palačah. Sprehodi smo se ob reki Ljubljanici, kjer je bilo nekoč pristanišče in so

uvažali vino, olje in ribe iz Trsta in drugih pristanišč. Sledil je ogled mestnega jedra. Sem spada Levstikov trg, kjer so imeli zelo uspešne tedenske in mesečne sejme. Tu je tudi cerkev, ob njej pa zgradba, v kateri je bila nekoč jezuitska gimnazija; obiskoval jo je matematik Jurij Vega. Ogledali smo si Čevljarjski most, Zidarsko četrt in Ribiji trg, blizu katerega je najstarejša datirana hiša v Ljubljani. V njej je nekaj časa živel Primož Trubar. Odpravili smo se do Mestne hiše, kjer je sedež mestne uprave. Pred njo se dviga Robbov vodnjak, ki simbolizira tri reke, Krko, Savo in Ljubljanico, in je nastal po zgledu Navonskega vodnjaka v Rimu.

Onkraj Tromostovja smo se znašli v modernem delu Ljubljane. Na Prešernovem trgu smo se nato poklonili našemu največjemu pesniku Francetu Prešernu in njegovi muzi. Videli smo znameniti hotel Union, ki že od začetka razpolaga s stotimi sobami, kar je bilo

takrat redkost tudi v evropskem merilu. Simbol razvijajočega se mesta je seveda Nebočnik. Zanimivo je bilo tudi videti stavbo slovenskega parlamenta. Nato smo imeli nekaj prostega časa. Marsikdo se je okrepčal z okusno pico v bližini Kongresnega trga.

Popoldne smo se ponovno srečali z dijaki geometrske smeri in si skupaj ogledali razstavo slovenskih impresionistov (1890-1920) v Narodni galeriji. Med drugimi so tukaj razstavljeni najboljše dela naših starih impresionistov – Ivana Groharja, Riharda Jakopiča, Matija Jame in Mateja Sternena – ter njihovih umetniških sopotnikov, ki so Anton Azbe, Ferdo Vesel in Ivana Kobilca. Ti so najbolj priljubljeni impresionisti med Slovenci vseh generacij. Razstava zajema

zlatobdobje meščanstva med leti 1890 in 1920, a tudi čas prve svetovne vojne in političnih sprememb.

V vsaki sobi smo imeli na razpolago kratek zapis o času in delih, ki so razstavljeni. Lahko smo občudovali tudi skulpture uglednih kiparjev tistega časa, stare fotografije imenitnih zgradb, ki so nastale po potresu leta 1895. Po ogledu razstave smo se razpršili po mestu. Nekateri smo se sprehodili ob Ljubljani in se ustavili v prijetnem lokalno. Ob 18.30 smo se utrujeni, a zelo zadovoljni odpravili proti domu z upanjem, da se bomo kot posamezniki, z družino, ali zakaj ne, kot cela šola ponovno vrnili v priljubljeno mesto.

Na poti proti domu je v avtobusu zadonela še Prešernova Zdravljica, s katero smo dijaki želeli zaključiti dan, ki smo ga posvetili slovenski kulturi.

**Giorgia Christine Abrami,
4. A razred (trgovska smer)
DTTZG Žiga Zoisa**

izkoristiti popust, mora najprej poravnati letošnjo članarino SDGZ in vprašati potrdilo o članstvu za SIAE. S tem gre na pristojni urad SIAE in plača s popustom.

Za drugo leto naj bi bil nov postopek MAV urejen tudi za člane SDGZ. Zato pozivamo vse, ki so že izkoristili popust prejšnja leta, naj se javijo čim prej v naših uradih in pridobijo potrebno potrdilo za SIAE. Posebno so vabljeni vsi zainteresirani člani, ki so doslej plačevali polno tarifo SIAE, da se javijo čim prej v tajništvo SDGZ v Trstu (tel. 040. 6724824). Popust velja samo za letno plačilo SIAE, ne pa za plačila za občasne prireditve!

Davorin Devetak

Vesti z Goriškega ob splošni krizi

Prava slika se bo pokazala šele v prihodnjih mesecih

Na Goriškem večjih socialnih težav zaradi krize za zdaj še ni zaznati, a se bo pravo stanje pokazalo v prihodnjih mesecih, so na nedavnem sestanku v Novi Gorici ugotovili predstavniki tamkajšnje občine in različnih organizacij s področja sociale. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, so se dogovorili za oblikovanje koordinacije, ki bo spremljala potrebe ljudi po socialni pomoči.

V delu novogoriške občinske uprave, ki je odgovoren za socialno, ni čutiti pritiskov ali večjega povpraševanja po različnih oblikah socialne pomoči, a se pomoči potrebni velikokrat niti ne želijo izpostavljati. Hkrati država skrbi prepušča predvsem občinam, a jim za to ne ponudi namenskega denarja, je uvodoma opozoril novogoriški župan Mirko Brulc. Na sestanku je povabil predstavnike novogoriškega Centra za socialno delo, Rdečega križa, Karitas, Šenta, društva Ozare in materinskega doma v Solkanu.

Dogovorili so se za oblikovanje posebne koordinacijske skupine, sestavljene iz predstavnikov omenjenih organizacij, ki bo bdela nad razdeljevanjem različnih oblik socialnih pomoči, da ne bi bilo izkoriščanja. Sestali se bodo v prihodnjih dveh tednih, med prvimi nalogami pa bo oblikovanje posebne zloženke z informacijami, kam in po kakšno pomoč se lahko obrnejo ljudje v stiski, je povedal vodja novogoriškega oddelka za družbene dejavnosti Vladimir Peruničič.

Večjih socialnih težav za zdaj ni, a se bo realna slika pokazala šele čez dva do tri mesece, je prepričana direktorica Centra za socialno delo Nova Gorica Ivanka Drnovšček. Na centru so v januarju zabeležili

za četrtno več prošelj za redno socialno denarno pomoč in za polovico več prošelj za enkratno denarno pomoč kot v januarju 2008. Po njenih besedah je denarno pomoč v januarju prejelo okoli 750 oseb.

Ob tem je opozorila na "izredno toge" kriterije za dodelitev denarnih pomoči. Ti so zelo zaostreni in jih nekateri presegajo le za nekaj evrov, v teh primerih pa gre največkrat za "najtežje primere", je opozorila. "Nekateri le za nekaj evrov presežejo cenzus, so pa okoliščine v družini take, da bi narekovele pomoč, a žal mimo teh kriterijev ne moremo. Apelim na državo, da omogoči neko presojo, de se nekemu, ki formalno morda presega kriterij, lahko upošteva neko drugo, prav tako pomembno okoliščino", je izpostavila.

Sicer tako Rdeči križ kot Karitas za zdaj na Goriškem nimata težav z zagotavljanjem oblačil in paketov s hrano. Samo v januarju so prejeli 73 prošelj družin za pomoč, kar je skoraj polovico vseh prošelj v lanskem letu, je povedal sekretar novogoriškega območnega združenja Rdečega križa Aleš Markočič. Opozoril je, da mora občina že imeti pri-

pravljene ukrepe, če bo val odpuščan zaradi gospodarske krize zajel tudi Goriško. O tem naj bi se Brulc še v tem mesecu pogovarjal s predstavniki gospodarstva. Predstavnici Karitas Marija Mlinar in Franica Grmek sta opozorili na težave z zaznavanjem socialnih težav v bolj oddaljenih krajih Goriške. V organizaciji, ki je lani na Goriškem razdelila 38.250 kilogramov hrane, ugotavljajo, da materialne običajno spremljajo še druge stiske, zato vse pomembnejši del delovanja postaja svetovanje.

Kot pomemben segment dela, kamor nameravajo razširiti svojo dejavnost, je svetovanje izpostavila tudi direktorica Zavoda Karitas Samarijan Milena Bavcon. Zavod ima v Solkanu materinski dom s 16 posteljami, upravlja pa tudi varno hišo s sedmimi posteljami, pri čemer želijo slednjo razširiti z dodatno enoto. V drugi polovici lanskega leta so zaznali povečano število prošelj za sprejem, je povedala Bavconova. Na povečano povpraševanje po njihovih storitvah sta opozorili tudi predstavnici novogoriškega združenja Šent in društva Ozare, kjer se ukvarjajo z ljudmi z motnjami v duševnem razvoju.

Plačilo SIAE do konca meseca

25% popust za člane!

Slovensko deželno gospodarsko združenje obvešča vse gostince, trgovce in druge operaterje, ki imajo radio, tv sprejemnike ali druge aparate za reprodukcijo glasbe v obratu, da morajo do 28.2.2009 poravnati letno pristojbino SIAE. Člani SDGZ lahko pri tem privarčujejo 25% dolžnega zneska, saj jim SIAE priznava iste ugodnosti kot za operaterje, ki pripadajo drugim stanovskim organizacijam. SIAE uvaja plačilo z obrazcem MAV na osnovi obvestila z dolžnim zneskom, ki ga pošlje pred

zapadlostjo na podjetje. Letos je začela pošiljati te obrazce nekaterim podjetjem, kar pomeni, da tem ni treba iti na SIAE in lahko plačajo kar po pošti ali banki. Plačilo MAV velja samo za podjetja, ki niso spremenila števila sprejemnih aparatov v zadnjem letu. Če so nastale spremembe, mora podjetje iti z obvestilom MAV na SIAE in ažurirati svojo pozicijo. SIAE ni poslala obrazcev MAV našim članom (ne vsem) zaradi organizacijskih razlogov. Zato bo letos še po starem: kdor želi

SOL V KAVI

Goriški vinar

Obkroženi smo s pametnim neznanjem. Kljub temu da imamo na svetu ogromno znanstvenikov s številnih področij, se je njihovo znanje v mnogih primerih izkazalo za napačno. Vsiljen nam je model kmetijske pridelave hrane, ki temelji na interesih velikih proizvajalcev hibridnih sort, umetnih gnojil, pesticidov in herbicidov. Posledica takšnega kmetovanja so erozija plodne prsti, dezertifikacija in zakisanost zaradi uporabe umetnih snovi, ki uničujejo rodovitnost tal. Zaradi uporabe pesticidov, ki naj bi naša živila rešili škodljivcev, se je strahotno povečalo število škodljivcev, odpornih na vsako sredstvo. Posledično nam grozi lakota. V številnih pogledih, razen svetlih izjem, je medicina samo blažitev simptomov z zdravili, čeprav obstajajo manj dragi in bolj učinkoviti načini za dejansko zdravljenje. Toda tudi na tem področju ukazuje denar in torej prevladujejo interesi velikih farmacevtskih družb. Finančni strokovnjaki s prestižnimi akademskimi naslovi so pridigali ekonomski model, ki nas je privedel v današnjo krizo.

Bančni sistem je drugi element, ki ga sprejemamo za samo po sebi umevnega, celo potrebnega, ne da bi se spraševali, če je pravičen. Pa ni. Model bančništva, ki nam je vsiljen, je oderuški in oblikovan tako, da bogati bogate in jemlje denar tistim, ki ga nimajo. Stvar lahko ponazorimo na preprost način. Jaz nimam denarja in torej moram najeti posojilo, da si lahko kupim stanovanje. Banka mi sicer da denar, vendar mi tudi zaračuna obresti, tako da po dvajsetih letih plačam za stanovanje dvakrat višjo ceno. Kdor pa ima denar, bo isto stanovanje kupil za gotovino, brez obresti, torej bo bogataš lahko kupil isto stanovanje za pol manj. Kdo pa pobere razliko v ceni, ki sem jo plačal? Banka oziroma njeni lastniki. Že

na začetku sem rekel, da nimam denarja, torej je malo verjetno, da imam v lasti vsaj minimalen delež banke. Banka je v lasti tistih, ki imajo denar. Kdor ima, je torej v prednosti, ker lahko iste stvari kupi za veliko nižjo ceno, zasluži razliko v ceni, ki jo plačajo tisti, ki nimajo.

Država naj bi takšno kopičenje bogastva popravila s praznopolnjenimi sredstev prek davčnega sistema, toda vemo, da v praksi to ne deluje. Sistem je torej krivičen, močno naklonjen bogatim, pri čemer pa se tudi močneje razvijajo večji centri, glavna mesta, medtem ko ostaja periferija revna in nerazvita.

Zanimiv pojav pri spodbujanju krajevnega razvoja je lokalni denar, ki ga zasledimo v številnih krajih na svetu. Prednost lokalnega denarja je v tem, da spodbuja lokalno gospodarstvo in ne ustvarja neravnovesja, saj ne zaračunava obresti, predvsem pa deluje kot dodatno menjalno sredstvo, ki daje večjo likvidnost lokalnemu gospodarstvu. Na ta način se lokalno gospodarstvo okrepi, ker se najprej poveča poraba na lokalnem trgu. Lokalni denar namreč večinoma sprejemajo samo lokalna podjetja. Če torej uvedemo goriško valuto, recimo "vinar", bodo denar sprejemali lokalni prodajalci in se bodo dobički ohranjali v naši regiji. Če pa porabimo evre v velikih mrežah, se dobički večinoma stekajo v glavno mesto ali še dlje. Seveda so izdelki v supermarketih velikih verig cenejši, toda vprašati se moramo: "Za kako ceno"? Jabolka so sicer 10 centov cenejša, vendar se dobiček iz njihove prodaje seli izven naše regije in postaja naše gospodarstvo z vsakim takšnim nakupom revnejše.

Če na Goriškem že nimamo lastne banke, ki bi zagotavljala denar za razvoj gospodarstva, bi lahko imeli lasten denar, menjalno sredstvo, ki bi nam služilo v ta namen. Bomo kmalu dobili goriški vinar ali kaj podobnega? Zbiramo predloge za ime.

Peter Szabo

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 17. februarja, ob 14. uri.

Pustni sprevodi

Ob zabavi tudi značilnosti športnega tekmovanja

Od danes (19. februarja) bodo posebej pri nas za slab teden dni začeli norčavi navdušenci pusta. Lani smo se preko teh stolpcev dotaknili problema pustnega kroga za športnike, cilj je bil ovreči trditve o slabšem učinku slovenskih ekip v Italiji v tem posebnem obdobju. Krivično se nam je zdelo posploševati in brez otipljivih dokazov (statistika) trditi, da se naši športniki v pustnem času v celoti prepustijo veseljačenju in popolnoma zanemarijo svoje tekmovalne obveznosti. Seveda, smo ugotavljali, tu pa tam se komu lahko zalomi (a se lahko tudi kdaj drugič, ob drugih priložnostih), potiskati vse v neki pregrešni ko-

mnenju ne dosega kakovosti njihovega, se pošteno razburijo in razjezijo, včasih pa tudi prav glasno protestirajo. Nekako kot na športnih prizoriščih, kjer je ambicija, se pravi tekmovalnost, vzmet in tudi povod za velika razočaranja ob neuspehih.

To samo kot uvod v "tekmovanje" Kraškega pusta. Alfa in omega veličastne openske prireditve, Igor Malalan, vsako leto v pogovorih v medijih poudarja, da je pobuda znala združiti vse kraške vasi, češ da je primer prve zamejske združenosti, ki ni uspela ne v politiki ne v kulturi ne v športu. Res je, da se posamezni vozovi in skupine iz leta v leto bolj ali manj prijateljsko, v vedrem in sproščenem vzdušju

sta (zdrava) tekmovalnost, ki prežema tudi (čisto teoretski primer) nogometaše z Opčin, da bi bili boljši od tistih iz Križa, in odbojkarje iz Štmavra, da bi prehiteli tiste iz Sovodenj?

Skratka, Kraškemu pustu moramo priznati ogromno vrlin (uspeh, priljubljenost, ugled, organiziranost, vztrajnost, tradicijo, množičnost, stalno rast, čezmejno razsežnost, duhovitost, veliko medijsko prodornost), z Malalanovo trditvijo o združevanju pa se le ne strinjamo. Veljala bi, ko bi kraške pustne skupine skupaj sestavile nekakšen "reprezentančen" voz in se na primer z njim predstavile na sprevodih v Trstu, Miljah, Gorici, Trzihu itd. Mogoče z imenom Kras, Jadran, Rast, Pomlad, Gadi ali kakršnim koli že.

Ob tej pripombi pa vsa čast in pohvala bodisi neutrudnim organizatorjem openske pustne povorke (pa tudi drugih) bodisi nadobudnežem, ki posreduje ideje, slikovite voze, umetniško usklajene glasbeno/plesne skupine, prefinjene maske in dovršene živobarvne kroje. Tako eni (prireditelji) kot drugi (tekmovalci) se na sobotno popoldne predstavijo po dolgem času priprav, tako kot športniki (ki jih v vrstah pustarjev ne manjka) na odločilnem nastopu po celi sezoni temeljitega dela. S soigralci, nasprotniki, sodniki, gledalci in vsem, kar sodi zraven. Živio Pust!

HC

tel pa menda ni pravično in preprosto niti ne stvarno. Pusta bi se tokrat lotili z drugega zornega kota. Praznik mask ima namreč tudi izrazite tekmovalne vsebine! Le kdo se ne spominja tudi žolčnih polemik, ki so se v niti ne tako daljni preteklosti na Kraškem pustu razvlele po kakem spornem razpletu? Nekateri udeleženci, ki vlagajo ogromno časa, energij, znanja in sredstev v pripravo čim bolj popolnega voza, na Opčinah enostavno želijo zmagati, izkazati se kot najboljši, prepričati žirijo (subjektivni človeški dejavnik), da je njihov izdelek najlepši, najbogatejši, najbolj briljanten, simpatičen, posrečen. In če komisija oceni, da naslov zasluži kak drug voz, ki po njihovem

srečujejo na Pikelcu, vendar dejansko tekmujejo drug proti drugemu, torej pravega združevanja tudi tukaj ni. Pustar z Opčin v bistvu hoče biti boljši od tistega iz Križa ter obratno, in pustar iz Štmavra želi prehiteti tistega iz Sovodenj (ter obratno). Mar ni to ti-

HOKEJ IN LINE

Moška A1 liga: Montebelluna - Polet Kwins 4:10

NOGOMET

Moška C liga: Bor - Oderzo 93:90, Roncade - Jadran 86:55

Moška D liga: Breg - Kontovel 84:55, Dom - San Vito 55:68

NOGOMET

Promocijska liga: Vesna - Kras 1:1, Juventina - Carvignano 1:0

1. amaterska liga: Sovodnje - Primorec 1:1

2. amaterska liga: Zarija/Gaja - Romana 2:1, Breg - Zaulo 2:3, Opicina - Primorje 2:1

3. amaterska liga: Mladost - Montebello 2:1

ODBOJKA

Ženska C liga: Talmassons - Sloga 3:0

Moška C liga: Sloga Tabor - Soča 3:0, Val - CUS 3:2, San Vito - Olympia 3:0

Ženska D liga: Reana - Bor/Breg 3:0

Moška D liga: Sloga - Reana 3:1

RIM Dan spomina

Podrite spomenik!

Cvetiči mandeljni na prisojni strani Montebella nad predmestjem Prima Porta niso omilili mučnega, morečega občutka tisočerih zastav na pol droga po Rimu na dan spomina na eksodus in fojbe. Pa ne zaradi dolžnega spomina na žrtve in

protiutež številnim pristranskim razstavam o fojbah, istrskih mučencih in eksodusu od Vittoriana do univerz in Sol organizirali proti "državnemu revizionizmu" še niz pobud. Tako je zgodovinar Nicola Tranfaglia na univerzi Sapienza predaval na zasedanju pod ge-

Pokopališče Flaminio - Prima Porta Rim: spomenik jugoslovanskim padlim v Laciju in otokih

na begunce ali optante, pač pa zaradi splošnega prepričanja v slovensko genocidnost. Kljub poskusom popravljanja ostaja živa v italijanski javnosti prvotna izjava predsednika republike. Krivda fašizma je izbrisana kot tudi ideološko režimska organiziranost po vojnih čistk. Vlada prepričuje, da je šlo zgolj za krvoločno maščevanje. Nihče se ne sprašuje kako, da ni prišlo do množičnih pobojev Italijanov na Krasu leta 1943, ko so se reveži umikali. Župnijske kronike pričajo o ljudski pomoči tisočerim vojakom na begu. Pišejo o preobleki v civilna oblačila in o hrani. Naši ljudje so videli v porazenih tudi lastne sinove, ki so se znašli v podobnih pogojih. Takrat ja bila priložnost za maščevanje, ki pa ga ni bilo. Slovenska krvoločnost pa taka!

Mandljevec z belimi cvetovi je izstopal s primestnega vlaka Flaminio - Viterbo, saj je bila temperatura pod ničlo na območju Prima Porta, kakih dvajset kilometrov od Rima. Tu se še širi pokopališče Flaminio, eno najboljsejših v Evropi. Verano in ostala rimska pokopališča niso več vzdržala pritiska. Na dan spomina se je skupina študentov poklonila jugoslovanskim padlim pri spomeniku na Montebellu. Levičarski študenti so kot

sloj: Mi se spominjamo vsega. Pokopališče Flaminio spada pod dvajseti rimski municipij. Zastopnik Storaceve desnice v tem občinskem okrožju, Andrea Antonini, je zahteval odpravo spomenika. Na spomenik me je pred leti opozorila po Lidi Debeljak Turk gospa Bergoč, ki se neutrudno ukvarja s spominom na Žejsko trojko. A sem ga težko našel. Na Veranu sem zasledil le začasni pokop nekaterih posmrtnih ostankov in to v velikem spomeniku padlim. Po dolgem času sem ga našel na Prima Porta. Spomenik, ki je v glavnem kenotaf, so postavili 1978. leta v skladu z dogovorom z dne 15. aprila 1964. Hrani spomin na okrog sto jugoslovanskih vojnih in političnih jetnikov ter internirancev v Laciju in njegovih otokih. Dejansko so tu pokopani le posmrtni ostanki kakih dvajsetih oseb, na spomeniku pa so imena vseh žrtev. Med temi je tudi ime Jakoba Samca, člana Žejske tigrovke trojke, ki je umrl za mučenjiv Civitavecchii in na Pianosi. Na pokopališču Verano niso našli v sku-

pnem grobišču posmrtnih ostankov petnajstih Slovencev, ki so bili ustreljeni v trdnjavi Bravetta 1942. leta. So pa vklesana njihova imena. Po pravici povedano tu pa tam popačena in zaradi nemarnosti že težko berljiva. Prepričan sem, da bo veleposlanik Slovenije Andrej Capuder ob poslovnih obiskih položil venec tudi na ta spomenik in se zavzel pri slovenski vladi za osvežitev napisov. Ne da bi ločevali med slovenskimi padlimi in žrtvami drugih jugoslovanskih narodnosti, saj je povsod večina Slovencev. Naj italijanski desničarji ne menijo, da je spomenik le domena italijanskih skrajnih levicjarjev. Sicer pa pripada skrb za to spominsko kostrnico ali kenotaf po vsej verjetnosti Splošnemu komisariatu za počastitev padlih v okviru italijanske vojske. Osrednje kostrnice naših padlih, kjer so zbrali posmrtno ostanke

po izkopih, so v Barletti, Gonarsu in Sansepolcru. Posamezni grobovi pa še v krajih Acquasanta Terme, Cairo Montenotte, Castelli d'Arquata, Cavalese, Lovere, Ceregnano, Turin in na številnih pokopališčih po Furlaniji Juljski krajini. Dejansko ni seznama pokopanih iz petdeseterice italijanskih koncentracijskih taborišč pa tudi ne o posameznikih, ki so umrli kot interniranci ali kot konfinirani "počitnikarji" po Italiji... Skoro ni pokopališča v teh krajih z zapuščenimi ali že izbrisanimi območji, kjer naj bi bili pokopani "montenegri". Najdejo se ponekod še podrti križi ali druga znamenja na mrtve, ki jih kot narod res nismo vredni.

SFSN

Na študijskem bivanju v Rimu (9)

Karlheinz Stockhausen, Helikopter - Streichquartett

Zgodba se začne pred nekaj leti v Salzburgu. Neva Klanjšček in Simone Pezraz sta me povabila na koncert sodobne glasbe. Opozorila sta me, da bo dogodek precej nenavaden, in mi pripovedovala o ekscentričnem skladatelju Karlheinz Stockhausnu, živi legendi, ki naj bi sam dirigiral izvajalce. Koncert me je takrat popolnoma očaral, prvi stik s Stockhausnovim glasbo je bil zelo intenziven. Skladatelj žal nismo videli. Opravičil se je, češ da se ne počuti dobro. V živo ga tudi ne bomo več srečali, ker nas je zapustil leta 2007, njegov opus pa je za sodobno glasbo preveč pomemben, da ga ne bi izvajali. Pred koncertom mi je Simone pripovedoval o Stockhausnovem pionirskem skladateljskem delu. Že sredi petdesetih let dvajsetega stoletja se je uveljavil kot velik inovator elektronske glasbe. Radikalno se je odmaknil od tradi-

cionalnih glasbenih poti in uvedel popolnoma novo, sofisticirano metodo komponiranja. Simone mi je tisti večer, s svojim značilnim nasmeškom, povedal, da je Stockhausen napisal tudi skladbo za štiri helikopterje. Za tako zmešano idejo nisem še nikoli prej slišala. Od tedaj sem se spraševala, ali bom kdaj v življenju prisostvovala izvedbi tega dela. Bila je samo abstraktna misel, dokler nisem izvedela, da bo znameniti godalni kvartet Arditti (svetovno znani izvajalci sodobne glasbe) v helikopterjih poletel nad rimski Auditorium Parco della Musica in odigral skladbo. In res. V nedeljo, 18. januarja, sem lahko, ob 11. uri dopoldan, prisluhnila (baje tretji svetovni in prvi italijanski) uredniški skladateljjevi utopični sanj. Organizatorji so se strogo držali navodil, ki pravi: med drugim potrebujete štiri helikopterje s piloti, štiri ton-

ske mojstre, štiri kamere, moderatorja in godalni kvartet, ki se ne boji igrati med poletom. Moderator je pol v hecu pol zares povedal, da še sami ne vedo, ali bo stvar uspela. Tonski mojstri so pri tem imeli bistveno, izjemno

težko in nevhvalno vlogo, da so "pripeljali" glasbo iz helikopterjev do nas v dvorano. Ozvočili so bodisi zvok glasbil kot lopat helikopterjev, ker je skladatelj tako zahteval. Poleg tega je bilo treba čakati na dovoljenje kontrolnega stolpa za polet, upati na primerno vreme... in še cel kup komplikacij. Štirje helikopterji so kljub vsemu poleteli v rimsko nebo, v vsakem je sedel po en neustrašen član kvarteta (prva violina, druga violina, viola in violončelo). Glasbeniki se med seboj niso slišali, ritem so dobivali skozi slušalke. Uspešno so odigrali dvajset in še nekaj minut dolgo Helikopter - Streichquartett ter ponovno srečno pristali med navdušenimi aplavzi. Partitura skladbe je strnjeno in kompaktno jedro. Štiri godala izvajajo tri ritmično-melodične linije, ki se med seboj prepletajo s padanjem in naraščanjem melodije. Vsi štirje instrumenti izmenično igrajo vse tri formule ter z glissandom prehajajo iz ene v drugo. Bistven, prevladujoč izvajalski element je tremolo, ki omogoča fleksibilen tempo, trajanje vsake note. Glasbeniki lahko na tak način sledijo hitrosti

in ritmu lopat helikopterjev. Stockhausen je že v petdesetih letih razmišljal, kako bi glasbo spravil v zrak. Svojo utopično, vizionarsko željo je uresničil leta 1993 s helikopterji. Sam je zapisal, da so se mu prikazali v sanjah. Postali so del veličastne opere Licht (Luč), dolge celih sedemindvajset ur, ki jo je posvetil Vesolju. Nihče je še ni izvedel v celoti (le zakaj?). V njej so razvidna vsa skladateljjeva interesna področja, znanost, tehnologija, religija, kozmologija, misticizem. Razdeljena je na sedem delov (sedem dni v tednu), v njej nastopajo tri glavne osebe, Mihael, Eva in Lucifer (tri glasbene linije). Vsak dan je posvečen enemu od treh akterjev ali njihovi medsebojni interakciji. Ponedeljek prinaša rojstvo, torek vojno, sredo pravo, četrtek življenje in spoznanje, petek skušnjava, sobota smrt in vstajenje, nedelja združitev življenja in spoznanja. Kvartet helikopterjev je tretji del srede. Ta dan Svetovni Parlament na nebu razpravlja o Ljubezni. Neva in Simone, glavna krivca za moje navdušenje, nista mogla priti v Rim na koncert, ker sta bila zadržana v Gorici. Zato jima posvečam ta članek.

Katarina Brešan

POGOVOR Ravnateljica dr. Elisabetta Kovic

Večstopenjska šola je najboljša rešitev za slovenske šole v Gorici

Dr. Elisabetta Kovic z veliko predanostjo in odločnostjo vodi ravnateljstvo goriške srednje šole Ivan Trinko in v tem šolskem letu - kot regens - tudi didaktično ravnateljstvo v ul. Brolo. Že pred meseci, ko zadnja šolska reforma še ni bila vroča tema, se je odločno opredelila in zavzela za večstopenjsko šolo, ki bi združevala goriške slovenske vrtce, osnovne šole in srednjo šolo.

Zdi se, da bo do večstopenjske šole le prišlo. Kateri so po vašem mnenju glavni razlogi za to izbiro?

Dokončnega dokumenta, ki bi to potrdil, še nimamo; do tega pa naj bi prišlo iz dneva v dan. To ni izbira, ki bi se rodila kar čez noč. O tem smo v šolskih krogih veliko govorili že z nekdanjo ravnateljico Brajnikovo. Tudi ona je videla, da je taka povezava med stopnjami v današnjem svetu nujno potrebna. Letos je ministrstvo dalo povod, da smo začeli bolj konkretno razmišljati o tem. Že poleti so namreč na ministrstvu povedali, da bo potrebno krčiti delovna mesta in "racionalizirati" šolsko mrežo. To pa predvideva tudi t. i. vertikalizacijo. Zdelo se nam je, da je povezava med šolskimi stopnjami na Goriškem nujno potrebna za nov didaktični pristop, ki je potreben v modernem svetu, pa tudi zato, ker smo občutili ponovno potrebo se odpreti teritoriju. Ga. Brajnikova sama je bila pred 20 leti tako pogumna, da je naredila korak v prihodnost, ko je začela slovensko šolo odpirati tudi italijanskim otrokom in družinam. Tudi šola zastari in je zato potrebno, da napreduje. Vertikalizacija se zato ponuja kot naravna pot v to smer. Vem, da s to izbiro niso vsi zadovoljni; marsikdo misli, da ni najboljša pot. Ko se z njimi pogovarjam - v mislih imam zlasti učiteljski kader -, se zavedam, da gre za razmeroma majhno skupino, statistično tudi zanemarljivo. Tudi taki so in je prav, da povedo, kar mislijo. Bojijo se novosti: sprašujejo se, kaj se bo zgodilo, če bomo sposobni tega koraka, ali ni bolje, da ohranimo takšno stanje, kakršno je, saj smo v vseh teh letih le pokazali, da smo vseeno kakovostni... Nedvomno je to res. Pogledimo samo rezulta-

te, ki sta jih dosegli obe ravnateljstvi; gotovo niso zanemarljivi. Potrebno pa je gledati tudi z drugega zornega kota. T. i. nišna šola, nekoliko zaprta, izgublja na pomenu in na možnostih, ki se ji odpirajo. Vertikalizacija, ki jo odločno zagovarjam, je zato po mojem najboljša ali vsaj ena izmed najboljših rešitev za našo slovensko šolo v Gorici. O tem smo se začeli pogovarjati na šoli, iz nje pa smo zadevo prenesli tudi na teren. Krovni organizaciji sta priskočili na pomoč in prisluhnili potrebam naših šol; to zelo cenim. Svet se namreč spreminja; družba zahteva, da sodelujemo in smo povezani med sabo. Tudi vzgojno-izobraževalna ponudba ni več narajena samo po meri zahtev, ki jih ima šola, ampak gleda tudi na zahteve teritorija.

Zaradi okoliščin je odločitev padla v najmanj "bolečem" trenutku...

Na vertikalizacijo lahko gledamo z različnih zornih kotov. Meni se zdi, da je treba gledati izrecno z zornega kota otrok: kaj lahko nudimo čim boljšega otrokom, ki se k nam vpišejo, in staršem, ki nam zaupajo svoje otroke? To je zame primarna zadeva. Obstaja tudi vprašanje osebja in organizacije dela, ki - si predstavljam - vsaj na začetku ne bo prav enostavno. Je pa res, da je to še "najboljši" trenutek, če govorimo o krčenju osebja. Eno mesto je bilo itak takorekoč izgubljeno, ker se je ravnateljica Brajnikova upokojila, v tajništvu šole Brolo pa smo po tragičnem naključju kmalu nato izgubili tajnico. Upamo, da je to vse in da ne bo dodatnih krčenj pri osebju. Če bomo izgubili še kakšno delovno mesto, za to ne bo "kriva" vertikalizacija. Po parametroh, izraženih v prejšnjih okrožnicah, z vertikalizacijo šola še pridobi kaj osebja; morda ne učnega, ampak vsaj v tajništvu za administrativno delo, kar pa tudi ni zanemarljivo, saj nam država nalaga vedno več uprav-

lah lastne identitete. Prav zaradi tega je bilo cesarstvo tako bogato.

Ste že pomislili na ime šole?

Poverjeni uradi so nas pisno prosili, naj jim povemo, kako mislimo šolo imenovati in katero ravnateljstvo naj bi postalo glavni sedež šole, ker je potrebno opraviti vse korake, ki bodo privleli do dokončne ustanovitve. Gre za mehanografski kodeks, nov davčni kodeks itd. Zato smo se v zavodskem svetu šole Trinko in okoliškem svetu didaktičnega ravnateljstva v ul. Brolo skupaj z vsemi komponentami (z učnim in neučnim osebjem ter s starši) pogovorili o tem, kaj bi bilo najboljšo za šolo, ki se rojeva. V obeh zbornih organih smo bili soglasno mnenja, da bi bilo najbolje, ko bi se tajništvo in ravnateljstvo preselili v šolo Trinko; tako bo šola Župančič v ul. Brolo lahko razpologala z več prostori, ki jih veliko let že potrebuje. Kar se pa tiče imena, nismo želeli prizadeti nobene šole s tem, da bi izbrali eno izmed že obstoječih imen. Zdi se nam pomembno, da vse šole ohranijo svojo identiteto, ker so se v letih razvile na določenem ozemlju in jim tisto ime tudi nekaj pomeni; so del tiste skupnosti tudi zaradi imena, ki ga nosijo. Zato smo se v obeh svetih odločili, da se bo šola imenovala enostavno: Večstopenjska šola s slovenskim učnim jezikom v Gorici. Ta naziv naj bi bil neke vrste dežnik ali klobuk, ki bi "pokrival" vse ostale šole, ki pa bi tako ohranile svojo istovetnost. Postali bomo nekaj skupnega, toda ohranili bomo svoj izvor. Na misel mi prihaja, kar se je dogajalo v času Rimljanov: vse province je družilo rimsko cesarstvo, nobena od njih pa ni izgubi-

la lastne identitete. Prav zaradi tega je bilo cesarstvo tako bogato.

Koliko šol bo torej pod tem "dežnikom"?

Dvanajst: enajst, ki jih je imelo didaktično ravnateljstvo Brolo, in srednja šola Trinko. Če seštejemo vse učence, jih letos imamo 705. Kako bo v naslednjem šolskem letu, točno še ne vem, ker se vpisovanje še ni končalo. Kar se pa tiče učnega in neučnega osebja, naj bi to štel približno sto oseb.

Vertikalizacija je v naši manjšinski skupnosti sprožila val polemik...

Imam močan občutek, da v Gorici to ni prišlo do izraza, in to verjetno zato, ker smo se od vsega začetka sistematično pogovarjali s krovnimi organizacijama, s Sindikatom slovenske šole, z občinsko in pokrajinsko upravo. Po načelu subsidiarnosti smo vsi, od spodaj navzgor, začeli razmišljati o nečem skupnem. Polemike se zato ne tičejo dosti Go-

rice. Kot sem že povedala, so tudi pri nas ljudje, ki se z izbiro ne strinjajo, jih je pa zelo malo. Velika večina ljudi je za to in med njimi so predvsem starši. Njim sploh ni bilo treba razlagati, zakaj je to dobro. Občutijo potrebo didaktične povezave med šolskimi stopnjami; to se jim zdi popolnoma normalno. V Sloveniji in tudi drugih državah je že veliko let tako. Pa še to: absolutno ne moremo reči, da so že obstoječe italijanske večstopenjske šole malo kvalitetne ali da slabo delujejo.

Mislite, da boste na tak način tudi zmanjšali osip vpisov z osnovne na srednjo šolo?

Navadno se to dogaja. Sicer pa bomo videli, kaj se bo zgodilo. Ko se končuje šolski cikel in morajo starši izbirati, kam poslati otroka, pa vedo, da je šola ena in vsebuje več stopenj pod istim nazivom, bodo morda začeli razmišljati drugače. Izbira bo verjetno bolj avtomatična. Pomembno je prav to, da starši občutijo

močno povezavo med stopnjami. Občutek staršev je bistvenege pomena. Oni so "vox populi", imajo veliko moč. Pomembna je tudi delovna moč šole, složnost, klima, ki vlada na šoli. Vse to prispeva k rezultatu.

Prejšnji teden je bilo na posvetu Sindikata slovenske šole v Gorici rečeno, da slovenska šola glede reforme zasluži posebno obravnavo. Tu pa stopi v igro politika...

Imamo nenehne stike s politiki, saj nam oni lahko pomagajo priti do tistega, kar najbolj potrebujemo. Veliko dobrega so že dosegli. Vtis imam, da na Goriškem zelo dobro sodelujemo z njimi. Slovenske šole so bile večkrat v težkih situacijah. Vsakokrat smo si pošteno zavihali rokave, same šole pa govorijo o tem, da imamo krmilo v rokah, vemo, kam plujemo.

Vpisovanje traja še do konca meseca. Že veste, kaj vas čaka v naslednjem šolskem letu?

Nisem kaj dosti spremljala, kaj se dogaja, sem pa videla precej vpisnih pol. V vrtcih jih je več, kot smo pričakovali. To nas tudi muči, ker je v vrtcih določeno število mest in ne moremo ugoditi prošnjam vseh zainteresovanih. To nas skrbi, ker se vsako leto dogaja, da moramo pošiljati proč otroke; to je za šolnike zelo frustrantno. Občino smo opozorili, da bi morala čimprej začeti širiti otroke vrtce. Pred leti jih je morala zapirati; trend se je spremenil, povpraševanje po vrtcih spet naraste let tako. Pa še to: absolutno ne moremo reči, da so že obstoječe italijanske večstopenjske šole malo kvalitetne ali da slabo delujejo. Mislite, da boste na tak način tudi zmanjšali osip vpisov z osnovne na srednjo šolo? Navadno se to dogaja. Sicer pa bomo videli, kaj se bo zgodilo. Ko se končuje šolski cikel in morajo starši izbirati, kam poslati otroka, pa vedo, da je šola ena in vsebuje več stopenj pod istim nazivom, bodo morda začeli razmišljati drugače. Izbira bo verjetno bolj avtomatična. Pomembno je prav to, da starši občutijo

Danijel Devetak

NOVA GORICA Zgodba o zapletih z družbo SGP Gorica

Afera ni več tako vroča, a še zdaleč ni zaključena

Z Mestne občine Nova Gorica so pred kratkim sporočili, da se je na Okrožnem sodišču v Ljubljani 4. februarja odločalo o predlogu za uvedbo stečajnega postopka za družbo SGP Gorica s strani predlagatelja družbe Gofin. Pojasnili so tudi, da se v zvezi s tem pričakuje odločitev sodišča, ter dodali, da od-

ločitev sama na sebi na probleme, ki jih rešuje mestna občina s sproženimi postopki, nima vpliva. Poudarili so še, da ima Mestna občina Nova Gorica v zadevi SGP sproženih več sodnih postopkov, v konkretni zadevi predloga za uvedbo stečajnega postopka s strani predlagatelja družbe Gofin pa nastopa kot aktivna upnica. "V primeru stečaja bi imeli opravka z drugim sogovornikom, torej s stečajnim upraviteljem, s katerim je bilo pričakovati, da bi Mestna občina Nova Gorica obstoječe probleme skladno z zakonom mnogo lažje reševala kot pa z družbo SGP Gorica, saj ji je slednja vse doslej bolj ali manj postavljala same ultimete", so še zapisali v občinskem sporočilu za javnost. Župan Mirko Brulc je 29. januarja prejel pisno likvidacijskega upravitelja SGP-ja, Janeza Artiča, v katerem ga je le-ta vabil na skupen sestanek. Župan je v odgovoru na pismo zapisal, da ta sestanek trenutno ni potreben. Napisal je, da je bila mestna občina

na vedno odprta za pogajanja in da tega nikoli ne z besedami ne z dejanji ni zanikala. Nazadnje je družbi SGP Gorica poslala ponudbo za razrešitev spora, a odgovora še ni prejela. Brulc je še poudaril, da je mestna občina še naprej pripravljena na pogajanja, ki formalno tudi nikoli niso bila zaključena. "Če družba SGP ne želi razpravljati o zadnjem predlogu mestne občine, s tem meče v koš lastno delo in delo komisije mestne občine, ki jo je za razrešitev zadeve SGP imenoval Mestni svet Mestne občine Nova Gorica. Odvetnik Emil Mozetič, ki zastopa družbo Gofin, pa tudi novogoriško občino v sporih z vodstvom druž-

be SGP, je že v začetku januarja javno spregovoril o škandaloznem poteku postopka. Pojasnil je, da je Mestna občina Nova Gorica

že pred letom dni vložila kazensko ovadbo, v kateri je takratnega direktorja družbe Miho Šegulo in druge odgovorne iz vodstva družbe obtožila večjega števila kaznivih dejanj. Ovadbo na več kot sto straneh je prejela skupina državnih tožilcev za pregon organiziranega kriminala, a se v letu dni, kljub zagotovitvi, da se bodo preverjanja lotili v doglednem času, ni zgodilo nič. Takrat je poudaril tudi, da je od vložitve predloga za stečaj minilo že več kot 13 mesecev in da je vrhovno sodišče na predlog SGP Gorica, katerega zastopnik je Janez Artič, preneslo odločanje z novogoriškega na ljubljansko okrožno sodišče, in to v stečajno pi-

sarno, v kateri opravlja navedeni Janez Artič, ki je bil v preteklosti tudi predsednik nadzornega sveta družbe SGP Gorica, funkcijo stečajnega upravitelja. Še več, v sklepu, s katerim je predsednik ljubljanskega okrožnega sodišča zavrnil zahtevo družbe Gofin za izločitev sodnice Tanje Poberžnik iz postopka - izločitev je Gofin zahteval, ker naj bi Poberžnikova in Artič v preteklosti že poslovno sodelovala - je bilo navedeno celo, da naj bi sodnica za stečajnega upravitelja v stečajnem postopku imenovala prav Artiča, kar po Mozetičevih besedah nima primerjave v dose-danji sodni praksi. Že v začetku januarja je Mozetič napovedal, da bodo zoper odločitev vrhovnega sodišča vložili ustavno pritožbo in o tem obvestili tudi ministra za pravosodje in komisijo za preprečevanje korupcije, saj naj bi celotno dogajanje kazalo na sum, da je bil ves postopek montiran že od samega začetka. Pred dnevi so iz odvetniške pisarne Emila Mozetiča sporočili, da je družba Gofin zoper omenjeni sklep vrhovnega sodišča vložila ustavno pritožbo. K temu so dodali še obvestilo o tem, da je bilo naknadno ugotovljeno, da v isti stečajni pisarni okrožnega sodišča v Ljubljani opravlja funkcijo stečajne upraviteljice tu-

Emil Mozetič

di pooblaščenka - odvetnica SGP Gorica Darja Erceg, ki kot stečajna upraviteljica sodeluje s sodečo sodnico Tanjo Poberžnik najmanj v eni zadevi. Na podlagi vsega omenjenega je mogoče zaključiti, da se afera Mestna občina Nova Gorica proti družbi SGP Gorica, v kateri je v igri predvsem vprašanje lastništva lepega kosa javnih zemljišč v samem središču Nove Gorice, še ne razpleta, pa čeprav se zaradi tega, ker je bilo vse skupaj - očitno načrtno - preneseno v Ljubljano, zdi, da tema ni več aktualna.

Nace Novak

Janez Artič

Mirko Brulc